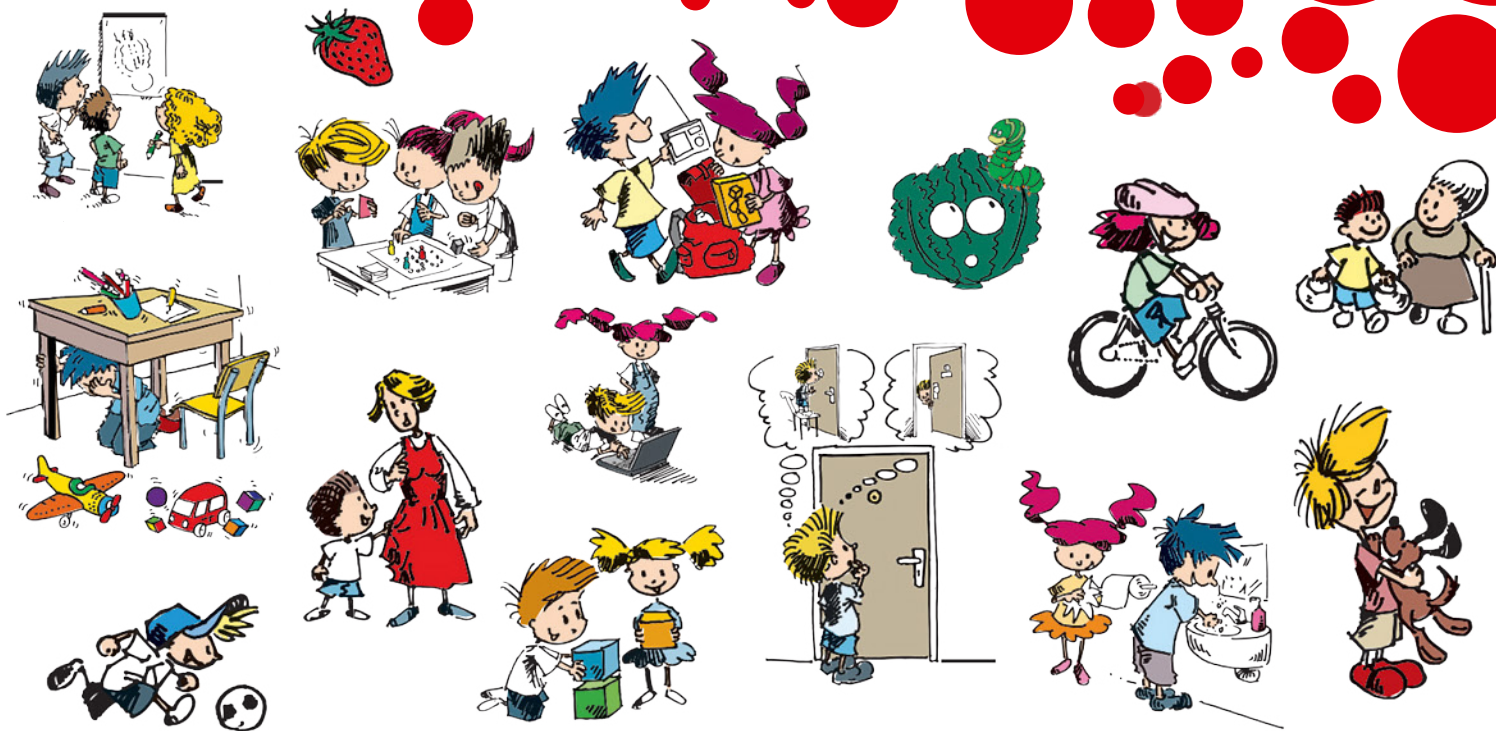

VZGOJA ZA HUMANOST OD MALIH NOG

Priročnik za prostovoljce, starše in strokovnjake, ki delajo z otroki.

Vzgoja za humanost od malih nog

Priročnik za prostovoljce, starše in strokovnjake, ki delajo z otroki

Prevod in lektoriranje:

Grens Tim, d.o.o.

Urednica:

Vanessa Benak Cvijanović

Oblikovanje:

Tjaša Klemen s.p.

Izvorno delo:

Odgoj za humanost od malih nogu,
Hrvatski Crveni Križ

Izdajatelj:

Rdeči križ Slovenije

Leto in kraj izdaje:

Ljubljana, 2025

Brezplačna publikacija

Vzgoja za humanost – Priročnik za
prostovoljce, starše in strokovnjake, ki delajo
z otroki je izdan tudi v tiskani verziji.

URL: Vzgoja za humanost od malih nog

Prva izdaja v slovenskem

jeziku - april 2024, po izdaji Rdečega
križa Hrvaške (za izdajatelja Roberta
Markta strokovne sodelavke: mr. sc.
Andreja Silić, Ivana Popek, mag. paed.
in Donna Vrbanec, bacc. praesc. educ.;
ilustrator/grafični urednik Dubravko
Kastrapeli, urednica in avtorica Ivana
Zadražil Vorberger, prof. soc. pedagog;
Zagreb, november 2017).

Copyright ©: Rdeči križ Slovenije,
Mirje 19, 1000 Ljubljana. Vse pravice so
pridržane. Noben del knjige se ne sme
reproducirati, prenašati ali shranjevati
v sistemu za shranjevanje podatkov
v kakršnikoli obliki ali s kakršnimikoli
sredstvi, elektronskimi, fotokopirnimi ali
mehaničnimi, brez dovoljenja založnika.

Cobiss ID
252898051

CIP - Kataložni zapis o publikaciji (CIP)
pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 252898051

ISBN 978-961-6103-78-7 (PDF)

VZGOJA ZA HUMANOST OD MALIH NOG

PRIROČNIK ZA PROSTOVOLJCE, STARŠE IN
STROKOVNJAKE, KI DELAJO Z OTROKI

VSEBINA

VSEBINA	3
ZAHVALA	5
UVOD	6
UVODNA BESEDA STROKOVNJAKA	8
O RDEČEM KRIŽU	12
VZGOJA ZA HUMANOST OD MALIH NOG	14
HUMANE VREDNOTE	15
Prijateljstvo	18
Pravila	22
Avtoportret s kockami	24
Čustva	28
Dve škatli	36
Beli korenček	38
Sladke in slane skušnjave	42
Pajkova mreža	44
Kaj lahko naredim?	46
Mreža v okvari	48
Nariši, kar si slišal	50
Tišina, ki govori	54
Prepirljivec	58
Kaj lahko storimo?	64
Ura pravic	80
PREPREČEVANJE TRGOVINE Z LJUDMI	84
Uvod v temo	85
Sam doma	86
Izgubil sam se	90
Pomembno je vedeti	92
Na spletu	96
Pikapolonica in kresnička	102

VAROVANJE ZDRAVJA	105
Uvod v temo	106
Roke moramo umivati prej, potem in vsakokrat	108
Koraki za umivanje rok	110
Tedenski razpored umivanja rok	116
Zzzzzima	120
Poletna vročina	122
Vremenska napoved	124
Dobro in zdravo	128
Naša restavracija	130
Žalostni ohrovt	132
Sadna solata	136
Umij zobe, umij zobe	140
112, izvolite	144
Smeš se igrati, ne dotikaj se	146
Prva pomoč, na pomoč!	148
PRIPRAVA NA IZREDNE RAZMERE - POTRES	158
Uvod v temo	158
Ringa ringa raja, potres!	160
Varno mesto v vrtcu	162
Skloni se, pokrij in se drži za ...	166
Varno mesto, ko ste zunaj	172
1, 2, 3, potres!	176
Komplet za izredne razmere	178
10 obrazov čustev	190

ZAHVALA

Rdeči križ Hrvatske se zahvaljuje vsem, ki so sodelovali pri poskusnem testiranju priročnika, ter za predloge in ideje, ki so se pojavili po testiranju:

Vrtcu Tići Vrsar (Vrsar): ravnateljica Venis Gregurović in vzgojiteljice Linda Žigante, Stefani Hasimi, Ingrid Mendiković in Marina Gavrić, Vrtcu "101 Dalmatinac" (Poreč): ravnateljica Jasna Nujić in vzgojiteljici Maja Milohanić in Helena Geržinić Venie, Vrtcu Sisak Stari (Sisak): ravnateljica Tihana Kokanović, Vrtcu Sisak Novi (Sisak): ravnateljica Ljubica Ivšić, Vrtcu Osijek (Osijek): ravnateljica Svjetlana Takač, pedagoginja Ana Mihaljević, vzgojiteljice L. Milković, J. Dumančić, Vesna Brekalo, Monika Tovarović, Ksenia Svalini, Ines Pavošević, Marija Majačić, Željka Hefer, Jelica Krstanović, Jadranka Filipović, Slađana Dozan, Jadranka Marković, Branka Greganić, Sanja Pacek, Verica Žulj, Jadranka Barać, Regina Miličić, Ivanka Vidović, Suzana Šipka, Željka Dimić in Mija Lucić, Vrtcu Milana Sachsa (Zagreb): ravnateljica Gordana Lešin, pedagoginja Andrea Lanščak, logopedinja Tamara Galunić in vzgojiteljice Vrtca Milana Sachsa, Vrtcu "Sunce" (Zagreb): ravnateljica Biserka Žerjavić, pedagoginja Marina Matković, psiholog Darko Pinter, zdravstvena vodja Liljana Vučemilović in vzgojiteljice Jasna Novak Zoričić, Renata Pezić, Katica Podhraški, Mira Kostanjšek, Ana Krpan, Đurđica Hukman, Ivanka Varžić, Renata Bolf, Sabina Balagović, Sandra Čurković, Blaženka Mandić, Mira Galek Kos, Jasenka

Podboj, Natalija Dračić, Mirjana Salopek, Kristina Čordaš, Nada Katadžić in Gordana Glogovšek, Vrtcu "Maksimir" (Zagreb): ravnateljica Silvana Bagarić, pedagoginja Jadranka Barać, psihologinja Petra Malnar, vzgojiteljice Ljiljana Topolovšek, Vesna Turković, Biserka Nežić, Renata Lončar, Mara Ljubičić in Marijana Kolarić, Vrtcu "Frfr" (Zagreb): ravnateljica Anita Žužul Šnajder, pedagoginja Ivana Popek, vzgojiteljici Stella Cerovac in Maja Santini, Vrtcu Dubrovnik (Dubrovnik): ravnateljica Boja Milan Mustać, vzgojiteljice Nikolina Zec, Ana Salmić, Deša Čížek, Lidija Vujnović, Diana Hadžikadunić Brkić, Mihaela Zucalo, Dubravka Kalinić, Ana Njavro, Marijela Kunica in Katja Kobilić.

Posebna zahvala gre Ljerki Puhec iz Vrtca "Milana Schsa", ki je za potrebe priročnika posredovala besedila iger: Beli korenček, Žalostni ohrovt ter Pikapolonica in kresnica.

UVOD

Rdeči križ Slovenije (RKS) si prizadeva za uresničevanje mednarodne Strategije udejstvovanja mladih, zato mlade priznavamo kot ključne osebe pri izgradnji in vzdrževanju močnih nacionalnih društev ter kot take enakopravne partnerje odraslim. Zavedamo se, da se moramo aktivirati na vseh ravneh našega delovanja ter k sodelovanju povabiti čim več mladih, ki bodo s svojim pozitivnim pristopom in mladostno energijo pomagali realizirati poslanstvo RKS. Tako bodo lahko oblikovali lasten odnos skrbi za sočloveka ter bodo prednost pred lastnimi koristmi dajali etičnim odločitvam, ki koristijo razvoju celotne skupnosti.

*Uvodna beseda
mag. Ane Žerjal, predsednice RKS*

V Rdečem križu Slovenije se zavedamo, da ima podpiranje solidarnosti in prostovoljstva izredno pozitiven vpliv na celostni razvoj otrok in mladostnikov.

Poslanstvo RKS uresničujemo tako s širjenjem zavesti in izobraževanjem mladih o zgodovini, poslanstvu, organiziranosti in temeljnih načelih Rdečega križa kot tudi s prenosom humanih vrednot, ki mlade spodbujajo k aktivnemu, informiranemu ter odgovornemu demokratičnemu državljanstvu. V sklopu teh aktivnosti mladi prek skrbi zase in za druge ne le aktivno sooblikujejo boljšo družbo, temveč tudi pridobivajo nova

znanja in veščine za nadaljnje življenje, osmislijo svoj prosti čas, krepijo samopodobo in skrbijo za zdrav življenjski slog.

Krožki Rdečega križa, ki delujejo po slovenskih osnovnih šolah, so prostočasne dejavnosti, v katerih učenci ob pomoči mentorjev in prostovoljcev skozi ustvarjalno skupinsko delo, interaktivne delavnice in socialne igre razvijajo humane vrednote, strpnost, nenasilno komunikacijo in prijateljstvo ter spoznavajo najrazličnejše oblike prostovoljskega udejstvovanja.

Delavnice temeljijo na izkustvenem, neformalnem učenju in skozi igro omogočajo mladim aktivno sodelovanje in spodbujajo njihovo kreativnost ter tako mobilizirajo mlade za prostovoljsko delo in ustvarjajo aktivne državljane prihodnosti.

Rdeči križ Hrvaške, s katerim tesno sodelujemo, je kot nosilec humanitarne vzgoje za učence v šolah na Hrvaškem pripravil priročnik "Vzgoja za humanost od malih nog" z namenom, da humanitarno vzgojo, ki se izvaja v okviru kurikulumata državlanske vzgoje, prilagodi predšolski vzgoji in izobraževanju. Program "Vzgoja za humanost od malih nog" otrokom v zgodnjem in predšolskem obdobju omogoča pridobitev izobrazbe za bolj humano, bolj zdravo in varno življenje. Program je sestavljen iz štirih delov: Humane vrednote, Preprečevanje trgovine z ljudmi, Varovanje zdravja in Priprava na izredne razmere.

V izbranih vrtcih Rdečega križa Hrvaške je bilo izvedeno poskusno testiranje za predlagani priročnik, v katerem je sodelovalo kar 877 otrok. Delavnice z vseh štirih navedenih področij so bile ocenjene kot razumljive, zanimive, dobro zasnovane in uporabne pri delu z otroki v zgodnji in predšolski starosti, predlagana vprašanja za razpravo pa so dovolj jasna in usmerjajo razpravo glede na zastavljeni cilj delavnic. Delovni listi, ki spremljajo delavnice, so bili ocenjeni kot ustvarjalni in spodbudni. Otroci, vzgojitelji in strokovni sodelavci so pokazali veliko zanimanje za program, zastavljali so vprašanja o ustreznosti predlaganega gradiva, rezultati evalvacije pa so bili uporabljeni za nadaljnje izboljšave in razvoj programa ter izdelavo priročnika.

Pričujoči priročnik je namenjen prostovoljcem Rdečega križa Slovenije, staršem in strokovnjakom, ki delajo z otroki. Vse ali posamezne dele lahko uporabljajo tudi drugi naši sodelavci, predvsem vsi sodelavci na področju prostovoljstva in dela z mladimi, mladi voditelji, komisije RKS za delo z mladimi ter sekretarji in strokovni sodelavci območnih združenj RKS.

Prav tako bodo prostovoljci v sodelovanju in s soglasjem vzgojno-izobraževalnih ustanov za otroke v obdobju zgodnjega otroštva in predšolske starosti izvajali program v vrtcih ter s tem prispevali k prizadevanjem zavodov pri vzgoji in izobraževanju otrok za bolj humano, bolj zdravo in varno življenje. Priročnik je na voljo vsem sodelujočim v organizaciji ter drugim relevantnim organizacijam in ustanovam, ki bodo po usposabljanju lahko izvajale program. Namen Rdečega križa Slovenije je, da program "Vzgoja za humanost od malih nog" v prihodnosti postane ena od tradicionalnih prostovoljskih dejavnosti Rdečega križa po vsej Sloveniji.

Rdeči križ Slovenije s tem priročnikom nudi pomoč pri izobraževanju otrok na socialnem, čustvenem in kognitivnem področju. Z izvajanjem predlaganih vaj bo prišlo do načrtnega razvoja otrokovih kompetenc že od zgodnjega otroštva. Poučevanje otrok je zelo kompleksno in odgovorno delo, zato bo ta priročnik koristen in navdihujoč instrument za razvoj in oblikovanje drugih delavnic in vaj s prej omenjenih področij.

Rdeči križ Slovenije

UVODNA BESEDA STROKOVNJAKA

Vprašanje vzgoje in izobraževanja je danes eno najpomembnejših za nadaljnji napredek človeštva. Današnja družba postavlja pred izobraževalne sisteme v svetu velike zahteve. Globalizacija prinaša hitrejši pretok informacij, kar prispeva k boljši povezanosti in informiranosti, boljšemu sodelovanju ter odgovorni uporabi človeškega znanja v dobro človeštva. V takšnem kontekstu pripravljamo nove generacije za življenje in delo v prihodnosti, ki si je še ne moremo predstavljati, kar poleg težav in izzivov nenehno povzroča občutek negotovosti in nelagodja. Vprašanja, kaj storiti in kako pripraviti nove generacije na prihodnje izzive in uspešno delovanje v prihodnji družbi, postajajo vse pomembnejša. Pomembna postaja tudi tema humanega življenja v družbi, socialno občutljivega delovanja, ohranjanja lastnega življenja in življenja drugih.

V okviru rednih celodnevni in drugih vrst programov v zavodih za predšolsko vzgojo in izobraževanje je posebna pozornost namenjena uresničevanju otrokovih pravic in odgovornosti v vseh vsakodnevnih okoliščinah in dejavnostih. Poleg Nacionalnega programa izobraževanja in usposabljanja za človekove pravice in odgovornosti ter demokratično državljanstvo Vlade Republike Hrvaške (1999) izpostavljamo pomen priročnika Življenje in pravice do učenja (2003) treh avtoric, in sicer Dubravke Maleš, Mirjane Milanović in Ivanke Stričević, ki je postal izhodišče za nadaljnjo refleksijo in poglobljanje znanja na tem področju. Priročnik je nastal na podlagi

Konvencije o otrokovih pravicah, sprejete leta 1989 in omenjenega programa ter je pomembno prispeval k spodbujanju temeljnih človeških vrednot in življenja v vrtcih v Republiki Hrvaški. Sprejeti dokumenti na državni ravni (Deklaracija o otrokovih pravicah, 1959, Konvencija o otrokovih pravicah, 1989, Nacionalni program vzgoje in izobraževanja za človekove pravice, 1999) zavezujejo vse nosilce programa v predšolski vzgoji k pregledu izvajanja otrokovih pravic in dolžnosti ter izboljšanju pogojev za njihovo uresničevanje. Zadnje omenjeni dokument je služil kot usmeritev za delo strokovnih delavcev v vrtcih. To je bil le prvi korak v prizadevanjih, da bi izobraževanje in usposabljanje za človekove pravice zaživel v vsakdanji praksi. Sam obstoj Programa še vedno ni zagotovilo, da se bo ta vidik vzgojno-izobraževalnega delovanja uresničeval v praksi vrtcev in šol (Maleš, Milanović, Stričević, 2003). Pomemben dokument je tudi Sklep o sprejemu programa medpredmetnih in interdisciplinarnih vsebin državljanske vzgoje za osnovno in srednjo šolo (Ur. l. št. 87/08, 86/09, 92/10, 105/10 – popravek, 90/11, 16/12, 86/12 in 94/13).

Priročnik Vzgoja za humanost od malih nog, ki je bil pravkar pripravljen, je nastal na podlagi programa Humane vrednote. Vzgoja za humanost bo otrokom zgodnjega in predšolskega obdobja omogočila pridobivanje novih znanj, veščin in sposobnosti za bolj humano, bolj zdravo in varnejše življenje.

Priročnik Vzgoja za humanost od malih nog, ki je bil pravkar pripravljen, je nastal na podlagi programa Humane vrednote. Vzgoja za humanost bo otrokom zgodnjega in predšolskega obdobja omogočila pridobivanje novih znanj, veščin in sposobnosti za bolj humano, bolj zdravo in varnejše življenje. Priročnik je sestavljen iz štirih delov:

Humane vrednote, Preprečevanje trgovine z ljudmi, Varovanje zdravja in Priprava na izredne razmere. Vsak del Priročnika je še posebej pomemben za predšolske otroke, saj jim omogoča, da ob podpori odraslih in v ustreznem socialnem, časovnem in prostorsko-materialnem kontekstu pridobivajo za življenje pomembna znanja, spretnosti, sposobnosti in kompetence. V prvem delu priročnika z naslovom Humane vrednote so podani predlogi dejavnosti, ki jih lahko organiziramo v okviru zavodov za zgodnjo in predšolsko vzgojo in so namenjene razvijanju kakovostnega odnosa do sebe in drugih v skupnosti. V kakovostnem izobraževalnem kontekstu, skrbno pripravljenem in zasnovanem, se lahko otroci naučijo sporazumevanja in vzpostavljanja drugačnih odnosov, katerih cilj je razvijanje čuta za human odnos med ljudmi, spoštovanje razlikosti, sočutja, strpnosti, pa tudi odgovornosti za lastne odločitve in dejanja v skupnosti. Ta del priročnika je namenjen tudi seznanjanju otrok z institucijami v družbi, ki spodbujajo humanitarno delo in dejavnosti.

Otroci zgodnje in predšolske starosti se hitro učijo, prevzemajo določene navade in razvijajo različne spretnosti popolnoma naravno in v skladu z izkušnjami, ki so jim na voljo. Njihovo učenje je kontekstualizirano in čustveno obarvano. Zato so še posebej pomembni kakovost izobraževalnega konteksta, odgovornost in vloga odraslih ter vzdušje in načini pridobivanja določenih znanj, veščin in mnenj. Učni proces je treba oblikovati in prilagoditi njihovim potrebam, metodam in učnim strategijam. Otroci lahko v vsakdanjih praktičnih življenjskih situacijah že od malih nog razvijajo odgovorno vedenje

in kritično mišljenje ter pridobivajo navade in načine razmišljanja, ki spodbujajo svobodo, kulturno vedenje in spoštovanje drugačnih mnenj od lastnih kot tudi drugačnih načinov delovanja, nepodpiranje stereotipov itd. Izbrani primeri v Priročniku so predlogi dejavnosti in nekateri načini, kako je mogoče na prepričljiv, otroku prijazen in zanimiv način organizirati učenje in usvajanje humanih vrednot že od zgodnjega otroštva.

Na enak način je mogoče razviti občutljivost za ohranitev lastnega življenja in življenja drugih v različnih življenjsko nevarnih situacijah. Zaradi tega so deli Priročnika naslovljeni Preprečevanje trgovine z ljudmi, Varovanje zdravja in Priprava na izredne razmere in so prav tako nujni in pomembni kot primeri dobrih dejavnosti, ki se uporabljajo pri delu. Bolje bi bilo: z otroki v obdobju zgodnjega otroštva in predšolski starosti. V številnih življenjsko nevarnih situacijah sta pomembna hiter odziv in pravilno ukrepanje. Predstavljeni primeri so vodilo za delo z otroki in vir možnih načinov dela z otroki, da bi jih pripravili na ukrepanje v določenih življenjsko nevarnih situacijah. Glede na to, da se otroci učijo celostno in zatopljeni z vsemi čutili in bivanjem v določene dejavnosti, so pomembni celoten kontekst, izkušnje in občutki, ki se pri tem porajajo. Čustvena angažiranost in obarvanost pri učenju ter vključenost celega telesa pomembno vplivata na trajen spomin, odzive, načine delovanja, sprejete vrednote in celotno vedenje.

Mnogi avtorji opozarjajo na dejstvo, da učenje otrok v obdobju zgodnjega otroštva in predšolski starosti temelji predvsem na izkustvenem učenju. Pri spoznavanju človekovih pravic in sprejemanju humanih vrednot izhajamo iz tega, kar je otrokom najbližje, kar se neposredno nanaša na njihovo življenje in se odziva na njihove osnovne potrebe, hkrati pa se uresničujejo otrokove pravice. Otroci se svojih pravic najbolje naučijo, če bivajo v razmerah, kjer se te pravice spoštujejo in živijo. Zato je za razvoj

predšolskega otroka zelo pomemben vzgojno-izobraževalni kontekst, ki vključuje materialne pogoje in medsebojne odnose udeležencev, saj dobro zasnovano in pripravljeno okolje za učenje in razvoj odpira možnosti za pridobivanje znanja, razvijanje socialnih veščin in kompetenc ter oblikovanje odnosov, potrebnih za življenje v humani, demokratični družbi. Priročnik vsebuje primere dejavnosti, ki bodo osnova za vsakega vzgojitelja, prostovoljca in druge, ki delajo in živijo z otroki v zgodnjem otroštvu in otroki predšolske starosti v institucionalnem kontekstu, hkrati pa so ti primeri izziv za ustvarjanje novih primerov, primernih kontekstu in otroku.

Priročnik vključuje aktivnosti za ohranjanje in varovanje zdravja ter varnost otrok predvsem v širšem družbenem kontekstu ter v posebnih življenjsko nevarnih okoliščinah. Poleg tega priročnik vključuje vrsto aktivnosti za usvajanje osnovnih človeških vrednot. Okolje, v katerem ima otrok možnost izraziti svoje mnenje, ki je slišan in spoštovan, krepi delovanje in vzpostavljanje odnosov, ki temeljijo na sožitju, kar prispeva k razvoju stališč in mnenj, ki temeljijo na humanih družbenih vrednotah. Zato so dejavnosti, ki jih načrtujemo in organiziramo z otroki in izhajajo iz življenjsko pomembnih vprašanj, povezanih z otrokovimi pravicami in načinom, kako otroci sodelujejo pri njihovem pojasnjevanju oziroma reševanju, zelo pomembne in resnično dragocene.

Izbrane aktivnosti naj bodo izziv za snovanje projektov, saj je delo na projektu strategija, ki spodbuja in omogoča aktivno učenje vseh udeležencev. Vključevanje otrok v vse faze dela na projektih je pomembno, saj se veščine demokratičnega državljanstva razvijajo predvsem s sodelovanjem v dejavnostih, ki temeljijo na strategijah aktivnega učenja in delovanja. Ob tem je treba posebno pozornost nameniti stopnji dejanskega sodelovanja otrok. Poleg tega poudarjamo pomen kakovostne refleksije, da se izognemo manipulaciji z otroki, natančneje tistih situacij, v katerih so otroci navidezno aktivni, v

resnici pa ne poznajo cilja in namena svojega sodelovanja pri določenih dejavnostih. Zaželeno je, da skupaj z otroki načrtujemo in izvajamo dejavnosti, v katerih so resnično aktivni udeleženci v vseh fazah, od načrtovanja in priprave do njihove realizacije. Težišče dejavnosti pri delu z otroki v zgodnjem otroštvu in otroki predšolske starosti mora biti na višji stopnji participacije zlasti na področju vzgoje za človekove pravice in demokratično državljanstvo.

Primere posameznih dejavnosti v Priročniku smo preverjali in spreminjali v sodelovanju z izbranimi vrtci in odličnimi izvajalci, ki so s svojimi pripombami in predlogi vplivali na spremembe in izboljšave. Upamo, da bodo predlagane aktivnosti prispevale k nadaljnjemu razmisleku, načrtovanju in prenavljanju vzgojno-izobraževalnega konteksta in načina dela z otroki v zgodnjem otroštvu in predšolski starosti. Lahko so dobra osnova za promocijo temeljnih človekovih pravic, odgovornosti in vrednot ter njihovo življenje v vrtcih v Republiki Hrvaški. Upamo, da bo serija dejavnosti, ki jih oblikujemo in izvajamo z otroki in vzgojitelji, izziv za snovanje novih dejavnosti, prilagojenih individualnim potrebam otrok, s katerimi delate.

Priročniku so priložena delovna gradiva, ki so izhodišče in dobro dopolnilo različnim drugim dejavnostim, ki bodo nastale ob kakovostnem pedagoškem vodenju vzgojiteljev in z aktivnim sodelovanjem otrok. Namen je spodbujati stalno osredotočenost na kakovost načrtovanja, izvajanja in vrednotenja iger in dejavnosti, ki so dobro zasnovane in vodene s strani strokovnjakov za ohranjanje zdravja ljudi, preprečevanje različnih nevarnih situacij in pridobivanje humanih vrednot, ki se jih najbolje naučimo in usvojimo ravno v tej najzgodnejši dobi.

mr. sc. Andreja Silić
Višja svetovalka za predšolsko vzgojo
Agencija za šolstvo, Hrvaška

O RDEČEM KRIŽU

Jean Henry Dunant je ustanovitelj Mednarodnega gibanja Rdečega križa in Rdečega polmeseca (Gibanje). Rodil se je 8. maja 1828 v Ženevi, na njegov rojstni dan pa še danes praznujemo dan Rdečega križa.

Čeprav je vedno kazal naklonjenost humanitar-nemu delu, se je ukvarjal s trgovino in prav ta posel ga je junija 1859 pripeljal v Solferino. Ko se je znašel na bojišču pri Solferinu v severni Italiji, kjer je potekala bitka med avstrijskimi silami na eni strani in zvezo francoskih ter italijanskih sil na drugi strani, mu je trpljenje, ki ga je takrat videl, spremenilo življenje.

Zgrožen zaradi agonije vojakov je Henry Dunant s sodelovanjem domačinov začel organizirati pomoč v cerkvi v Castiglioneju, nedaleč od Solferina.

Domačini so skupaj z Dunantom negovali ranjence, sam Dunant pa je izkoristil vsak trenutek v pogovoru z vojaki, da jim lajša trpljenje. Prejemal je tudi pisma, ki so jih vojaki pisali svojim najdražjim na smrtni postelji.

Dunant je svoje izkušnje opisal v knjigi "Spomin na Solferino", ki je bila prvič objavljena novembra 1862. Na podlagi te knjige je Dunant s še štirimi somišljeniki leta 1863 ustanovil Mednarodni odbor za pomoč ranjenim, ki se je 13 let pozneje preimenoval v Mednarodni odbor Rdečega križa.

Ideja Gibanje se je nenehno razvijala in širila v vse več držav. Leta 1863 je bil sprejet znak rdečega križa, leto pozneje pa prva ženevska konvencija (1864). S tem so bili postavljeni temelji za razvoj mednarodnega humanitarnega prava in človekovih pravic. Na koncu so bile leta 1949 sprejete štiri ženevske konvencije (Konvencija o izboljšanju položaja ranjencev in bolnikov v oboroženih spopadih, Konvencija o izboljšanju položaja ranjencev, bolnikov in brodolomcev v oboroženih spopadih na morju, Konvencija o zdravljenju vojnih ujetnikov, Konvencija o zaščiti civilnega prebivalstva v času vojne), leta 1965 pa sedem temeljnih načel (humanost, neodvisnost, nepri-

stranskost, nevtralnost, prostovoljnost, enotnost in univerzalnost) v obliki, kot jih poznamo še danes. Dva dodatna protokola sta bila sprejeta leta 1977, tretji dodatni protokol pa je bil sprejet leta 2005.

Danes Mednarodno gibanje Rdečega križa deluje prek svojih sestavnih delov, Mednarodnega odbora Rdečega križa (ICRC), Mednarodne federacije društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca (IFRC) in 191 nacionalnih društev v skoraj vseh državah sveta.

Rdeči križ Slovenije (RKS) je na našem območju začel delovati leta 1866 in je takrat deloval pod okriljem različnih držav, ki smo jim pripadali. RKS od leta 1993 deluje kot samostojno nacionalno društvo na območju Republike Slovenije, ki sta ga Mednarodni odbor Rdečega križa in Rdečega polmeseca ter Federacija društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca priznala kot enakopravno članico Mednarodnega gibanja RK in RP. Poslanstvo Mednarodne federacije društev Rdečega križa in Rdečega pol-

meseca ter s tem tudi Rdečega križa Slovenije je z močjo humanosti izboljšati življenje ranljivih ljudi. Rdeči križ pomaga javnim oblastem pri preprečevanju in lajšanju trpljenja ljudi, zaščiti življenja in zdravja ljudi ter zagotavljanju spoštovanja človekovih pravic, posebno med obojroženimi spopadi in drugimi izrednimi stanji. Rdeči križ Slovenije sledi svojemu poslanstvu in opravlja druge naloge, določene z zakonom in statutom RKS. V lokalnih okoljih spremlja življenje ljudi in aktivno reagira na pojave stiske in nemoči, še posebej ranljivih skupin, kot so otroci in starejši; zagotavlja spoštovanje človeka in nagovarja ljudi, da delijo del svojega blagostanja s tistimi, ki so nemočni in v stiski; v organizaciji in med ljudmi spodbuja in gradi čut za solidarnost in razumevanje stiske drugih; spodbuja in širi vrednote zdravja in zdravega življenja; seznanja javnost z mednarodnim humanitarnim pravom; izvaja načrtno izobraževanje in usposabljanje za izvajanje poslanstva in nalog ter širi in uresničuje načela svetovnega humanitarnega Gibanja.

VZGOJA ZA HUMANOST OD MALIH NOG

PRIROČNIK ZA PROSTOVOLJCE, STARŠE IN STROKOVNJAKE, KI DELAJO Z OTROKI

HUMANE VREDNOTE

Cilj

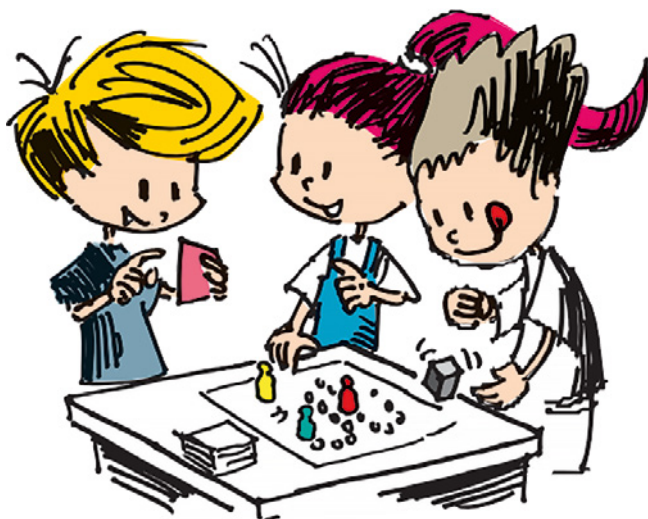
Ozaveščanje otrok o svoji osebni moči in zmožnostih, razvijati in izboljševati socialne in čustvene kompetence in veščine v institucionalnem ter družinskem kontekstu, čustva človečnosti, strpnosti, spoštovanja drugačnosti, sočutje, odgovornost do sebe in skupnosti.

Starost otrok

Predšolsko obdobje

"V dogovoru z učitelji DV Milana Sachsa po izvedenih delavnicah podajamo mnenje, da so delavnice zelo dobro zasnovane in prilagojene otrokom v zgodnji starosti in predšolskim otrokom. Metodologija izvajanja delavnic, navedenih v priročniku državljanske vzgoje, je dobro opisana, primerna za delo z otroki vrtčevske starosti in spodbuja otrokovo ustvarjalnost pri razumevanju, mišljenju in spominu. Povedano drugače, zastavljeni cilji dobro ustrezajo tematiki posamezne delavnice, metodam dela in predvidenim materialom, potrebnim za kakovostno izvedbo same delavnice. Najpomembneje pa je, da Vrtec Milana Sachsa meni, da so delavnice organizirane tako, da otroci v zgodnjem otroštvu in predšolski otroci razvijajo domišljijo in ustvarjalnost, hkrati pa Priročnik spodbuja različne oblike iskanja prave rešitve." Andrea Lanščak, pedagoginja DV Milana Sachsa

Rdeči križ Hrvaške organizira in izvaja humanitarne izobraževalne programe za otroke in mlade, si prizadeva za usvajanje vrlin solidarnosti, nepristranskosti in sočutja, spodbuja spoštovanje človeka in življenja, razvija samospoštovanje in prispeva k razvoju življenjskih veščin (dobra komunikacija, mirno reševanje konfliktov, timsko delo in sodelovanje ter podobno).

Rdeči križ Hrvaške pri svojem delu uresničuje humanitarne cilje in naloge na področju varovanja in izboljšanja zdravja, socialnega varstva, zdravstvenega in humanitarnega izobraževanja ter se zavzema za spoštovanje mednarodnega humanitarnega prava in zaščito človekovih pravic. Eden od glavnih ciljev Rdečega križa Hrvaške je spodbujanje in izboljšanje solidarnosti, spodbujanje prostovoljstva in medsebojne pomoči ter socialne varnosti državljanov. Rdeči križ Hrvaške pristopa k doseganju navedenih ciljev s spoštovanjem pravic in svoboščin vsakega človeka, ne glede na raso, barvo kože, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, nacionalno ali socialno poreklo, premoženje, rojstvo, izobrazbo, socialni položaj ali katero drugo razlikovalno lastnost (po Zakonu o Rdečem križu Hrvaške; Ur. l. 71/10).

S humanimi vrednotami razumemo vrednote, ki se kažejo kot dobrine, potrebne za življenje in duhovni razvoj, kot cilji, ki jih hočemo doseči, kot ideali, h katerim stremimo, in kot nameni človekovih prizadevanj. Nekaterne humane vrednote so: človeško dostojanstvo, morala, svoboda, pravičnost, človečnost, vestnost, strpnost, delo, dolžnost, odgovornost, ljubezen, dobrot, osebnost, vzgoja, zdravje, resnica, lepota, ustvarjalnost, svoboda, nacionalni ponos, patriotizem, domoljubje, zakon, družina, spoštovanje starejših, zvestoba, navezanost na družino, prijateljstvo, iskrenost, poštenost. V tem poglavju skušamo poudariti in opozoriti na pomen pridobivanja dragocenih lastnosti/veščin že v zgodnjem otroštvu, saj te močno vplivajo na poznejše oblikovanje posameznikove osebnosti.

Izobraževanje in vseživljenjsko učenje sta temeljni gibalni razvoja vsakega posameznika in družbe kot celote. Znanje otroku omogoča razumevanje in kritično razmišljanje o vsem, kar ga obdaja, mu pomaga, da se znajde v novih situacijah, in uspeva v vsakdanjem življenju ter v vseh nadaljnjih stopnjah institucionalnega izobraževanja. Ker so otroci po naravi "raziskovalci" in se aktivno učijo na podlagi izkušenj, je naša

naloga, da jim omogočimo odkrivanje in učenje z igro in različnimi dejavnostmi. Le pod takšnimi pogoji lahko otrok pridobi učno kompetenco, ki je osnovno izhodišče za uresničevanje procesa vseživljenjskega učenja.

Ena najpomembnejših nalog zgodnjega učenja in predšolske vzgoje ter izobraževanja otrok je usmerjanje v prave življenjske vrednote, v spodbujanje enakosti med vsemi ljudmi in v spoštovanje ter dopolnjevanje njihovih intelektualnih sposobnosti vse življenje. Šteje se, da je otrok socialno kompetenten, če ima osvojena prosocialna vedenja (npr. deljenje, pomoč, sodelovanje, samokontrola, pozitivna komunikacija) in določene veščine, ki mu omogočajo razumevanje okolja, učinkovito obvladovanje vsakdanjih situacij in uspešno doseganje osebnih ciljev. V sodobnem svetu se otroci soočajo z vrsto socialnih izključenosti zaradi širjenja različnih stereotipov in predsodkov, ki se prenašajo na najmlajše generacije. Gre za vnaprejšnje sodbe oziroma mnenja o nečem, kar ni dovolj poznano oziroma temeljito in kritično preučeno oziroma izkušeno. Običajno gre za razširjena in vnaprej oblikovana stališča, ki temeljijo na nedokazljivih trditvah in lažnih predpostavkah o pripadnikih drugih ver,

narodov ipd., pa tudi za zgražanje nad nečim, ki temelji na drugačnih običajih ali navadah. Za spodbujanje humanizma in strpnosti je treba otroke učiti sprejemanja in spoštovanja živih bitij in njihovega dostojanstva ter pravičnosti kot življenjskega načela, tako da pri njih spodbujamo razvoj empatije in razumevanja za potrebe drugih ter sprejemanje in razumevanje medsebojne povezanosti. Otroci se že v vrtcu naučijo spoštovati drugačnost in graditi skrbne odnose z drugimi z uresničevanjem enakih pravic za vse, na primer: z vključitvijo otrok s posebnimi potrebami v redni program vrtca ali z ozaveščanjem otrok o njihovih pravicah, dolžnostih in odgovornosti ter pravicah drugih, ki jih obkrožajo. Da bi otrok lahko razumel in spoštoval tujo identiteto, mu je treba pomagati postopoma zgraditi lastno. To se nanaša na razumevanje in poznavanje lastne kulture ter družbene, moralne, jezikovne in duhovne dediščine.

Oblikovanje samostojne in samozavedne osebe podpiramo tako, da smo otrokom vzor in jih učimo dvosmerne komunikacije pri reševanju konfliktov na razumen in miren način, pri čemer iščemo najboljše rešitve za obe strani. Iskanje optimalne rešitve za obe strani v konfliktu zahteva ustrezno samozavedanje, empatijo in kreativnost. Iz istega razloga je v izobraževalnem procesu otrok v zgodnji starosti in predšolskih otrok velik poudarek na razvoju različnega mišljenja pri vseh vrstah dejavnosti in na vseh področjih učenja ter komunikacije.

Ker otrokove kompetence niso statične, temveč razvojne, jih je treba razvijati postopoma in kot segmente znotraj celote oziroma celovite otrokove osebnosti. Z razvojem omenjenih kakovosti otroci že v zgodnjem otroštvu razvijajo občutek odgovornosti in dobijo priložnost, da odrastejo v "državljanke sveta" – osebe s ključnimi kompetencami na področju človekovih pravic ter veščinami ustvarjanja in življenja v pluralistični družbi, kjer se človekove pravice razumejo, spoštujejo in uresničujejo.

Namen delavnic je spodbujati razvoj veščin, potrebnih za ohranjanje človekovega dostojanstva, lastnega in tujega.

Redni programi vrtcev so to problematiko dolžni kakovostno in celovito razvijati po nacionalnih programih, ki jih je več, predvsem pa po Nacionalnem programu vzgoje za človekove pravice in odgovornosti ter demokratično državljanstvo Vlade Republike Hrvaške (1999). Poleg tega dokumenta poudarjamo pomen priročnika Življenje in učenje pravic (2003), ki je nastal na podlagi prejšnjega dokumenta. Oboje pomeni velik prispevek k uresničevanju humanistično-razvojne zasnove programa dela z otroki v zgodnjem otroštvu, ki ga zavezujejo temeljni pravni akti s tega področja. Sprejeti dokumenti na državni ravni zavezujejo vse nosilce programov predšolskega izobraževanja, da pregledajo uresničevanje otrokovih pravic in izboljšajo pogoje za njihovo uresničevanje.

Poučevanje otrok o njihovih pravicah je zelo kompleksno in odgovorno delo. Rdeči križ Hrvaške s tem priročnikom nudi pomoč pri izobraževanju otrok na socio-čustvenem in kognitivnem področju, kar pomeni: pridobivanje znanja o lastnih pravicah, razvijanje empatije, prepoznavanje in sprejemanje lastnih in tujih čustev, razvijanje odnosov in samostojnosti, spoznavanje pomena spoštovanja skupnostnih pravil in sprejemanje odgovornosti.

Naslednje delavnice so bile izvedene po pedagoških standardih in vrednotah iz Nacionalnega kurikulumu za zgodnjo predšolsko vzgojo in izobraževanje, predvsem za razvijanje domišljije in ustvarjalnosti ter spodbujanje različnih oblik iskanja rešitev.

[Priateljstvo]

Teme

Prijateljstvo, značilnosti, vrednote.

Cilj

Otroci bodo opisali, prepoznali in poimenovali, katere lastnosti so zanje pomembne pri prijatelju.

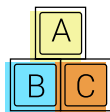
Metoda

Samostojno delo, pogovor

Material

- Priloga "Priateljstvo".
- Papir velikega formata.
- Bel papir.
- Barvice in svinčniki.
- Izbirna gradiva po izboru vodje, na primer basni in zgodbe, ki problematizirajo vprašanje prijateljstva.

Postopek

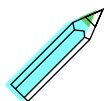
- Vodja otrokom pokaže vse kartončke iz priloge "Priateljstvo" in po vrsti razloži risbe na njih (otrokom razloži situacije in simbole).
- Vodja otrokom ponudi vse kartončke iz priloge "Priateljstvo" in jim naroči, naj izberejo tri, ki prikazujejo nekaj, kar bi se jim zdelo zanimivo pri drugih otrocih.
- Nato vodja vsakega otroka posebej prosi, naj pove, katere tri kartončke je izbral in zakaj, ter jih povabi, da svoje tri kartončke nalepijo na papir velikega formata.
- Z nizanjem kartončkov vsakega posameznega otroka nastane skupni plakat.
- Voditelj povabi otroke, naj vsi skupaj pogledajo plakat, ki so ga izdelali, in začne razpravo o tem, kaj so izbrali in zakaj.

Vprašanja za razpravo

Katere slike ste izbrali in zakaj? Kdo je izbral srce? Kaj vam predstavlja srce? Kdo je izbral igrače? Kaj se vam zdi pomembnejše in zakaj? Zakaj je srce pomembnejše od igrač? Kdo se je odločil, da njegov prijatelj vozi kolo, in zakaj? Zakaj so pomembne tudi igrače? Ali imajo vaši prijatelji to, kar ste izbrali? Ste takšen prijatelj, kakršnega bi si želeli drugi?

Opomba

Otrokom lahko daste možnost, da narišejo svoje prijatelje in opišejo risbe ter v skupini ubesedijo, zakaj so ti otroci njihovi najboljši prijatelji; lahko pa za vodenje pogovora na dano temo uporabite izbirno gradivo po izboru vodje (npr. basni in zgodbe, ki problematizirajo vprašanje prijateljstva).

Iz zbranega materiala v daljšem časovnem obdobju ustvarite pano na temo "Prijateljstvo".

Priloga: "Prijateljstvo"

IMA VELIKO IGRAČ

VELIKO SE SMEJI

VOZI KOLO

POSLUŠA GLASBO

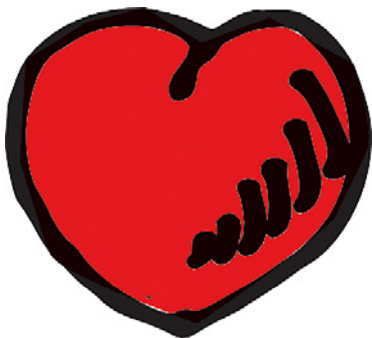

RAD IMA ŽIVALI

RAD IMA NAKIT IN IMA LEPA OBLAČILA

IMA DOBRO SRCE

IGRA SE Z ŽOGO

POMAGA STAREJŠEMU

IMA KAPO

IMA NOVE ŠPORTNE COPATE

REDNO SI UMIVA ZOBE

[Pravila]

Tema

Pravila, sprejemanje družbenih norm.

Cilj

Otroci bodo z vajo in razpravo proučevali, analizirali in primerjali situacije, v katerih so upoštevali pravila in v katerih pravil niso upoštevali. V vrsti razprav v daljšem časovnem obdobju bodo pravila prenovili, predlagali nova in ozavestili, kaj pravila omogočajo oziroma onemogočajo.

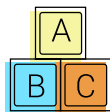
Metoda

Samostojno delo, pogovor

Material

- Panoji ali plakati z otroškimi risbami in izdelki otrok, miselni zemljevidi, ki so nastali na podlagi pogovora v daljšem časovnem razdobju.
- Papir
- Barvice

Postopek

- Ko vodja reče "Zdaj!", morajo vsi otroci v en glas začeti govoriti o tem, kaj so delali včeraj popoldan, dokler vodja ne reče "Stop!".
- Nato vodja vsakega otroka vpraša, ali so slišali, kaj so njihovi prijatelji delali včeraj popoldne.
- Sledi razprava o pravilih, ki bi nam lahko pomagala, da se vsi slišimo in vemo, kaj sogovorniki govorijo.
- V drugem delu naloge vodja prosi otroke, naj si zamislijo eno pravilo svoje skupine, eno, ki jim je všeč, in eno, ki jim ni, otroci pa nato narišejo, kar so predlagali.
- Vodja skupaj z otroki dolgo časa uvaja in ustvarja nova pravila ter spreminja tista pravila, ki se niso izkazala za učinkovita.
- Sledi razprava/niz razprav v daljšem časovnem obdobju o tem, katera pravila so predlagana in kaj nam omogočajo/onemogočajo.

Vprašanja za razpravo

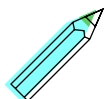
Ali v vašem vrtcu obstajajo kakšna pravila? Jih lahko naštejete? Čemu služijo pravila? Kako urediti skupno življenje v sobi, da drug drugega ne motite in da vedno veste, kje so določene igrače, s katerimi se želite igrati? Osnovno pravilo je na primer: lahko se igram s čimer hočem, če se s prijatelji dogovorim, kdaj in kako bom vzel izbrane igrače ter jih moram vedno znova pospraviti na svoje mesto, da se lahko drugi pozneje igrajo z njimi. Katero pravilo bi nam pomagalo slišati, kaj so drugi delali včeraj popoldan? Kaj se zgodi, ko ne upoštevamo pravil? Ali spoštujete pravila svoje skupine? Skupinska pravila lahko primerjamo s prometnimi pravili. Kaj bi se zgodilo, če ne bi bilo prometnih znakov (to povežite z igro v gradbenem kotičku in na igrišču vrtca)? Navedite primer. Katero pravilo vam je všeč in zakaj? Katero pravilo vam ni všeč in zakaj? Na koncu delavnice lahko skupaj ponovite pravila, ki se otrokom zdijo pomembna.

“

Če ne upoštevaš pravil, lahko pride do trčenja, saj ne smeš prevoziti rdeče luči.

IVANO, Vrtec "101 dalmatinac"

”

Opomba

Če otroci znajo pisati, lahko svoje odgovore zapišejo samostojno ali pa pravila pokažejo z risbami in miselnimi zemljevidi.

Pomembno je, da se pogovorite o pravilih, ki so v tistem trenutku pomembna, in sprejmete pravila glede na to, kaj je za skupino in vodjo primarno.

“

V našem vrtcu velja pravilo, da ko si "otrok dneva", pomagaš prijateljem razrešiti prepir.

EDVARD, Vrtec "101 dalmatinac"

”

[Avtoportret s kockami]

Teme

Lastnosti, telesni videz, samospoštovanje, samozavest, samopodoba, sprejemanje drugačnosti.

Cilj

Otroci bodo preučevali in opisovali svoj fizični videz in značilnosti, kar jim bo pomagalo sprejemati drugačnost, sebe in druge.

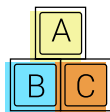
Metoda

Samostojno delo, pogovor

Material

- Delovni list "Avtoportret".
- Ogledalo
- Lepilni trak
- Škarje
- Barvice
- Kocke

Postopek

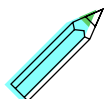
- Pred začetkom naloge vodja otrokom razloži, kaj je avtoportret, in jih popelje k ogledalu, da se pogledajo.
- Vodja otrokom razdeli delovne liste "Avtoportret" in jim da nalogo, da narišejo sami sebe.
- Ko končajo, vodja pozove otroke, da se usedejo v krog in vsak posebej pokaže svojo risbo ter vrže kocko.
- Glede na dobljeno število mora vsak otrok povedati določeno število svojih dobrih lastnosti, kaj mu je všeč na sebi ali v čem je dober.
- Na koncu voditelj spodbudi otroke, da vsakega otroka nagradijo z aplavzom.
- Sledi pogovor o tem, kako so otroci narisali sebe in katere dobre lastnosti imajo.
- Na koncu vaje vodja vsakega otroka prosi, naj pove nekaj pozitivnega o sebi in o otroku na njegovi desni strani in v krogu tako naprej.

Vprašanja za razpravo

Kako ste se počutili, ko ste risali sebe? Ste zadovoljni s tem, kako ste se izkazali? Vam je bilo težko o sebi govoriti samo pozitivno in kako ste se počutili? Kdo vse je dobil številko 1 ali 2? Ali nekateri ljudje obžalujejo, da ne morejo povedati več o sebi? Se vam je zdelo zanimivo, kaj se drugim zdi pozitivno na njih? Kaj novega ste izvedeli o svojih prijateljih?

Opomba

Otrokom je treba razložiti, kaj je avtoportret, kakšne so njegove značilnosti in navesti nekaj primerov.

V kolikor obstaja možnost razstave otroških del v prostoru, je priporočljivo, da se po končani delavnici nalepijo na vnaprej določeno mesto in tako predstavljajo skupino.

Predlagamo, da vodje narišejo tudi svoj avtoportret, saj je pomembno poudariti, da so tudi oni del skupine.

Delovni list: "Avtoportret"

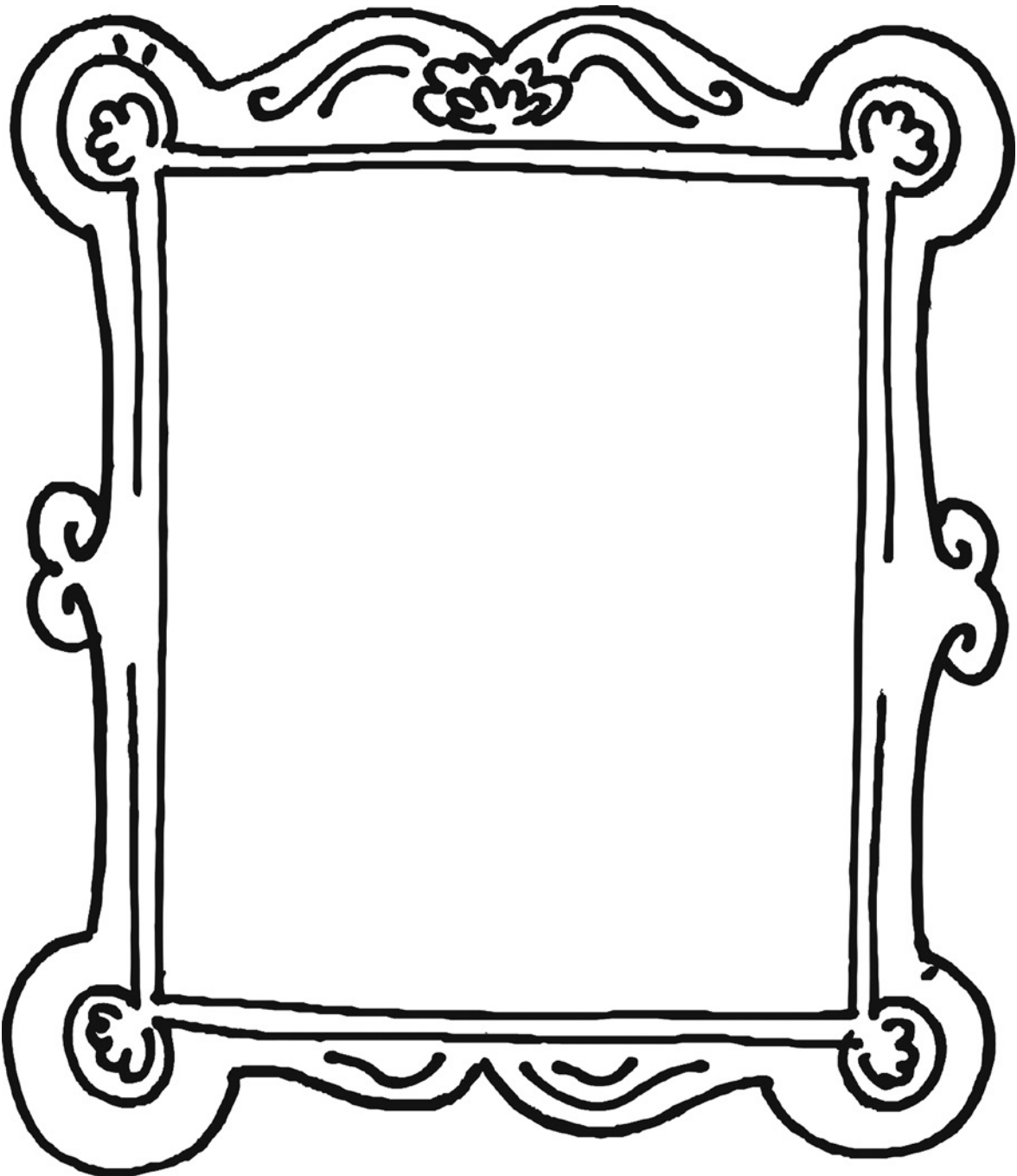

Foto: Vrtec "Maksimir", Zagreb

[Čustva]

Teme

Občutki, razpoloženja.

Cilj

Otroci bodo prepoznali in poimenovali osnovne občutke ter iz lastnih izkušenj opisali dogodke ali situacije, ki so nastopile pred določenimi občutki.

Metoda

Skupinsko delo, razprava, predstavitev.

Material

- Priloga "Občutki" – kartončki, ki prikazujejo situacije, ki problematizirajo osnovne občutke: strah, veselje, presenečenje, žalost, jezo in gnus.
- Fotografije
- Temen papir
- Mehke barvice
- Ogledalo v sobi ali kopalnici ali manjša ogledala

Postopek

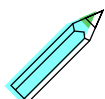
- Vodja vpraša otroke, ali vedo, kaj so občutki in ali znajo nekatere naštet.
- Sledi aktivnost izražanja čustev pred ogledalom.
- Vodja otrokom da mehke barvice in temen papir za risanje občutkov. Sledi pogovor o občutkih.
- Vodja otroke razdeli v skupine in jim ponudi kartončke/fotografije/risbe, ki prikazujejo situacije, ki problematizirajo občutke.
- Vsaka skupina si mora izmisliti zgodbo, ki se je zgodila na kartončku/fotografiji/risbi. Ko vsi končajo, vodja vsako skupino prosi, naj pove zgodbo, ki se je zgodila njihovemu liku. Otroci in vodje se dogovorijo za vrstni red in izberejo otroka, ki bo pripovedoval zgodbo.
- Sledi pogovor o tem, ali prepoznajo občutek, prikazan na kartončku/fotografiji/risbi, in kaj lahko privede do takih občutkov.

Vprašanja za razpravo

Kakšni občutki obstajajo? Ste zlahka prepoznali, kako se počuti oseba na kartončku/fotografiji/risbi, ki jo je prejela vaša skupina? Ste se vsi strinjali z odgovorom ali so nekateri menili drugače? Kako ste se počutili, ko ste si izmislili zgodbo, ki se je zgodila osebi na delovnem listu? Ste se kdaj počutili tako? Kdo želi povedati dogodek iz svojega življenja, ko je bil jezen, prestrašen, žalosten, vesel, presenečen? Kako se vedete, ko ste jezni, prestrašeni, žalostni, veseli in presenečeni ali ko se vam nekaj gnusi? Pomislite, kdaj in v kakšnih situacijah se lahko pojavijo omenjeni občutki? Navedite primere.

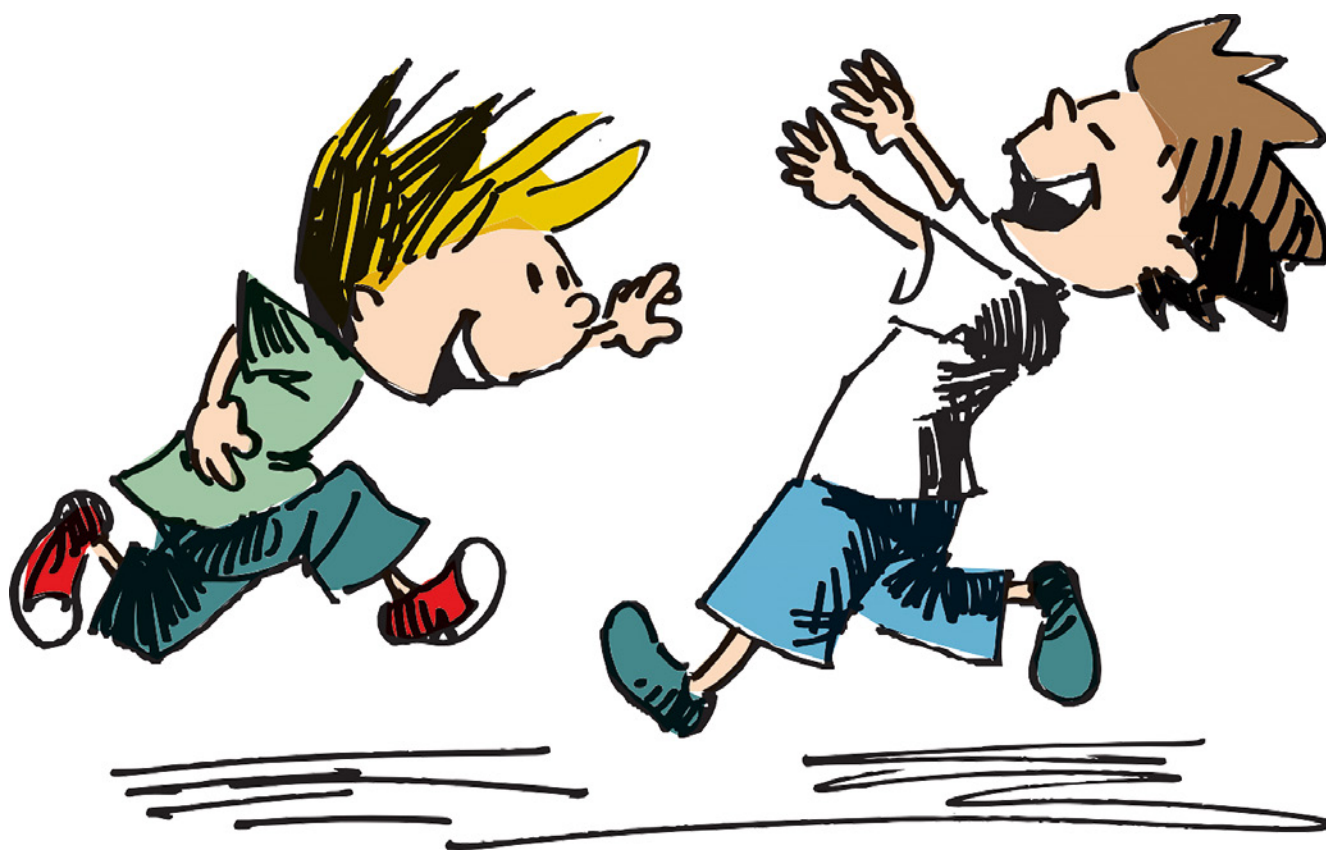
Opomba

Odvisno od starosti otrok lahko za vajo uporabite ponujene kartončke iz priloge "Čustva", lahko pa otroci čustva narišejo sami ali uporabijo fotografije. Če ste se pri vaji odločili za uporabo fotografij, dajte otrokom pred aktivnostjo nalogo, da zberejo in prinesejo v vrtec fotografije, ki izražajo različna čustva.

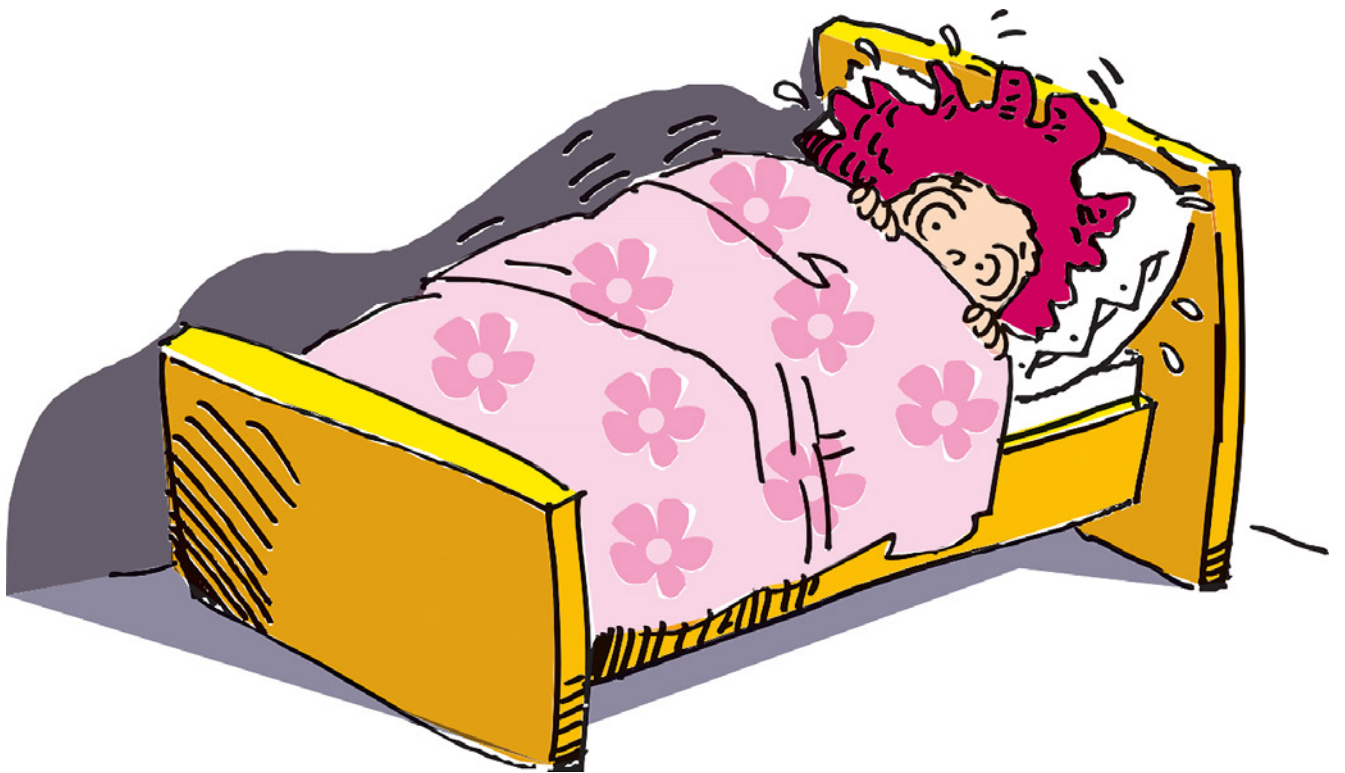

Foto: Vrtec "Milana Sachsa", Zagreb

SREČA

STRAH

ŽALOST

PRESENEČENJE

GNUS

JEZA

[Dve škatli]

Teme

Stereotipi, predsodki, sprejemanje odločitev, izbiranje, razlaganje in zastopanje mnenj, pritisk vrstnikov, demokracija.

Cilj

Otroci bodo izbrali škatlo, ki jo želijo odpreti, opisali razloge za izbiro in razumeli, kako zunanji videz in pritisk vrstnikov pogosto vplivata na naše odločitve.

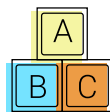
Metoda

Individualno delo, skupinsko delo, razprava.

Material

- Dve škatli enake velikosti
- Dva različna ovojna papirja – en navaden bel, drugi pisan z okrasnim trakom
- Svinčniki in papir
- Čajno pecivo/sadje – za vsakega otroka po en kos

Postopek

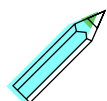
- Vodja pred otroke postavi dve škatli, eno (s čajnim pecivom/sadjem) zavito v navaden bel papir in drugo (prazno) zavito v pisan papir.
- Na koncu igre vodja odpre škatlo, ki jo izbere večina otrok (na list papirja se rišejo črtice pred škatlo, ki jo želijo odpreti).
- Otroci se škatle ne smejo dotikati, lahko pa jo gledajo z vseh strani.
- Vsak otrok pride pred škatlo in s svinčnikom začrta črtico na papir pred škatlo, ki jo želi odpreti. Nato se vrne na svoje mesto in počaka, dokler vsi ne izberejo škatle.
- Ko vsi izberejo škatle, vodja prešteje črtice in odpre "zmagovalno" škatlo.
- Vodja ponudi otrokom, da odprejo drugo škatlo in vidijo, kaj je v njej.
- Sledi razprava o razlogih, zakaj so izbrali določeno škatlo.
- Ob koncu delavnice vodja vsem razdeli čajno pecivo/sadje.

Vprašanja za razpravo

Je bilo težko izbirati med obema škatlama? Kako ste se počutili, ko ste morali izbrati "svojo" škatlo? Zakaj ste izbrali prav to škatlo? Kaj ste upoštevali? Je na vas vplivalo tudi, kaj so izbrali drugi pred vami? Kako ste se počutili, ko ste videli vsebino škatle? Ste se spraševali, kaj je bilo v drugi škatli? Ali pogosto izbiramo po embalaži/videzu (npr. čokolada, prijatelji itd.)? Pomislite, kaj vam je pomembno, ko izbirate stvari, s katerimi se želite igrati ali jih želite imeti.

Opomba

Škatle vnaprej zavijte in jih postavite v sobo, preden otroci vstopijo.

“

Ni nujno, da je nekaj zelo lepo, da je nekaj posebnega.

GRGUR, vrtec "Maksimir"

”

* Povzeto in prilagojeno iz zbirke orodij Youth as Agents of Behavioral Change - YABC. Mednarodna federacija društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca. Ženeva, 2009.

[Beli korenček]

Teme

Predsodki, stereotipi, spoštovanje in sprejemanje drugačnosti, empatija.

Cilj

Otroci bodo izdelali material, potreben za igro, jo izvedli in razumeli težave, s katerimi se soočajo posamezniki, ki se v nečem razlikujejo od drugih.

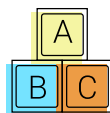
Metoda

Predstava, skupinska razprava.

Material

- Fotografija zajca
- Fotografija korenja, pobarvanega z belo barvo
- Kartonska škatla
- Didaktični neoblikovani material (kolaž papir, palčke, volna, vata, gumbi)
- Besedilo igrice "Beli korenček" Ljerke Puček

Postopek

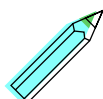
- Vodja skupaj z otroki iz kartonske škatle izdelava pregrado za igrico.
- Vodja z otroki izdeluje lutke zajčka in korenčka (če nimate časa za izdelavo lutk, pripravite fotografiji zajčka in korenčka in ju nalepite na palčko).
- Vodja prebere/zaigra igro in ponudi otrokom, da jo sami zaidgrajo.
- Sledi razprava o tem, kaj se je zgodilo v predstavi in kaj se lahko iz nje naučimo.
- Po pogovoru vodja vsakega otroka prosi, naj pove, v čem se po njegovem mnenju korenček razlikuje od drugih (lastnost, posebnosti, spretnost itd.).

Vprašanja za razpravo

Kaj se je zgodilo v predstavi? Kaj je hotel pripraviti zajec? Kaj je presenetilo zajca, ko je srečal korenček? Kakšne barve je bil korenček? Kakšne druge barve je lahko korenje? Kako je zajec ravnal s korenčkom? Kako se je počutil korenček? Kaj ste se naučili iz te igre? Pomislite, kdo in zakaj se včasih lahko počuti kot bel korenček? Kakšne so prednosti drugačnosti od drugih in kakšne so slabosti? Želi kdo z drugimi deliti, kdaj in zakaj se je počutil drugačnega od drugih? Kaj storiti, da se nihče ne bi počutil slabo, ker je drugačen od drugih?

Opomba

V razpravi je pomembno omeniti osebe iz ranljivih skupin (invalidi, osebe s posebnimi potrebami, pripadniki manjšin itd.).

Igro lahko prepišete na papir velikega formata, tako da vsak otrok v skupini okoli besedila pusti svoj odtis dlani (ki jo predhodno pomoči v barvo), saj je vsak odtis dlani edinstven in drugačen. Okrašeno besedilo predstave obesite v prostor v vrtcu.

Foto: Vrtec "Milana Sachsa", Zagreb

BELI KORENČEK

(neke jeseni je na vrtu zrasel bel korenček)

- Zajec:** Poiskati moram živila, pripravil bom razne dobrote. Potrebujem dva ali tri korenčke, glavo zelja in list ohrovtja.
- Beli korenček:** Dober dan, zajček! Kam tako hitiš?
- Zajec:** Dober dan, korenček! Danes pripravljam razne zajčje dobrote in res sem vesel tvojega oranžnega obraza.
- Všeč so mi tudi tvoji zeleni lasje, segajo mi prav do nosu.
- Beli korenček:** No, zajček, jaz sem presenečenje.
- Sploh nisem oranžen, ampak čisto bel.
- Zajec:** Hahaha! Bel korenček! Si kaj narobe jedel?
- Beli korenček:** Nič nisem jedel narobe, to so moji geni. In zajec se mi smeje in posmehuje, ojoj!
- Zajec:** Ne jokaj, korenček, videti si kot pravi. Zanima me samo, ali si zdrav?
- Beli korenček:** Okusen sem in zdrav, ti se mi pa posmehuješ.
- Zajec:** Tudi meni ti nisi všeč, poišči si koga drugega, ki bo boljši za tvoj recept. Adijo, beli korenček, samo šalil sem se. In samo da veš, če bi imel oranžen kožuh, bi bil zelo ponosen.

Ljerka Puhec, Vrtec "Milana Sachsa"

[Sladke in slane skušnjave]

Teme

Izbira, sprejemanje odločitev, odlaganje zadovoljstva.

Cilj

Otroci bodo poimenovali in razlikovali različne vrste hrane ter razvijali sposobnost izbire kakovostne hrane in odlašanja užitka.

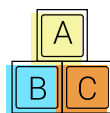
Metoda

Skupinsko in individualno delo, razprava.

Material

- Posoda
- Sladkarije, prigrizki, gazirane pijače
- Sadje, zelenjava, naravni sokovi
- Knjige, multimedija o prehrani
- Plakati, flomastri, barvice

Postopek

- Vodja pripravi tri posode, ki so otrokom vedno na dosegu roke. V prvi posodi so bonboni in prigrizki, v drugi suho ali sveže sadje, v tretji pa na palčke narezana zelenjava.
- Sledi prosta izbira ponujenega.
- Sledi pogovor o tem, zakaj so izbrali določena živila, v kakšni količini in kdaj so to storili (pred ali po jedi).

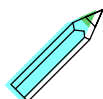

Vprašanja za razpravo

Kaj vas je najprej pritegnilo in zakaj? Koliko ste vzeli? Ste vzeli malo ali ste pretiravali? Kako se počutite zdaj? Ali koga boli trebuh? Kaj se lahko zgodi z vašimi zobmi, če jeste veliko sladkarij? Sladkarije nam v majhnih količinah ne škodijo, dolgoročno pa je bolje uživati drugo hrano. Veste katero?

Kaj je dobro za vaše telo? Kaj od ponujenega vas naredi bolj zdrave, bolj odporne proti boleznim? Ali lahko vsi jedo vse? Poudarite, da kar je dobro za nekoga, ni nujno dobro tudi za drugega (npr. med). Je težko zavrniti sladkarije, čeprav vemo, da niso dobre za naše zdravje? Zakaj je težko? Kaj se bo zgodilo, če bomo vsak dan uživali sladkarije v velikih količinah? Mislite, da vam bodo sladkarije dale veliko energije? Kaj lahko jeste in pijete, da boste imeli več energije? Kaj se dogaja v telesu, ko uživamo sladkarije, in kaj, če uživamo sadje in zelenjavo?

Opomba

V daljšem časovnem obdobju je pomembno zagotoviti vsakodnevno svobodo izbire in spremljati, kaj bodo otroci izbrali po nizu pogovorov in dejavnosti, v katerih lahko sami preizkusijo, pripravljajo in ves dan izbirajo ter uživajo živila.

Pomembno je skupno beleženje njihovih odzivov pri izvajanju prve in vsake naslednje aktivnosti, da lahko sistematično spremljamo spremembe v vedenju.

Možno je tudi skupno zasnovati prostor, v katerem bodo pripravljali hrano in napitke, ki so prehransko dragoceni za njihov organizem in ohranjajo njihovo zdravje, ter razstavili zamišljene recepte.

[Pajkova mreža]

Teme

Sodelovanje, dogovor, skupinska dinamika, prevzemanje vlog, iskanje rešitev.

Cilj

S skupnim izvajanjem vaje bodo otroci presojali in vrednotili medsebojno sodelovanje.

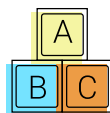
Metoda

Skupinsko delo, razprava.

Material

- Vrv

Postopek

- Vodja naj med dva stebra/dve nasprotni steni namesti "pajkovo mrežo".
- Število odprtin v mreži mora biti enako številu otrok v skupini (odprtine naj bodo različne, ožje in širše, manjše in večje – v vsakem primeru morajo biti obvladljive).
- Vsak otrok mora iti skozi "svojo" odprtino, torej skozi nobeno odprtino ni mogoče iti dvakrat.
- Ko je mreža nameščena, mora vsak otrok s pomočjo skupine prestopiti na drugo stran mreže, ne da bi se je dotaknil z rokami ali telesom. Naloga ni dokončana, če ni uspelo vsem.
- Ko vsi preidejo na drugo stran, sledi razprava o procesih, ki so se zgodili med izvajanjem naloge.

Vprašanja za razpravo

Kdo je mislil, da naloge ne bomo opravili in zakaj? Kako se počutiš zdaj, ko ste jo skupaj opravili? Kdo je poskušal najti rešitev skupno? Kdo je mislil samo nase in skozi katero odprtino je hotel iti? Kdo je želel vsem pomagati? Ste zadovoljni s tem, kako ste se dogovorili, kdo bo šel skozi katero odprtino? Ali je kdo odločal, kdo mora skozi katero odprtino? Je bilo za vas pomembno, da nalogo uspešno opravite skupaj kot skupina?

Opomba

Mrežo lahko naredimo tako, da vrvico zavežemo med dva kosa pohištva ali kaj podobnega (npr. en konec privežemo na radiator, drugega pa na omaro).

Če sodeluje večje število otrok, naj gresta skozi vsako odprtino dva otroka.

*Povzeto in prirejeno po Priročniku za voditelje mladih Rdečega križa Hrvaške, Rdeči križ Hrvaške, 1995.

Foto: Vrtec "Tići", Vrsar

Foto: Vrtec "Maksimir", Zagreb

[Kaj lahko naredim?]

Tema

Vpliv in pomen posameznika.

Cilj

Otroci bodo opisali in razložili, kakšen je svet, v katerem živimo, in kako ga lahko z majhnimi dejanji spremenimo.

Metoda

Skupinsko delo, razprava.

Material

- Dva velika lista papirja
- Lepilo
- Škarje
- Svinčniki, barvice, pisan papir, didaktično neoblikovan material

Postopek

- Vodja otroke razdeli v dve skupini in daje navodila vsaki skupini posebej.
- Udeleženci prve skupine imajo nalogo, da na velik list papirja narišejo kakšen lep dogodek, vse, kar se jim zdi dobro na svetu, vse, kar imajo radi, vse, kar jih veseli.

- Udeleženci druge skupine imajo nalogo, da na velik list papirja narišejo kakšen grd dogodek, vse, kar se jim zdi slabo na svetu, vse, kar jim ni všeč, vse, kar jih žalosti.
- Sledi razprava.
- Ko vsaka skupina predstavi svojo risbo, jo mora razrezati na toliko delov, kolikor je članov posamezne skupine.
- Vodja otrokom naroči, naj iz izrezanih delov risbe skupaj naredijo eno risbo, ki bo predstavljala svet, kakršen mislijo, da v resnici je, realistično sliko sveta (opomnite jih, da ni nujno, lahko pa uporabijo vsak odrezan del papirja).
- Sledi zaključna razprava o tem, v kakšnem svetu živimo in kaj lahko naredimo, da bo lepši/boljši.

Vprašanja za razpravo

Razprava

Kakšen se vam zdi tako upodobljen svet? Kako bi bilo živeti v tako lepem svetu? Je to mogoče? Kako bi bilo živeti v svetu, kjer je vse žalostno in slabo? Kaj vse naredi življenje v takem svetu grdo? Kako bi bilo živeti v takem svetu? Kako bi se počutili, če bi živeli v takem svetu? Ali menite, da je lahko svet samo lep ali samo grd? Ali lahko nekako vplivamo na to, da bo svet lep ali grd? Kako lahko vplivamo?

Zaključna razprava

Ste uporabili vse koščke papirja za predstavitev sveta, v katerem živimo? Mislite, da je na svetu enako dobrega in slabega ali nekaj prevlada? Kaj ste se naučili v tej igri? Kaj lahko storite, da bo svet čim lepši? (Predlagajte vključitev otrok v humanitarne akcije, npr. v zbiralno akcijo Rdečega križa Hrvaške "Solidarnost na delu")

* Povzeto in prilagojeno iz zbirke orodij Youth as Agents of Behavioral Change - YABC. Mednarodna federacija društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca. Ženeva, 2009.

Foto: Vrtec
"101 dalmatinac",
Nova Vas

Foto: Vrtec "Maksimir", Zagreb

[Mreža v okvari]

Teme

Komunikacija: poslušanje, govorjenje.

Cilj

Otroci bodo analizirali različne dejavnike, ki vplivajo na prenos informacij.

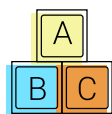
Metoda

Skupinsko delo, razprava.

Material

- CD z glasbo

Postopek

- Vodja povabi otroke, naj se usedejo v krog.
- Vodja pojasni, da bo prvemu otroku ob sebi zašepetal stavek na uho, vendar tako tiho, da ga nihče drug ne bo slišal.
- Naloga vsakega udeleženca je, da vsakemu naslednjemu udeležencu in s tem do zadnjega otroka v krogu prenese enak stavek.

- Zadnji v krogu mora povedati stavek na glas, kot ga je slišal, vodja pa potrdi, ali je stavek enak začetnemu.
- Sledi končna razprava o vzrokih, ki lahko otežijo poslušanje.

Vprašanja za razpravo

Kaj smo se naučili iz te igre? Ali je težko slišati in si točno zapomniti, kaj vam je rekel nekdo drug? Zakaj mislite, da je težko? Kaj vpliva na to, kako nekaj slišimo? Ali menite, da bi lažje slišali točen stavek, če bi ga oseba poleg vas izgovorila glasneje? Kakšen bi bil rezultat, če bi lahko prosili osebo, ki vam je šepetala, naj vam ponovi stavek? Ali ste zaradi glasbe težko slišali stavek?

Opomba

Naj bo stavek dovolj kratek, da si ga bodo otroci lažje zapomnili. Poskusite se domisliti stavka, ki bo otrokom smešen, da se jim bo igra zdela zabavnejša. Upoštevajte, da lahko stavek izgovorijo šepetaje in le enkrat na uho vsaki osebi, ne da bi ga ponovili. Nalogo večkrat ponovite, vendar vsakič z drugim stavkom.

Med enim od ponavljanj naloge predvajajte srednje glasno glasbo, da vidite, kako to vpliva na nalogo.

Upoštevajte, če ima kateri od otrok težave s sluhom. Otrok naj prvi pove stavek.

Foto: Vrtec "Milana Sachsa", Zagreb

[Nariši, kar si slišal]

Teme

Enosmerna komunikacija, dajanje navodil, aktivno poslušanje.

Cilj

Otroci bodo sledili navodilom, risali in primerjali učinkovitost dvosmerne/enosmerne komunikacije.

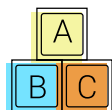
Metoda

Samostojno delo, pogovor

Material

- Priloga "Nariši, kar si slišal"
- Bel papir
- Svinčniki
- Barvice

Postopek

- Vodja otrokom razdeli prazne liste papirja in jim razloži, da morajo poskusiti narisati sliko, ki jo vodja drži/skriva, tako da poslušajo njegova navodila.
- Otroci poslušajo in rišejo v tišini, brez možnosti spraševanja. Vodja otrokom natančno in jasno razloži, kje, kaj in kako naj rišejo.

- Po končani vaji vodja pokaže svojo risbo in vse otroke prosi, naj pokažejo, kaj so narisali.
- Sledi razprava o tem, kako podobne so njihove risbe predlagani risbi.

Vprašanja za razpravo

Kakšna se vam je zdela ta vaja in zakaj? Kdo je naredil risbo, ki je najbolj podobna delovnem listu? Ste me med vajo želeli kaj vprašati? Kako ste se počutili, ko med vajo niste smeli ničesar vprašati? Kaj bi vprašali, če bi lahko? Ali menite, da je bilo vodji preprosto/težko dajati navodila? Želi kdo poskusiti?

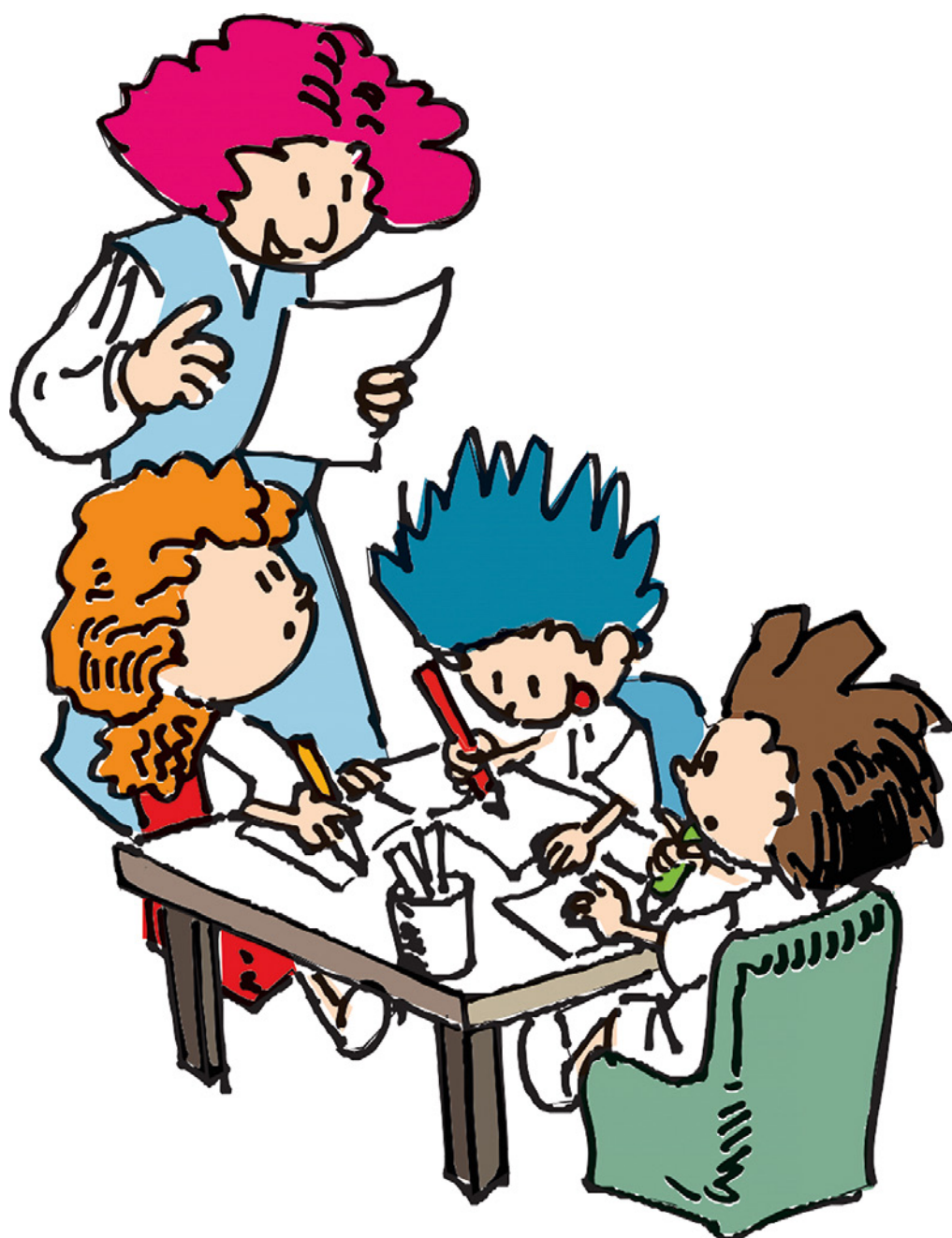

Opomba

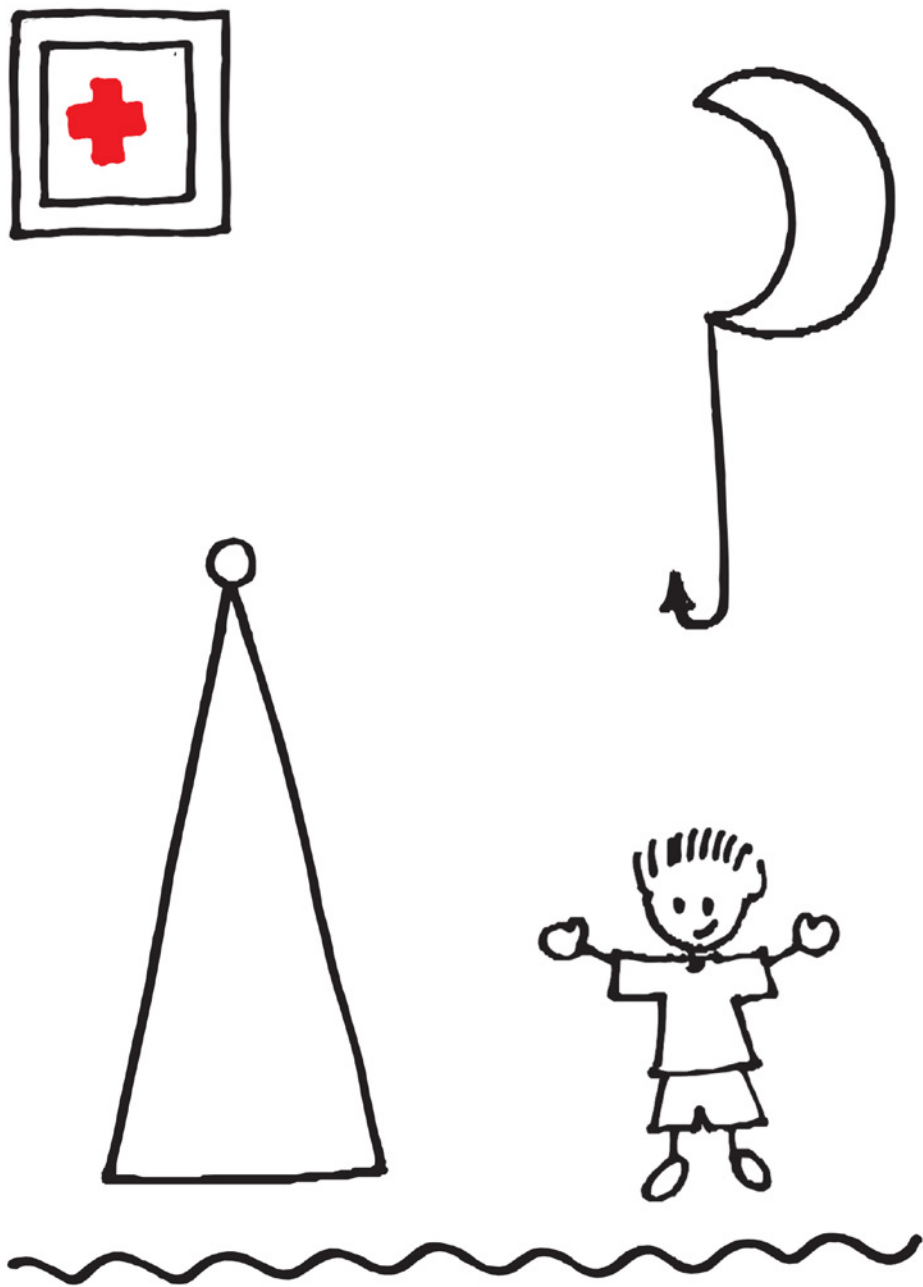
Med vajo je zaželeno, da vodja kroži okoli skupine, da ne bi prehitro dajal navodil, če vsi udeleženci niso pripravljeni.

**Povzeto in prirejeno po Dodig D., Mihić J., Prostovoljstvo z ranljivimi skupinami. Rdeči križ Hrvaške. Zagreb, 2015.*

Priloga: "Nariši, kar si slišal"

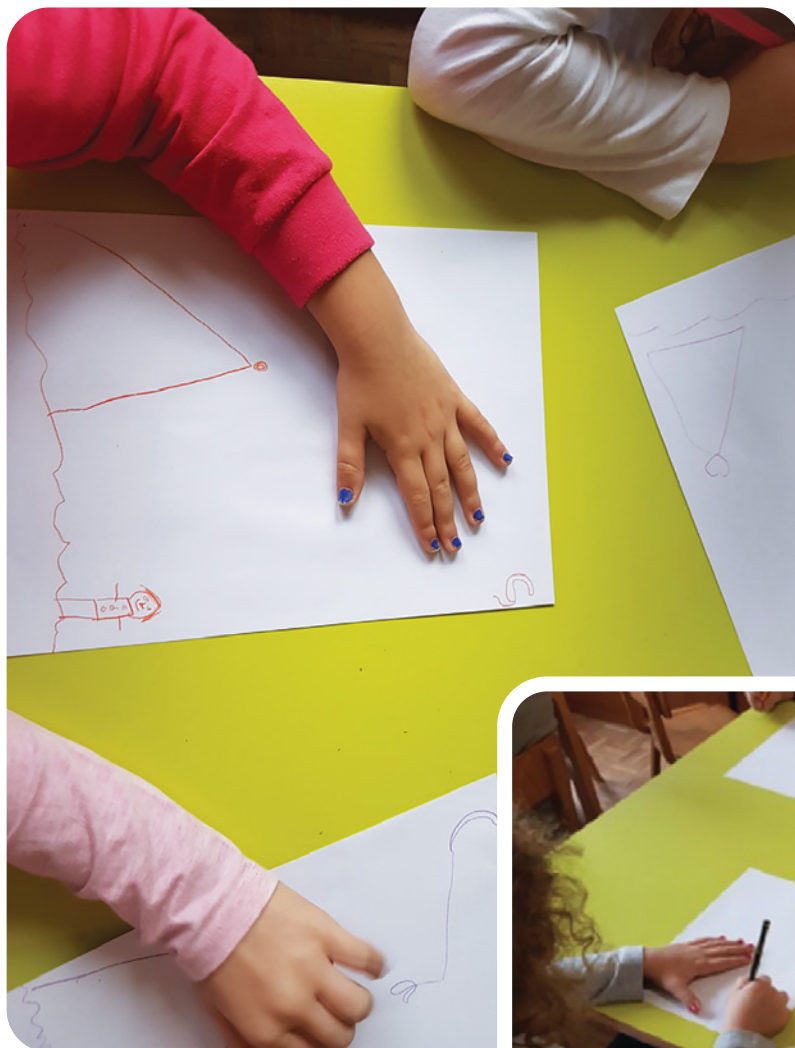

Foto: Vrtec "Sisak stari", Sisak

[Tišina, ki govori]

Teme

Neverbalna komunikacija, sodelovanje.

Cilj

Z igro pantomime (ki vključuje izvajanje in opazovanje) bodo otroci prepoznavali neverbalne načine komunikacije.

Metoda

Igra vlog, skupinsko delo, razprava.

Material

- Priloga "Tišina, ki govori" – kartončki s čustvi: žalost, sreča, strah, presenečenje

Postopek

- Vodja razdeli otroke v štiri skupine.
- Vodja vsaki skupini da kartonček s prikazom enega občutka iz priloge "Tišina, ki govori" in jih prosi, naj pripravijo kratko igro, v kateri bodo podani občutek izrazili brez besed.
- Vodja vsako skupino pozove, naj odigra igro, ostali otroci pa morajo uganiti, za kateri občutek gre.
- Sledi razprava o neverbalni komunikaciji.

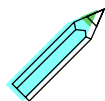

Vprašanja za razpravo

Ali ste težko/hitro prepoznali, za kakšne občutke gre? Kaj vam je pri tem pomagalo? Kakšen položaj telesa so imeli otroci v skupini, ki je prikazovala žalost? (položaj telesa) Kakšen je bil izraz obrazov v skupini, ki je prikazovala strah? (mimika) S kakšnimi gibi je skupina uprizorila srečo? (kretnje) Katera skupina je največ uporabljala kretnje za razlago čustev? (dotik)

Kako še drugače komuniciramo? Če se otroci ne znajo domisliti odgovora, jim pomagajte s podvprašanji, npr. Bi me videli enako, če bi imel pobarvane lase in kratke hlače? Kje bi bilo sprejemljivo nositi kratke hlače? (prostorsko vedenje, zunanji kontekst) Ali menite, da je mogoče prepoznati, kdaj je nekdo žalosten/vesel/prestrašen/presenečen, če ta oseba ne govori vašega jezika? Kako?

Opomba

Če menite, da bo otrokom pretežko izmisliti si igro, jih lahko prosite, da se dogovorijo, kako bodo svoja čustva izrazili brez besed.

Če menite, da jim nekatere besede niso znane (npr. mimika, kretnje), jih nadomestite ali razložite tako, da jih otroci razumejo.

Foto: Vrtec "Maksimir", Zagreb

Kakšen obraz je vesel? "Zobki se smeji!"

M.T., Vrtec "Tići"

Priloga: "Tišina, ki govori"

[Prepirljivec]

Tema

Nenasilno reševanje konfliktov.

Cilj

Otroci bodo prikazali in analizirali različne oblike vedenja in našli sprejemljive načine za reševanje sporov.

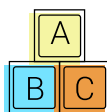
Metoda

Igra vlog, razprava.

Material

- Bel papir
- Barvice
- Priloga "Prepirljivec" – kartončki, ki prikazujejo spor.

Postopek

- Vodja razdeli otroke v štiri skupine in vsaka skupina dobi nalogo, da nariše svojo zaigrano situacijo, namišljeno situacijo ali kartonček, ki prikazuje spor.
- Vsaka skupina mora pripraviti kratko igro, ki prikazuje predlagani spor in rešitev tega spora.
- Ko vsaka skupina opravi nalogo, sledi razprava o nastalih situacijah in predlaganih rešitvah spora.

Vprašanja za razpravo

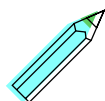
1. *Kako se je počutila deklica, s katero se nihče ni hotel igrati? Se je komu od vas zgodilo kaj podobnega? Kako ste se takrat počutili? Zakaj mislite, da se nihče ni hotel igrati z njo? Kaj lahko storimo v tej situaciji?*

2. *Se vam je že kdaj zgodilo kaj podobnega? Ali veste zakaj? Ali je v redu vzeti nekomu igračo, s katero se igra? Kako se uspešno dogovoriti v skupni igri okoli igrač, na primer skupni igri v gradbenem kotičku ipd. Ali smemo jasno in glasno reči "Ne, zdaj se jaz igram s tem!?" Kaj lahko storimo, ko nam nekdo želi vzeti igračo, s katero se igramo?*

3. Zakaj mislite, da je prišlo do te situacije? Se vam zdi, da se včasih kaj takega zgodi brez razloga? Kaj lahko naredimo v taki situaciji? Kaj lahko naredi oseba, ki jo nekdo porine, in kaj lahko naredijo drugi?

4. Je kdo od vas doživel podobno situacijo? Kako ste se počutili? Zakaj mislite, da se norčujejo iz fanta? Je to v redu? Kaj lahko v tej situaciji stori fant in kaj lahko storijo drugi?

Opomba

Odvisno od starosti otrok bo vodja uporabil predlagane kartončke ali pa bo uporabil vajo za obravnavo določenih zaigranih situacij. Če ne uporabljate predlaganih kartončkov z vprašanji za razpravo, jih povežite s konkretno ali namišljeno situacijo.

Foto: Vrtec "Maksimir", Zagreb

Priloga: "Prepirljivec"

DEKLICA STOPI ZA FANTA IN GA NAMENOMA PORINE OD ZADAJ, MEDTEM KO OSTALI TO GLEDAJO.

SKUPINA OTROK SE IGRA Z IGRAČAMI. DO DEČKA, KI SE IGRA S KAMIONOM, PRIDE DRUGI IN MU GA POSKUŠA VZETI.

SKUPINA OTROK SE IGRA Z ŽOGO. DEKLICA STOJI OB
STRANI, KER SE NIHČE NOČE IGRATI Z NJO.

FANT SE JE Z VODO POLIL PO HLAČAH. DRUGI SE MU
SMEJIJO IN KAŽEJO S PRSTOM NANJ.

[Kaj lahko storimo?]

Teme

Učinkovite metode reševanja sporov.

Cilj

Otroci bodo opisali in predstavili možne rešitve spora.

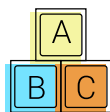
Metoda

Samostojno delo, skupinski pogovor

Material

- Kartončki iz priloge "Kaj lahko naredimo?"
- Papir in barvice
- Papir velikega formata

Postopek

- Vodja se z otroki usede v krog in razpravlja o različnih odigranih/doživetih situacijah, ki so se zgodile v izbranem časovnem obdobju (npr. zadnja dva dneva).
- Vodja prosi otroke, naj se spomnijo konflikta, ki se je zgodil v skupini, in to situacijo narišejo.
- Ko vsi končajo, otroci pokažejo in opišejo risbe. Sledi pogovor o možnih rešitvah narisanih konfliktov in pravilih, s katerimi se lahko sporom izognemo in jih razrešimo.
- Ko otroci ubesedijo možne rešitve konflikta, s pomočjo vodje na papir velikega formata nalepijo izbrane kartončke s prikazom "Kaj lahko naredimo?".
- Vodja daljši čas z otroki razpravlja o zaigranih konfliktnih situacijah v igri, dokler z razpravo ne pridejo do vseh ponujenih rešitev, ki so prikazane na kartončkih "Kaj lahko naredimo?".
- Vaja se konča, ko je izdelan plakat z vsemi možnimi rešitvami konflikta. Sledi končna razprava, v kateri je treba poudariti pomen skupinskih pravil.

Vprašanja za razpravo

Kako vam je všeč naš plakat za reševanje sporov? Ali obstajajo druge rešitve, ki niso na plakatu, a se jih lahko spomnite? O čem se največkrat prepirate s prijatelji? Kako običajno rešujete spor? kateri način reševanja sporov se vam zdi najboljši? V kakšnih situacijah in kako pogosto prihaja do sporov v vsakdanjem življenju?

Katero pravilo poznate, ki vam lahko pomaga rešiti konflikt? Katera pravila vam lahko pomagajo preprečiti spor? Navedite kakšen primer. Česa se lahko naučimo s konfliktom? Ali lahko preko konflikta nekoga bolje spoznaš? Ali menite, da je konflikt vedno mogoče rešiti? Kako se počutite, če ste z nekom v sporu?

Foto: Dječji vrtić "Erififi", Zagreb

Foto: Vrtec "Sisak stari", Sisak

Priloga: "Kaj lahko naredimo?"

 OPRAVIČITI SE	 POGOVORITI SE	 VPRAŠATI
 REČI: "PROSIM, PRENEHAJ!"	 POČAKATI, DA SE UMIRIŠ	 ODITI
 PREZRETI	 POVEDATI, KAKO SE POČUTIŠ	 ČAKATI, DA PRIDEŠ NA VRSTO
 SE UMAKNITI	 DELITI	 POISKATI POMOČ

OPRAVIČITI SE

POGOVORITI SE

VPRAŠATI

REČI: PROSIM, PRENEHAJ!

POČAKATI, DA SE UMIRIŠ

ODITI

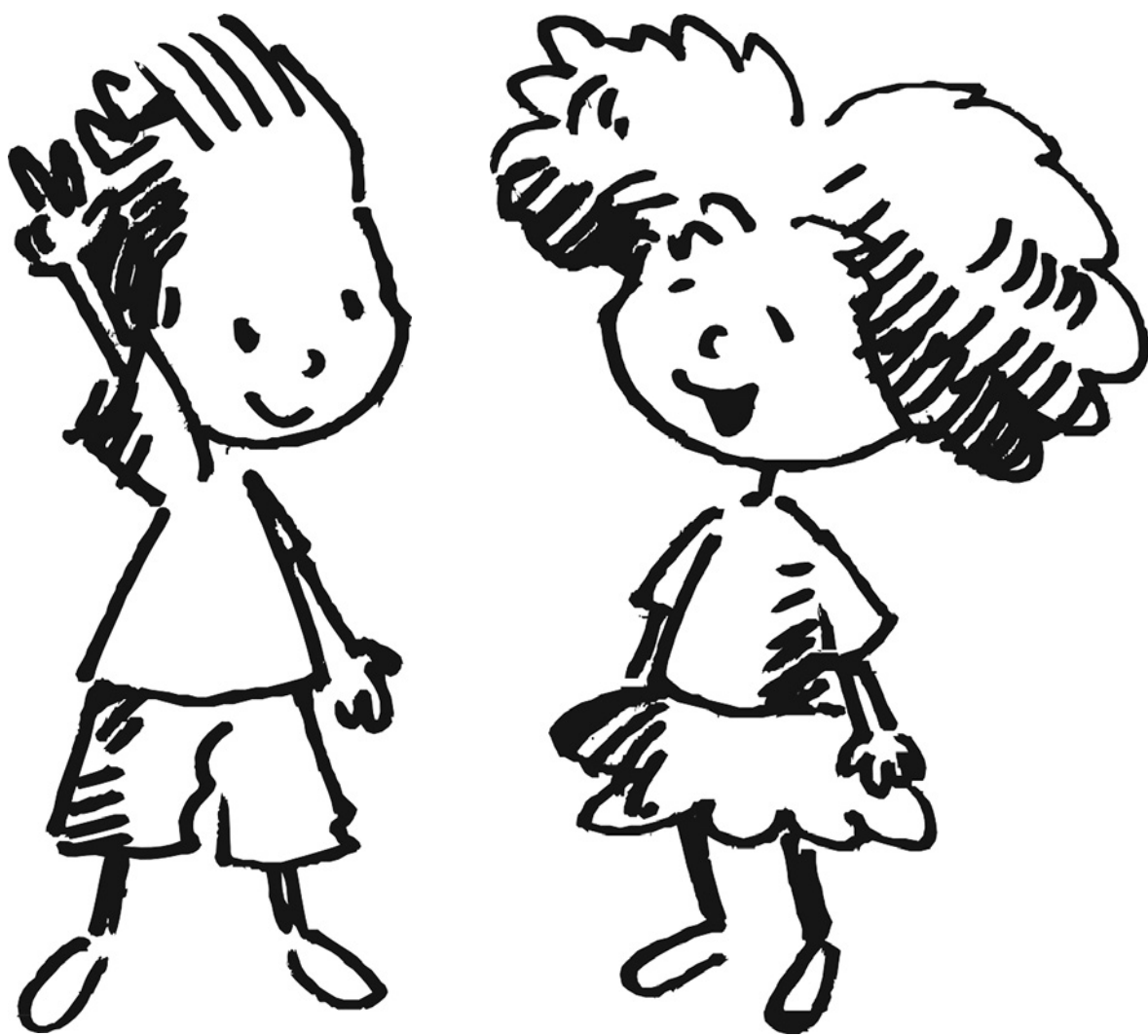
PREZRETI

POVEDATI, KAKO SE POČUTIŠ

ČAKATI, DA PRIDEŠ NA VRSTO

SE UMAKNITI

DELITI

POISKATI POMOČ

Foto: Vrtec "Maksimir", Zagreb

[Ura pravic]

Tema

Pravice otrok

Cilj

Otroci bodo prepoznavali, opisali in se naučili svojih pravic in dolžnosti v vsakdanjem življenju.

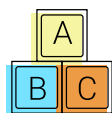
Metoda

Individualno delo, skupinsko delo, razprava.

Material

- Papir
- Barvice
- Lepilo
- Plakat v obliki ure

Postopek

- V daljšem časovnem obdobju (vsaj 2 tedna, če se tema dnevno obdeluje) vodja prosi otroke, naj narišejo, kaj so delali v določenem časovnem okviru.
- Prvo navodilo je, da narišejo, kaj so delali med sedmo in osmo uro. Nato narišejo, kaj so delali med osmo in deveto uro in tako vsako uro do konca delovnega dne.

- Ko vsi narišejo, kar so delali, skupaj z vodjo nalepijo risbe na tisti del plakata, ki je predviden za to časovno obdobje.
- Ko so risbe končane, vodja izbere skupino okrog ure in začne razpravo o otrokovih pravicah.
- Vodja skupaj z otroki komentira risbe in jih povezuje s pravicami, ki jih čez dan uresničujejo v vrtcu, pa tudi z obveznostmi, ki jih imajo.

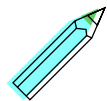
Vprašanja za razpravo

Ste že slišali za Konvencijo o otrokovih pravicah? Kaj kaže ta risba z uro? Kaj prikazujejo risbe v času med 8. in 9. uro? Kateri vaši pravici je bilo po vašem mnenju v tem obdobju zadoščeno? Zastavite to vprašanje za vsako obdobje. Ali veste, da imate pravico do zdrave in ustrezne prehrane? Nekateri ste v istem obdobju narisali, da ste se igrali s prijatelji iz skupine. Ali veste, da imate pravico do svobode druženja? Če lahko izbirate, s kom se boste družili, ali to pomeni, da se lahko družite tudi z na primer neznanimi odraslimi? (Pri razlagi 15. člena, svoboda druženja, je pomembno povezati razpravo s spoštovanjem pravic, zdravja in varnosti drugih). Igramo se vsak dan v določenem časovnem obdobju. Na vaših risbah vidimo različne igre. Ali veste, da imate pravico do igre in zabave? Opazimo lahko, da se pri

nekaterih risbah učimo na primer o živalih, poslušamo radio, gledamo televizijo, se pogovarjamo, rišemo, raziskujemo. To povežite s pravico do obveščenosti iz različnih virov (17. čl.), pravico do upoštevanja otrokovega mnenja (12. čl.), pravico do svobode izražanja (13. čl.). Na nekaterih risbah vidimo aktivnost pospravljanja igrač. Je to težko delo? Povežite to z varstvom pred izkoriščanjem dela otrok (32. čl.). Pojasnite, da otrok ne bi smeli izkoriščati za trdo delo, ampak da lahko vsak dan naredijo veliko stvari sami. Nekateri vaše risbe kažejo, da ste spali. Poveži risbo s pravico do počitka (31. čl.). Na risbah bodo verjetno tudi starši otrok, ki so jih pripeljali ali prišli iskat v vrtec. Povežite jih s pravico otrok do življenja s starši (9. čl.), razen če jim to škodi, s pravico do družine in varnega doma.

Ali imamo določene odgovornosti, če imamo pravice? Katere so to? Jih lahko nekaj naštejete? Ali so zagotovljene vse navedene pravice otrok?

Opomba

Če otroci nimajo predstave o času, jim pomagajte z razlagami, kot so: od takrat, ko ste prišli, pa do konca zajtrka. Ali od takrat, ko smo peli, dokler nismo šli ven na dvorišče.

V času, ko boste izvajali predlagano vajo, poskušajte oblikovati dejavnosti, ki bodo še dodatno odpirale vprašanja otrokovih pravic in ki jih boste pozneje še našli na otroških risbah. En dan na primer namenite dejavnosti o imenih otrok in ko je ta prikazana na risbicah, jo povežite z otrokovo pravico do imena (7. čl.). Naj se na otroških risbah znajde tudi zdravstveni delavec, da se risba poveže s pravico do zdravja in zdravstvenega varstva (24. čl.).

Vloga vzgojitelja je, da v kontekstualnih razmerah in glede na starost otrok za delo izbere določeno skupino pravic (pravice do preživetja, pravice do razvoja, pravice do varstva in pravice do sodelovanja), če se mu zdi ta vaja preobsežna.

Za pripravo delavnice priporočamo Maleš, D., Milanović, M., Stričević I. (2003). Živeti in spoznavati pravice – Vzgoja za človekove pravice v sistemu predšolske vzgoje. Filozofska fakulteta v Zagrebu. Zagreb. Strani 162–222.

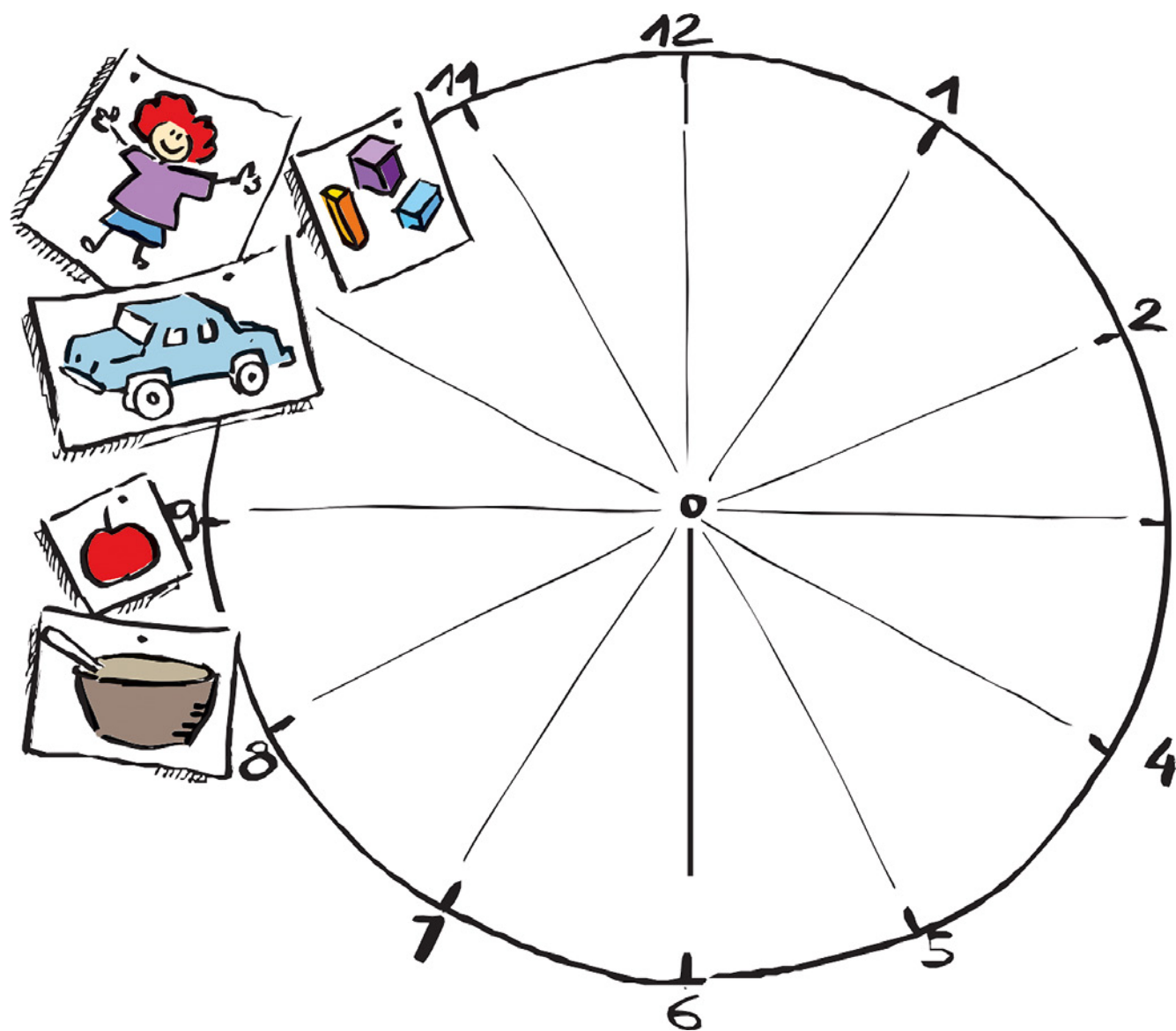

Foto: Vrtec "Milana Sachsa", Zagreb

Foto: Vrtec "Maksimir", Zagreb

PREPREČEVANJE TRGOVINE Z LJUDMI

Cilj

Pri otrocih razvijati občutek odgovornosti za ravnanje v vsakdanjih, a tudi potencialno nevarnih situacijah, jih naučiti, kako pravilno ravnati ob srečanju z neznano osebo in če se izgubijo, jih ozavestiti, kako pomembno je poznati številko za nujne primere in osnovne osebne podatke ter kako zmanjšati morebitna tveganja in se zaščititi pri uporabi interneta.

različnim številom otrok, vključenih v dejavnost, kar dejansko prispeva k fleksibilnosti programa, ki naj bi ga trenutni okvirni kurikulumom omogočal.

Ta učbenik je dragocen in uporaben za vsakega izvajalca, ki dela z otroki, zaradi preprostosti, konkretnosti in bogatega gradiva, kar vse vzgojitelju omogoča, da otrokom približa vsebinske sklope na njim sprejemljiv način in način, ki jim je blizu.

Starost otrok

Predšolsko obdobje.

"Vaje so metodološko dobro zasnovane in puščajo veliko prostora vzgojiteljem in otrokom za razvoj in širitev aktivnosti v smeri trenutnih interesov skupine. Pri vsaki vaji, ki smo jo zajeli, je bil cilj dosežen v različnem času in z

Pozdravljamo idejo o oblikovanju učbenikov, ki bodo prispevali h kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela v vrtcih, in v čast nam je, da smo sodelovali pri testiranju vaj in tako naše otroke obogatili z novimi izkušnjami, svoje delo pa smo dopolnili z novimi vsebinami, ki jih bomo zagotovo uporabljali tudi v prihodnje." Linda Žigante in Stefania Hasimi, vzgojiteljici Vrtca "Tiči"

[Uvod v temo]

Rdeči križ Hrvaške igra pomembno vlogo pri pripravi otrok na ukrepanje v potencialno nevarnih situacijah, saj trgovina z ljudmi prizadene vse starostne skupine, tudi najmlajše. Delo z otroki zahteva poseben pristop v skladu z značilnostmi otrokovega razvojnega obdobja, zato delavnice o preprečevanju trgovine z ljudmi pravzaprav govorijo o srečanju in želenem načinu komuniciranja z neznanimi osebami z namenom razvijanja samozaščitnih veščin in zaželenih odzivov v določenih situacijah.

Trgovina z ljudmi pomeni novačenje, prevoz, premeščanje, dajanje zatočišča ali sprejemanje oseb z uporabo grožnje ali sile ali drugih oblik prisile, ugrabitve, goljufije, zavajanja, zloraba moči ali ranljivosti ali dajanje in prejemanje denarja ali sredstev za pridobivanje privolitev osebe, ki ima nadzor nad drugo osebo, za namen izkoriščanja. Izkoriščanje vključuje prostitucijo ali druge oblike spolnega izkoriščanja, prisilno delo ali storitve, suženjstvo ali podobne prakse, ujetništvo in celo odstranitev organov.

Trgovina z ljudmi, predvsem ženskami in otroki, je eden največjih zločinov našega časa in najhujša oblika kršitve temeljnih človekovih pravic. Človekove pravice, ki so s tem kaznivim dejanjem kršene, so: pravica do življenja, pravica do dela in izobraževanja, pravica do svobode izbire, pravica do svobode gibanja, pravica do dostojanstva, pravica do varnosti, pravica do enakosti, pravica do zdravja ...

Poleg omenjenih kršitev človekovih pravic je treba posebno pozornost nameniti kršitvam otrokovih pravic, ki so navedene v Konvenciji ZN o otrokovih pravicah, predvsem v 32., 33., 34., 35. in 37. členu.

V tem poglavju so navedene delavnice z najpogostejšimi situacijami, v katerih se otroci srečujejo z neznanci in se ne zavedajo potencialne nevarnosti. Namen teh delavnic je, da jih na te situacije pripravimo in ne strašimo.

Primarna naloga zgodnje in predšolske vzgoje je spodbujati razvoj otrokove osebnosti in otroka opolnomočiti, da je zvest samemu sebi, razvijati samospoštovanje, ustvarjati pozitivno samopodobo in graditi občutek varnosti pri srečevanju z novimi ljudmi in izkušnjami v ožjem in širšem družbenem okolju. Spodbujanje otrokove samostojnosti pri odločanju, izbiranju, uveljavljanju pravic, izražanju in zastopanju lastnega mnenja ter upiranju pritisku vrstnikov bo v veliki meri vplivalo na to, kako se bo otrok odločal v tveganih situacijah.

Ustvarjalnost, ki je kot vzgojna vrednota otroku prirojena in naravna, predstavlja osnovo otrokovega razvoja v inovativno osebo z lastnimi pobudami, ki je sposobna izvirnega reševanja najrazličnejših problemov.

V tem delu je predlagana tudi delavnica, ki otroke spodbuja k uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije, s pomočjo katere se otroci učijo na najbolj naraven način v okviru svojih razvojnih možnosti. Digitalna kompetenca je ena temeljnih kompetenc otrokovega vseživljenjskega izobraževanja od zgodnjega otroštva. Z uporabo različnih tehnik podpore otrokovemu učenju otroke opolnomočimo pri izražanju lastnih dosežkov in razvijamo v njih refleksivnost glede lastnega mišljenja ter učenja.

[Sam doma]

Teme

Potencialno nevarne situacije, preprečevanje trgovine z ljudmi.

Cilj

Otroci bodo analizirali potencialno nevarno situacijo, ki je prikazana na delovnem listu, in opisali pravilno ravnanje v predlagani situaciji.

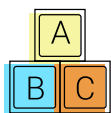
Metoda

Samostojno delo, skupinski pogovor

Material

- Priloga – delovni list "Sam doma"
- Svinčniki

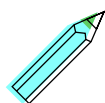
Postopek

- Vodja otrokom razdeli učne liste "Sam doma".
- Otroci imajo nalogo, da izberejo risbo, za katero menijo, da prikazuje pravilno vedenje.
- Potem ko vsi pokažejo risbe, sledi pogovor o tem, kaj narediti, ko si sam doma in nekdo pozvoni.

Vprašanja za razpravo

Kaj mislite, kako ravnati pravilno, ko nekdo pozvoni na vaša vrata in ste sami doma? Kaj boste storili, če je na vratih neznana oseba? Bi morali vedno zaupati vsem znanim ljudem? kateri so razlogi, zakaj na vrata lahko pozvoni neznana oseba? Poskusite prepričati otroke, da v razpravi navedejo pozitivne in negativne razloge. Kaj se vam lahko zgodi, če odprete vrata neznani osebi?

Opomba

Pri pogovoru je pomembno poudariti, da ni nujno, da se zgodi vedno kaj hudega, če odpremo vrata neznani osebi (mogoče je nekdo prišel samo odčitat plin), da se otroci ne prestrašijo. Cilj delavnic je otroke naučiti prepoznati potencialno nevarno situacijo, ne pa jih prestrašiti.

Foto: Vrtec "Frfi", Zagreb

Kaj bi storili, če bi pokukali skozi kukalo in videli, da te osebe ne poznate?

"Jaz bi zaklenil vrata."

LEON

"Jaz bi tudi zaklenil vrata, da ne more vstopiti."

TOMA

"Skrila bi se pod posteljo."

ANTONIJA

Vrtec "Tići"

Priloga: "Sam doma"

NASVETI ZA VAREN STIK Z NEZNANCI

01

Pomembno je, da poznate svoj naslov in telefonsko številko staršev! Številka policije je 113!

02

Preden odprete vrata, preverite, kdo stoji pred njimi.

03

Če si sam doma, ne odpiraj vrat neznancem.

04

Vedno najprej vprašaj starše, ali lahko greš ven s prijatelji. Pokliči jih, če si sam doma.

05

Če greš sam od hiše, povedj staršem, kam greš, s kom greš in kdaj se vrneš.

06

Če se nate po pomoč obrne neznana oseba, se z njo pogovarjaj vljudno in na zadostni razdalji, da se te ne more dotakniti.

07

Ne glede na to, kako prijazni so, ne jemlji sladkarij ali daril od neznancev.

08

Nikoli neznancem ne povedj svojega imena, priimka, naslova, kje živiš, ali v kateri vrtec hodiš!

09

Ne odhajaj z nikomer brez vednosti staršev.

10

Če te hoče nekdo na silo vzeti ali prisiliti, da narediš nekaj, poskusi pobegniti in glasno kriči. Lahko ga udariš, ugrizneš ali storiš kaj drugega, da pobegneš.

11

Med sprehodom ali igro bodi vedno v bližini osebe, ki pazi nate, in se ne loči od prijatelja.

12

Če se ločiš od staršev ali prijateljev, prosi za pomoč policista ali pojdi do najbližje trgovine, pošte ali banke.

[Izgubil sam se]

Teme

Obravnavanje potencialno nevarnih situacij, preprečevanje trgovine z ljudmi.

Cilj

Otroci bodo opisali predlagane problemske situacije in ozavestili, kaj morajo vedeti in kako ravnati, če se izgubijo.

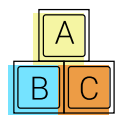
Metoda

Samostojno delo, pogovor

Material

- Fotografije iz časopisov, ki prikazuje gnečo na ulici in gnečo v nakupovalnih središčih ali predlagani delovni list "Izgubil sem se"

Postopek

- Vodja otrokom pokaže fotografije ali predlagani delovni list "Izgubil sem se".
- Vodja prosi otroke, naj material analizirajo in povedo, kaj vidijo na njem in kako bi ravnali, če bi se znašli v tej situaciji.
- Sledi razprava o tem, kaj je pomembno vedeti in kaj storiti, če se izgubijo.

Vprašanja za razpravo

Kaj vidite na delovnem listu? Kdo se je izgubil? Na koga naj se deklica na učnem listu obrne po pomoč in zakaj? Ali lahko prosite za pomoč koga, ki ga srečate? Če da, naj otroci navedejo razloge. Koga je po vašem mnenju najvarneje prositi za pomoč? Če otroci ne ponujajo odgovorov, jim pomagajte s podvprašanji. Ste se kdaj izgubili? Kaj ste storili v tej situaciji? Kje ste se izgubili? Kaj storiti, če se izgubite v množici na ulici? Kaj storiti, če se izgubite v nakupovalnem središču? Ali menite, da bi bilo varno prositi za pomoč nekoga, ki dela v trgovini? Kaj se ti še lahko zgodi, ko se izgubiš? Če ti nekdo ponudi igračo, ko si sam/brez staršev, ali smeš vzeti igračo? Zakaj da/ne? Ali se smete strinjati, če vas želi neznanec prijeti za roko ali vam ponudi prevoz domov? Zakaj da/ne? Ali lahko tujec ve, kje živite? Kaj je pomembno vedeti, če se izgubite? Zakaj je pomembno poznati telefonsko številko vsaj enega od staršev? Kdo pozna mamino ali očetovo telefonsko številko? Kdo drug vam lahko pomaga, če se izgubite? Kdo ve, kakšna je številka policije?

Delovni list: "Izgubil sem se"

[Pomembno je vedeti]

Tema

Številka za klic v sili.

Cilj

Otroci bodo znali prepoznati in si zapomniti številko za klic v sili.

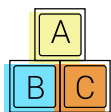
Metoda

Samostojno delo, pogovor

Material

- Priloga "Pesem 112".
- Priloga "112 povsod okoli nas".

Postopek

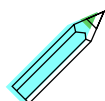
- Vodja otrokom razloži, da obstaja pomembna številka 112.
- Sledi razprava o tem, zakaj je pomembno poznati številko službe za nujno pomoč in v kakšnih situacijah to številko poklicati.
- Vodja predlaga, da si skupaj izmislijo nadaljevanje pesmi, da si bodo bolje zapomnili številko 112. Vodja skupaj z otroki zapiše predloge na papir velikega formata.
- Ko se domislijo pesmi, jo večkrat zapojejo skupaj.

- Za utrjevanje snovi in dokončanje dejavnosti na pedagoško sprejemljiv način uporabite ponujeni delovni list "112 vsepovsod okoli nas", pri katerem imajo otroci nalogo, da na ponujeni risbi poiščejo čim več številke 112.

Vprašanja za razpravo

Ste že kdaj slišali ali videli to številko? Veste, čigava številka je to? Zakaj menite, da jo je pomembno vedeti? V kakšnih situacijah lahko pokličete to številko? V katerih situacijah lahko namesto 112 zaprosite za pomoč odrasle osebe? Koga bi prosili, da pokliče 112, če pri sebi nimate telefona?

Opomba

Naštejte konkretne situacije, ko je treba poklicati 112, in v pogovoru poudarite, da številke ne smemo "zlorabljeni" v primeru lažjih poškodb ali situacij, ki niso življenjsko nevarne.

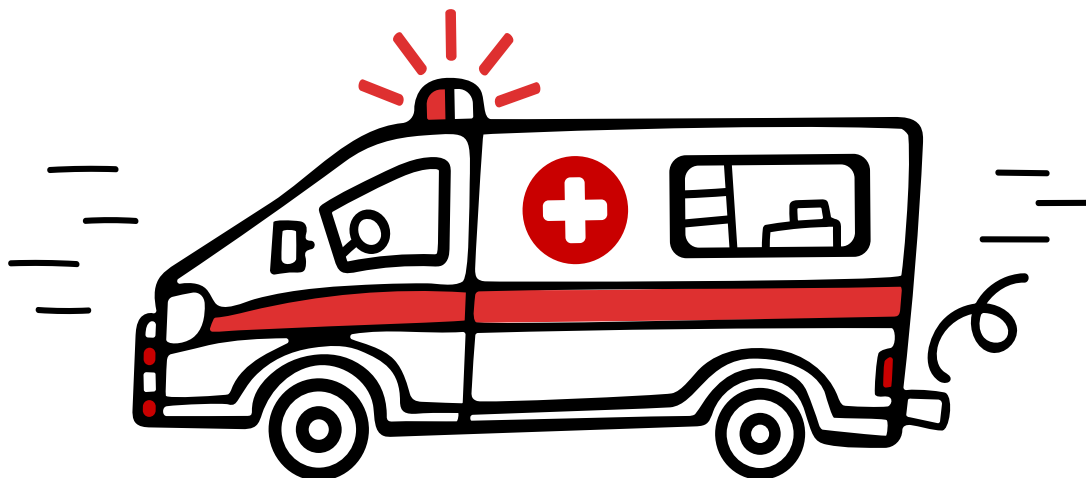
V pesmi poskusite otroke usmeriti, da omenijo vse nujne službe (gasilci, reševalci in policija).

ČEMU SLUŽI ŠTEVILKA 112?

**"Za nujno pomoč! Pokličete lahko gasilce,
reševalce in policijo na številko 112."**

DAVID, Vrtec "Tiči"

PESEM 112

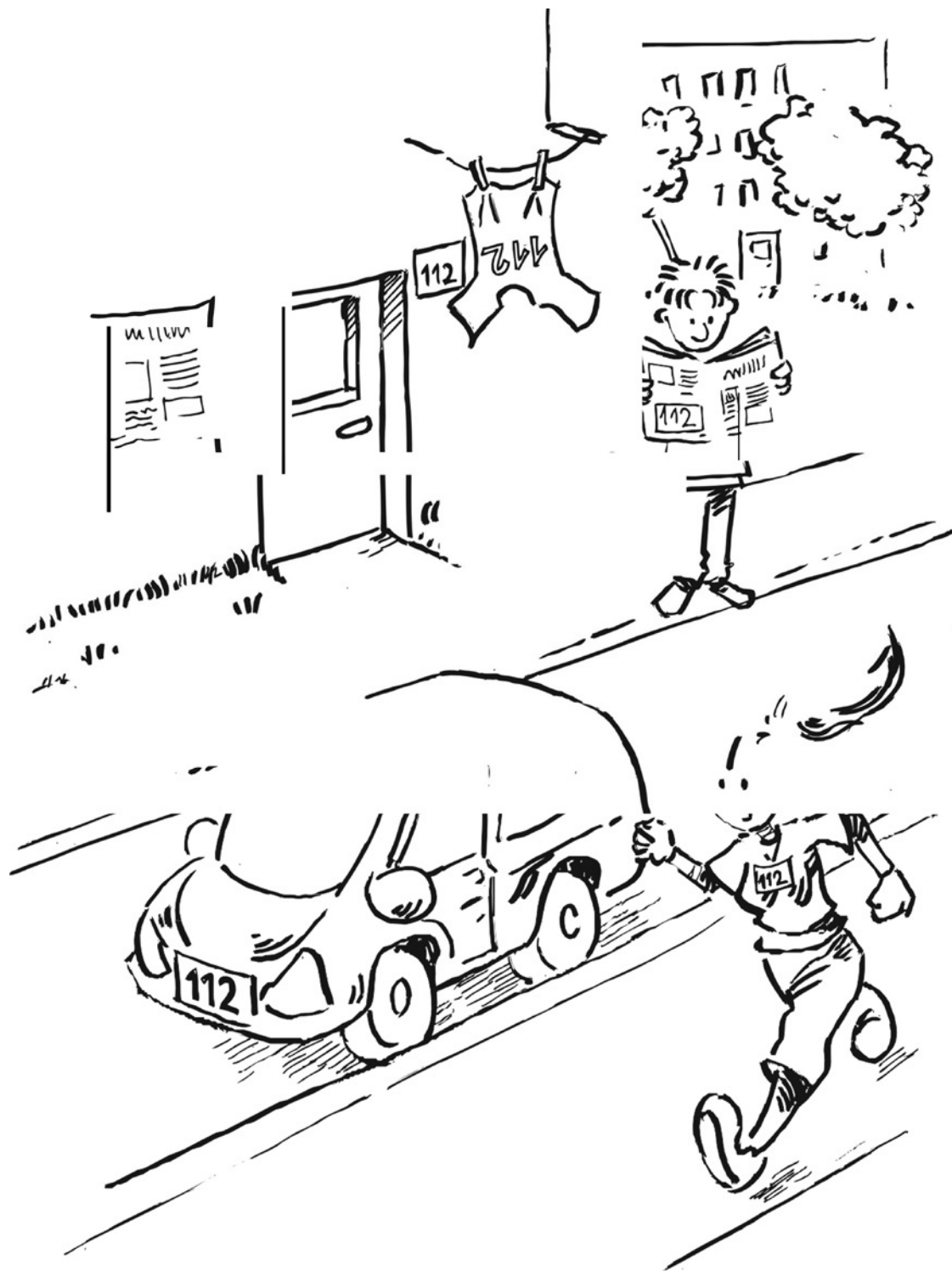
Poklical sem 112.
Mi prideš pomagat?

...

nadaljujte s pesmijo

Priloga: "112 povsod okoli nas"

[Na spletu]

Teme

Varna raba interneta, preprečevanje trgovine z ljudmi.

Cilj

Otroci bodo sledili navodilom za igro "Na spletu", se odzivali na dane problemske situacije in sprejemali odločitve, s katerimi se lahko zaščitijo pred potencialno nevarnimi situacijami pri uporabi interneta.

Metoda

Igra, razprava.

Material

- Priloga – igra "Na spletu"
- Priloga "Nasveti za varno rabo interneta"

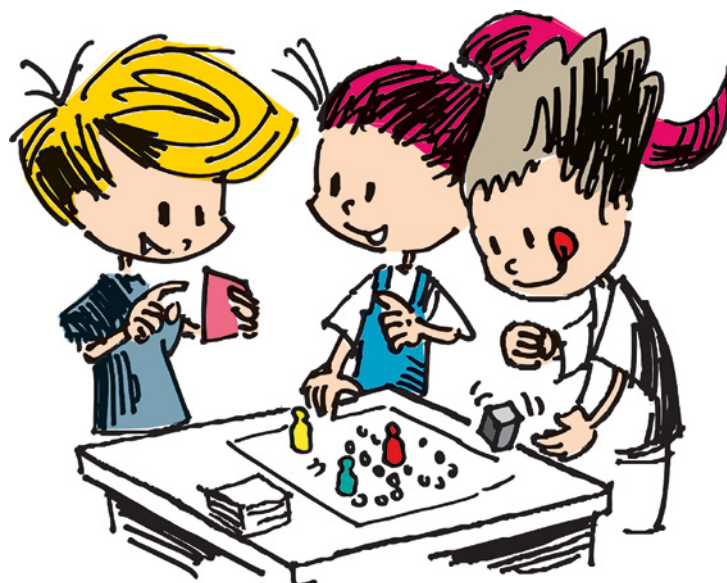
Postopek

- Vodja otroke seznani s pravili igre.
- Na vsakem označenem polju vodja prebere kartonček z vprašanji, odgovori in nasveti za varno rabo interneta.
- Vsakemu izvlečenemu kartončku sledi kratek pogovor o nasvetih na njem.

Pravila igre "Na spletu"

- Igro "Na spletu" lahko igra neomejeno število udeležencev.
- Priporočljivo je, da za konstruktivno razpravo, povezano s področjem izobraževanja, igro igra pet udeležencev.
- Potrebujete toliko različnih figuric, kolikor je udeležencev, in eno kocko.
- Igra se začne, ko se z metom kocke dobi 3. Vsak igralec trikrat vrže kocko, dokler prvič ne dobi številke 3.
- Ko je številka 3 prvič vržena, se figura postavi na polje z oznako START. Kocka se vrže še enkrat in igralec se premakne naprej za dobljeno številko.
- Ko obstane na polju določene barve (rdeča, rumena, modra, zelena, vijolična, oranžna) in z oznako, vodja prebere kartonček z vprašanjem, označenim z enako oznako in barvo. Za odgovorom sledi navodilo, kaj moraš narediti (navodilo je ob odgovoru), in nasvet v zvezi z vprašanjem na kartončku.
- Kartončki morajo biti postavljeni tako, da odgovori niso vidni.
- Zmagovalec je igralec, ki prvi doseže polje z oznako CILJ. Ostali igralci lahko nadaljujejo igro, dokler vsi ne končajo.

[Igra: "Na spletu"]

Prejel si sporočilo (e-pošto) od neznane osebe. Kaj lahko narediš?

- Odpreš ga (vrni se dve polji nazaj).
- Izbrišeš (imaš pravico še enkrat vreči kocko).

Nasvet: Nikoli ne odpiraj sporočil, ki jih je poslal nekdo, ki ga ne poznaš. Vsebina sporočila (e-pošte) je lahko neprimerna ali vsebuje virus, ki lahko poškoduje tvoj računalnik.

Ko igrate igre na internetu, boste uporabljali:

- Svoje pravo ime in priimek (preskoči eno metanje).
- Izmislili si boste vzdevek in geslo (lahko greš dve polji naprej).

Nasvet: Nikoli ne objavljajte svojega imena in priimka na internetu.

Neznana oseba te prek interneta prosi, da ji pošlješ svoj naslov ali ime vrtca, v katerega hodiš. Kaj boš naredil?

- Takoj boš povedal staršem (lahko greš na polje 27).
- Poslal ji boš svoj naslov ali ime vrtca (vrni se pet polj nazaj).

Nasvet: Na spletu nikoli ne objavljaj svojega naslova ali imena vrtca, ki ga obiskuješ. Nikoli ne posreduj svojega naslova ali imena vrtca, ki ga obiskuješ, osebi, ki je v resničnem svetu ne poznaš.

Neznana oseba, ki si jo spoznal prek spleta, te vabi na srečanje. Ti boš:

- Vljudno zavrnil povabilo (lahko greš tri polja naprej).
- Predlagal kraj in uro srečanja (vrneš se na začetek igre).

Nasvet: Nikoli ne pristani na srečanje z nekom, ki si ga spoznal na spletu. Niso vsi ljudje, ki jih srečaš na internetu tisti, za katere se predstavljajo.

Neznana oseba te je prosila, da ji pošlješ svojo fotografijo in fotografijo najboljšega prijatelja/prijateljice. Kaj boš naredil?

- Poslal boš fotografijo svojega prijatelja (preskoči dve metanji).
- Ne boš poslal svoje fotografije ali fotografije prijatelja, ampak boš takoj povedal odrasli osebi, ki ji zaupaš, ali svojim staršem (lahko greš na polje 35).

Nasvet: Ne objavljaš svojih fotografij ali fotografij svojih prijateljev na internetu, saj si lahko v enaki nevarnosti, kot če bi navedel svoje polno ime, priimek in naslov.

Nekdo ti je poslal zlonamerno ali grozilno sporočilo. Kaj boš naredil?

- Na sporočilo ne boš odgovorili, ampak ga boš pokazal staršem ali odrasli osebi, ki ji zaupaš (lahko greš dve polji naprej).
- Odgovoril boš enako (vrni se na polje 8).

Nasvet: Če ti nekdo pošlje zlonamerno ali grozilno sporočilo, ne odgovarjaj, ampak ga pokaži svojim staršem ali odrasli osebi, ki ji zaupaš. Tako kot v resničnem svetu, ko se z nekom pogovarjate, bodite tudi na internetu vljudni.

Priloga: "Nasveti za varno uporabo interneta"

KRATKI NASVETI ZA UPORABO INTERNETA

01

Na spletu ne objavljaj svojih ali tujih fotografij, imena, priimka, naslova, telefonske številke ali imena vrtca, ki ga obiskuješ.

02

Nikoli ne pristani na srečanje z nekom, ki si ga spoznal na spletu.

03

Gesla ne razkrij nikomur (niti prijateljem), razen staršem.

04

Če ti nekdo pošlje zlonamerno ali grozilno sporočilo, ne odgovarjaj, ampak ga pokaži odrasli osebi, ki ji zaupaš.

05

Ne odpiraj in takoj izbriši sporočila, ki ti jih je poslala oseba, ki je ne poznaš.

[Pikapolonica in kresnička]

Teme

Ukrepanje v potencialno nevarnih situacijah.

Cilj

Otroci bodo izdelali gradivo za predstavo, jo izvedli in ozaveštili, kako pomembno je poznati svoje osebne podatke.

Metoda

Predstava, skupinska razprava.

Material

- Didaktično neoblikovan material za izdelavo lutk ali fotografije pikapolonice, kobilice, kresnice.
- Lesene paličke
- Kartonska škatla
- Kolaž papir
- Besedilo igre "Pikapolonica in kresnička" Ljerke Pukec

Postopek

- Vodja skupaj z otroki iz kartonske škatle in papirnatega kolaža izdelava zaslon za igro.
- Vodja z otroki izdeluje lutke pikapolonice, kobilice in kresničke (če nimate časa za izdelavo lutk, pripravite fotografije pikapolonice, kobilice in kresničke in jih nalepite na palčke).
- Vodja prebere/zaigra igro in ponudi otrokom, da jo sami zaigrajo.
- Sledi pogovor o tem, kaj se je v predstavi dogajalo, ali poznamo svoje osebne podatke in kaj se lahko iz predstave naučimo.

Vprašanja za razpravo

Kaj se je v predstavi zgodilo s pikapolonico? Kam je hotela pikapolonica? Kako se je počutila? Kaj je v predstavi naredila kresnička? Je pomagala pikapolonici najti dom? Ste se kdaj izgubili? Kdaj in kako se vam je to zgodilo? Kako ste se počutili v tej situaciji? Kaj ste se naučili iz te igre? Kaj je pomembno vedeti, če se izgubimo? Naj tisti, ki pozna svoj naslov, dvigne roko. Ali se lahko dogovorimo, da si vsi zapomnimo svoj naslov, da se nihče ne bo prestrašil, če se bo izgubil?

PIKAPOLONICA IN KRESNIČKA

(Nekega pomladnega dne je pikapolonica Bara letala s cveta na cvet. Bila je tako srečna, da je pozabila, koliko je ura. Nenadoma se je spustila tema.)

- Pikapolonica:** Hej, prijatelji! Kje ste? Je kdo tukaj?
- Kobilica:** Pikapolonica, saj to si ti! Kaj se ti je zgodilo?
- Pikapolonica:** Ne vem, kam vodi sled do cveta, ki mi je drag.
- Kobilica:** Zdaj pa je tema in travnik je poln rož. Srečo imaš, spi na drugi roži.
- Pikapolonica:** Ne, potrebujem svoj lepi dom, ker me tam čakata mamica in očka.
- Kobilica:** Nocoj spi na marjetici, to je moj načrt. Lepi dom pa bomo poiskali, ko se bo zdanilo.
- Pikapolonica:** Ne in ne! Strah me je te teme in ne vem, kje je mamica.
- Kobilica:** Res mi je žal, ampak ne morem ti pomagati. Do polnoči me čaka še sedem skokov. Pokliči kresnico, mojo prijateljico.
- Pikapolonica:** Kresnica! Kresnica, kje si? Potrebujem svoj lepi dom!
- Kresnica:** Tukaj sem. Kaj se je zgodilo, dete milo?
- Pikapolonica:** Ves moj današnji dan je bil za pet, vsak cvet na travniku sem obiskala. Nenadoma je padla noč in ne vem, kje je moj dom in kam moram iti.
- Kresnica:** Počakaj, da pomislim ... Spomnila sem se! Povej mi, ali ob tvojem lepem domu cveti jablana!
- Pikapolonica:** Da! Na vrtu je majhno drevo z rožnatimi cvetovi.
- Kresnica:** Pikapolonica, zdi se mi, da živiš na tistem vrtu doli v dolini.

- Pikapolonica:** Prosim, pelji me tja zdaj, a leti počasi.
- Kresnica:** Pomagala ti bom, sledi mi. Takoj ti bom pokazala, kje je tvoj dom.
- Pikapolonica:** Hvala ti! Vedno se te bom spominjala po tvoji prijaznosti in sijaju.
- Kresnica:** Naslednjič pa, preden te ponesejo krila na pot, si vsekakor zapomni svoj domači naslov.
- Prosim, pelji me tja zdaj, a leti počasi.

(Tako se je mala pikapolonica še isti večer vrnila domov. Zapomnila si je svoj naslov in med spanjem je v sanjah ponavljala: Pikapolonica Bara, Lepi dom št. 4, Na vrtu poleg jablane)

Ljerka Puhec, Vrtec "Milana Sachsa"

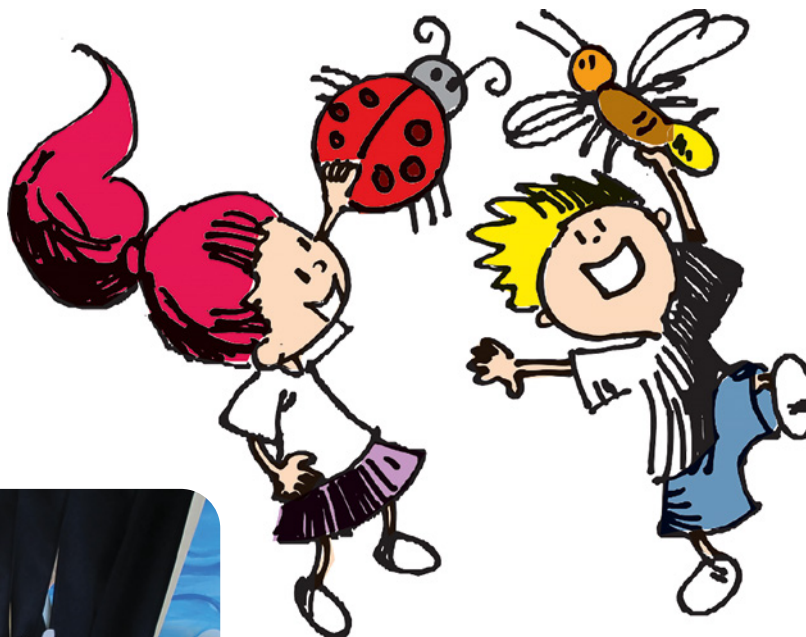

Foto: Vrtec "Milana Sachsa", Zagreb

VAROVANJE ZDRAVJA

Cilj

Otroke usposabljammo za pravilno umivanje rok, vedenje v skladu z vremenskimi razmerami, jih ozaveščamo o pomenu pravilne prehrane, telesne dejavnosti, vzdrževanja zobne higiene, poznavanja prve pomoči in prevzemanja odgovornosti za lastno zdravje.

Starost otrok

Predšolsko obdobje.

"S ponujenimi temami, ki so metodično dodelane in primerne razvojnim zmožnostim otrok v zgodnjem otroštvu, lahko otroci razumejo potrebo po odgovornem in pravilnem odnosu do lastnega in tujega zdravja. S ponujenimi dejavnostmi in pripomočki lahko otroci usvojijo pravilne postopke, razumejo pomen določenih postopkov in sprejmejo pravilne vzorce vedenja ter tako pokažejo odgovornost do lastnega zdravja. V podanih dejavnostih je bilo za otroke zelo zanimivo izvajati vsebino s pomočjo delovnih listov, ki jih spremljajo slike, ki so za otroke

privlačne in prepoznavne. Vsebine in delovni listi so bili za izvedbo tega projekta spodbudni.

Zavedamo se pomena zdravja, zato vsekakor podpiramo možnosti za razvoj in spremembe na tem izjemno pomembnem področju. Zato menimo, da je tako zasnovan priročnik dobrodošla spodbuda pri delu za varovanje zdravja naših najmlajših, za katerega bi morali ustrezno poskrbeti mi odrasli.

Posebej koristno in dobro je vključevanje odraslih, predvsem staršev, kot enakopravnih udeležencev v procesu; od njih pričakujemo, da bodo svojim otrokom vzor in to je v priročniku tudi prepoznano." Strokovna ekipa vrtca "Sonce"

Uvod v temo

Po zakonu je ena od odgovornosti Rdečega križa Hrvaške, da pri svojem delu uresničuje humanitarne cilje in naloge na področju varovanja in izboljšanja zdravja, socialnega varstva, zdravstva in humanitarnega izobraževanja ter se zavzema za spoštovanje mednarodnega humanitarnega prava in varstvo človekovih pravic. Eden glavnih ciljev Rdečega križa Hrvaške je prispevati k izboljšanju in varovanju zdravja, preprečevanju bolezni ter dvigu zdravstvene in okoljske kulture državljanov (v skladu z Zakonom o Rdečem križu Hrvaške; Ur. l. 71/10).

Po mnenju Svetovne zdravstvene organizacije je "zdravje stanje popolne telesne, duševne in socialne blaginje, ne le odsotnost bolezni in izčrpanosti".

Definicijo zdravja je leta 1926 podal Andrija Štampar. 66 let mineva od Štamparjevega govora na zasedanju prve skupščine Svetovne zdravstvene organizacije 25. junija 1948. Kar je povedal, je še kako aktualno tudi danes, med drugim tudi: "Bolezen ni le posledica fizičnih in bioloških dejavnikov. Pri vprašanjih zdravja imajo ekonomski in socialni dejavniki čedalje pomembnejšo vlogo, te probleme pa je treba reševati ne samo s tehničnega, temveč tudi s sociološkega vidika. Čeprav je medicina stara več kot 5000 let, sodobna znanost pa približno 150 let, je ta ideja napredovala šele v zadnjih 50 letih."

Najpomembnejše naloge in izzivi vsake družbene skupnosti so vzgoja in varstvo otrok ter podpora pri odraščanju. Otroci se rodijo s svojimi pravicami in svoboščinami, na nas pa je, da poskrbimo za optimalno varovanje zdravja, pravilno prehrano in nego ter preprečevanje motenj in bolezni, kar lahko naredimo z ustrežno nego.

Učinkovito varovanje zdravja je usmerjeno predvsem v preventivne ukrepe kot edino zanesljivo zaščito, ki se dosega z rednim izobraževanjem. To vključuje izobraževanje otrok od zgodnjega otroštva.

Zato je v družbi nujno zagotoviti obvezno vključevanje otrok v zgodnji in predšolski starosti v vzgojno-izobraževalni sistem že v najzgodnejši starosti ter povečati obseg in vključenost otrok v različne izobraževalne programe.

Upoštevanje otrokovih osnovnih telesnih potreb, to je nenehno izvajanje ustreznih higienskih navad in razvoj pozitivnega odnosa do zdravih navad, je predpogoj za razvoj otroka kot celote.

Družina in ustanove za zgodnjo in predšolsko vzgojo in izobraževanje so temeljni sistemi, v katerih otrok zadovoljuje svoje osnovne potrebe in razvija veščine, ki so mu zelo potrebne vse življenje.

V skladu s tem v eni od dejavnosti priročnik svetuje čim boljše povezovanje in vzpostavitev kakovostnega sodelovanja in partnerstva s starši, vse z namenom dolgoročne dobrobiti otroka.

Priročnik vsebuje vrsto delavnic, ki jih lahko vzgojitelji uporabijo z namenom ozaveščanja otrok o pomenu in konkretnih načinih skrbi za lastno zdravje. Delavnice so prilagojene starosti predšolskih otrok in zasnovane tako, da jim s prikazom in nazornimi pripomočki prikažemo čim več konkretnih primerov, da lažje prevzemajo zdrave navade in ozavestijo njihov pomen.

Namen tega dela priročnika je, da otroci ob pomoči dobro usposobljenih odraslih usvojijo zdrave življenjske navade, se zavejo pomena stalne skrbi zase in izboljšanja lastnega zdravja.

[Roke moramo umivati prej, potem in vsakokrat]

Teme

Odgovorno vedenje, osebna higiena, zdravje.

Cilj

Otroci bodo ocenili in razumeli, kdaj in zakaj si morajo umiti roke.

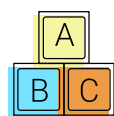
Metoda

Skupinsko delo, razprava.

Material

- Papir velikega formata
- Flomastri
- Priloga "Roke je treba umivati"

Postopek

- Vodja prosi otroke, naj razmislijo, v katerih situacijah si je treba umiti roke.
- Vodja skupaj z otroki nariše ponujene odgovore na papir velikega formata, da si jih otroci lažje zapomnijo.
- Sledi razprava o situacijah in razlogih, v katerih si je treba umiti roke.

Vprašanja za razpravo

Zakaj si je treba umivati roke? Vodja udeležencem pove, da si morajo dobro umivati roke, da bodo ostali zdravi. V katerih situacijah si moramo umiti roke? Kaj uporabljamo za umivanje rok? Kako dolgo si moramo umivati roke? Zakaj si umivamo roke pred jedjo? Zakaj umijemo roke po opravljeni potrebi? Zakaj si umijemo roke po tistem, ko se dotikamo živali? Zakaj si umijemo roke po kašljanju in kihanju? Zakaj si umijemo roke vsakič, ko so umazane?

Priloga: "Roke je treba umivati"

ROKE JE TREBA UMIVATI

- pred jedjo,
- po opravljeni potrebi,
- po tistem, ko smo bili zunaj,
- po igri,
- po tistem, ko se dotikamo živali,
- po kašljanju in kihanju,
- vsakokrat, ko so umazane.

Zakaj je pomembno, da si umivamo roke?

Da ne okužimo sebe in drugih.

Roke si je treba umivati z milom in toplo vodo vsaj 20 sekund.

[Koraki za umivanje rok]

Tema

Postopek umivanja rok, zdravje, osebna higiena in odgovorno vedenje.

Cilj

Otroci bodo prepoznali in vadili pravilen postopek umivanja rok ter sprejeli odgovornost za svoje zdravje.

Metoda

Skupinsko delo, individualno delo, razprava, praktična izvedba.

Material

- Barvice
- Priloga "Koraki za umivanje rok"
- Lepilo
- Papir velikega formata
- Milo, voda
- Papirnata brisača

Postopek

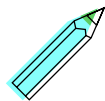
- Vodja razdeli otroke v skupine po štiri udeležence.
- Vsaka skupina prejme delovne liste iz priloge "Koraki pri umivanju rok".
- Naloga vsake skupine je, da delovne liste "Koraki pri umivanju rok" uredijo v smiselno celoto, ki prikazuje pravilen postopek umivanja rok.
- Otroci bodo pravilno urejene delovne liste nalepili na papir velikega formata in jih pobarvali ter tako izdelali plakat o pravilnem umivanju rok.
- Sledita praktična vaja umivanja rok (lahko predlagate enemu otroku, da s pomočjo vodje prikaže postopek, ostali otroci pa ga posnemajo) in pogovor.

Vprašanja za razpravo

Zakaj si je treba znati pravilno umivati roke? Vodja udeležencem pove, da si morajo dobro umivati roke, da bodo ostali zdravi. Ste si do zdaj roke umivali na pravilen način? Zakaj je pomembno, da si roke umivamo 20 sekund? Zakaj mislite, da bi morali uporabiti papirnato brisačo, da zapremo pipo? Ste se vsi naučili pravilno umivati roke?

Opomba

Skupaj z otroki si lahko izmislite 20-sekundno pesmico, ki jim bo pomagala meriti, koliko časa si morajo umivati roke, ali pa uporabite znano otroško pesmico "Kako se nekaj naredi". Izdelane plakate lahko nalepite v kopalnico, da bodo otroke opominjali, kako pravilno umivati roke.

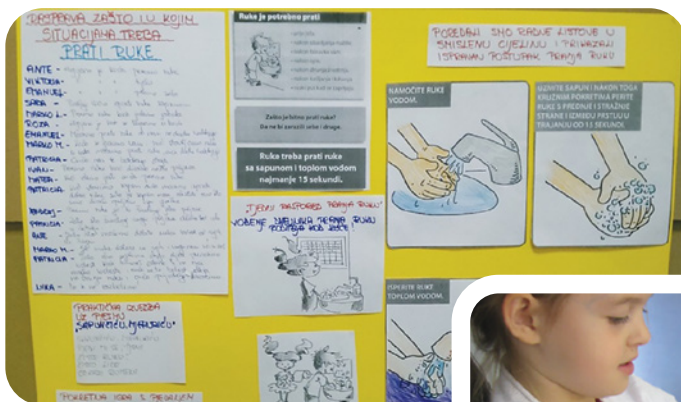

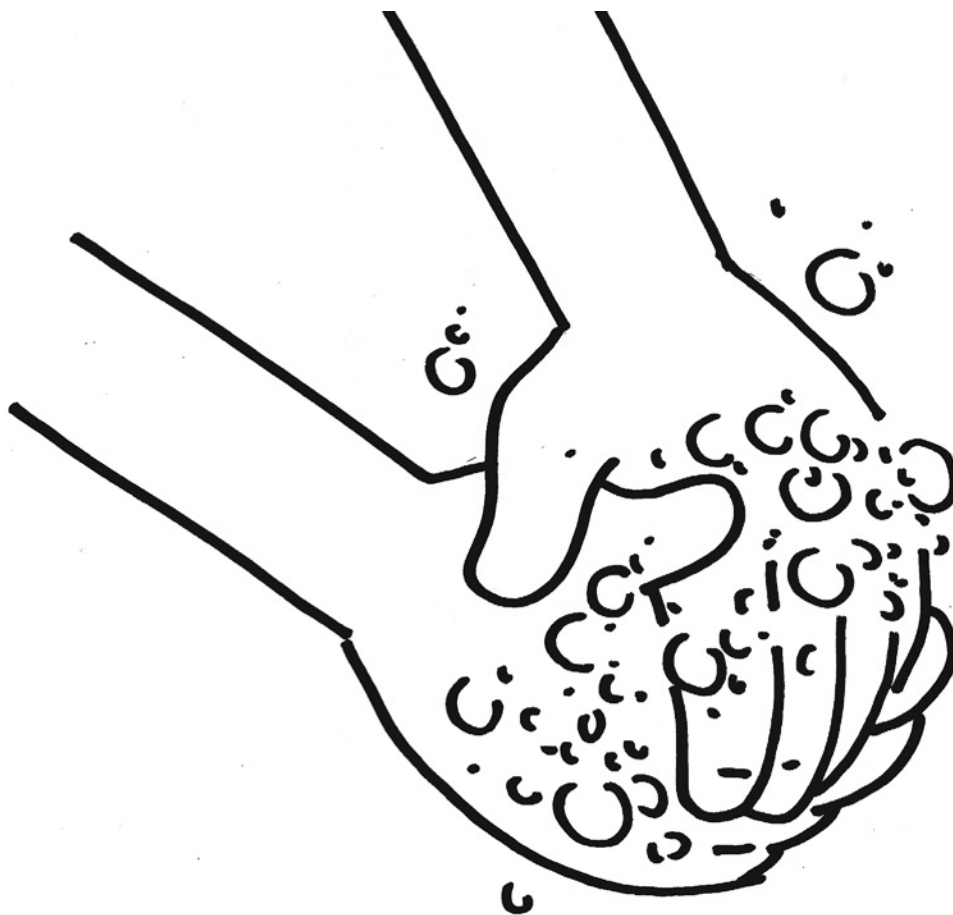
Foto: Vrtec "Frfi", Zagreb

Priloga: "Koraki za umivanje rok"

ROKE SI ZMOČITE Z VODO.

VZEMITE MILO IN SI 20 SEKUND UMIVAJTE ROKE S
KROŽNIMI GIBI NA SPREDNJI IN ZADNJI STRANI TER MED
PRSTI.

ROKE SPLAKNITE S TOPLO VODO.

OBRIŠITE SI ROKE IN ZAPRITE PIPO S PAPIRNATO BRISAČKO.

[Tedenski razpored umivanja rok]

Teme

Prevzemanje odgovornosti za lastno zdravje, osebna higiena, umivanje rok.

Cilj

Otroci bodo prepoznali situacije, v katerih si je treba umiti roke, na predlaganem delovnem listu označili situacije, ko so si umili roke, in zagovarjali pomen rednega umivanja rok.

Metoda

Samostojno delo, pogovor

Material

- Svinčniki
- Priloga – delovni listi "Tedenski razpored umivanja rok"

Postopek

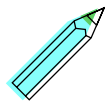
- V začetku tedna vodja otrokom razdeli delovne liste "Tedenski razpored umivanja rok".
- Na koncu vsakega dne imajo otroci nalogo, da s pomočjo staršev izpolnijo delovni list.
- Vodja otrokom razloži, da bodo delovni listi služili kot opomnik, kdaj si je treba umiti roke (pred zajtrkom, pred kosilom, pred večerjo, po opravljeni potrebi in ob prihodu domov).
- Otroci imajo nalogo, da delovni list, ki so ga izpolnili (čez teden), prinesejo v vrtec, da o njem skupaj razpravljajo.
- Vsak otrok s svojega delovnega lista prebere, kdaj si je/ni umil roke, vodja pa odgovore zapiše na skupni delovni list.
- Sledi razprava, v kateri vodja vpraša udeležence, v katerih primerih si otroci najpogosteje ne umijejo rok, čeprav bi si morali, zakaj do tega pride, ter jih spomni, kako se zaradi tega lahko okužijo in kako pomembno je, da redno umivajo roke.

Vprašanja za razpravo

Kako se vam je zdelo voditi razpored umivanja rok? Na kaj naj bi vas razpored dnevno opominjal? V katerih situacijah ste si največkrat pozabili umiti roke? Kdaj ste se najpogosteje spomnili na umivanje rok? Ste si zapomnili, zakaj je pomembno, da si umivamo roke? Ste se sami spomnili na umivanje rok ali so vas morali opomniti starši?

Opomba

Pripravite zadostno število delovnih listov glede na število udeležencev in skupni delovni list.

Priloga: "Tedenski razpored umivanja rok"

	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB	NED
PRED ZAJTRKOM							
PRED KOSILOM							
PRED VEČERJO							
PO OPRAVLJENI POTREBI							
OB PRIHODU DOMOV							

Foto: Vrtec "Osijek", Osijek

"Roke si umivamo pred kosilom in ko gremo na stranišče! Ne ... Hočem reči, ko končamo na stranišču."

MARTA

"Ko pridem iz parka, si vedno umijem roke! Mama mi je rekla, da moram to narediti."

LUKA

"Če si ne umivamo rok, bomo zagotovo zboleli. Moj brat kar naprej tišči roke v usta in mu je slabo, ker si jih ne umiva."

TESSA

"Ko pozabim, moram spet v kopalnico."

LUKA

"Mama mi reče, da si moram umiti roke, kadar si jih ne umijem."

LEONA

"V vrtcu si lažje umiješ roke."

NIHČE

"Ne pozabim si umiti rok."

ANDREJ

"Dobro si znam umiti roke."

ANDRIJA

"Umivanje rok je zelo pomembno, saj so na umazanih rokah bakterije!"

LUCIJA

Vrtec "Sunce"

[Zzzzzima]

Teme

Prevzemanje odgovornosti za lastno zdravje, vremenske razmere, načini zaščite.

Cilj

Otroci bodo privzeli varne načine vedenja, ko so izpostavljeni nizkim temperaturam.

Metoda

Skupinsko, individualno delo, razprava.

Material

- Papir A4
- Barvice
- Svinčniki

Postopek

- Vodja otrokom razdeli papir.
- Otroci imajo nalogo, da narišejo dečka ali deklico, ki se igrata na snegu.
- Ko vsi končajo, vodja prosi udeležence, da drug drugemu pokažejo svoje risbe.
- Sledi pogovor o tem, kaj so udeleženci narisali in ali so primerno oblekli dečka ali deklico na risbi.

Vprašanja za razpravo

Kaj dela vaš deček/deklica, ki ste ga narisali? Kaj ima deček/deklica na glavi? Kdor je narisal kapo, naj dvigne roko. Zakaj nosimo kapo, ko sneži? Kaj deček/deklica nosi okoli vratu in zakaj? Kaj nosi na rokah? Zakaj se moramo toplo obleči, ko je zunaj hladno?

Med razpravo je bistveno poudariti:

- Ko je zunaj hladno, je pomembno, da se toplo oblečete.
- Na glavi vedno nosite kapo, okoli vratu šal, na rokah pa rokavice.
- Če ste zunaj na mrazu, se ne slecite.

Opomba

Izvedite delavnico "Zzzzima" z otroki glede na letni čas (npr. v začetku novembra).

Če menite, da je treba vsebino delavnice otrokom dodatno pojasniti, jih pred izpolnjevanjem delovnega lista seznanite z načini varnega vedenja in oblačenja v zimskih razmerah.

Če otroci na svojih risbah dečka/ deklino niso "oblekli" v deklino ali dečka, naj po opravljenem pogovoru dorišejo primerne čevlje/oblačila.

[Poletna vročina]

Teme

Prevzemanje odgovornosti za lastno zdravje, vremenske razmere, načini zaščite.

Cilj

Otroci bodo usvojili varne načine vedenja in oblačenja ob izpostavljenosti visokim temperaturam.

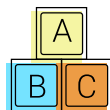
Metoda

Skupinsko, individualno delo, razprava

Material

- Papir A4
- Barvice
- Svinčniki
- Didaktično neoblikovan material

Postopek

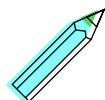
- Vodja otrokom razdeli prazne liste papirja in jih prosi, naj narišejo sliko, na kateri se igrajo na dvorišču vrtca v času velike vročine.
- Vodja otroke napelje k razmišljanju o igri v senci in začne kratek pogovor o tem, kaj vse lahko ustvari senco, pod kaj se lahko skrijejo, da jim ni prevroče, in kaj od oblačil in obutve oblečejo v poletni vročini.
- Ko vsi končajo, vodja prosi udeležence, da drug drugemu pokažejo svoje risbe.
- Sledi pogovor o tem, kaj so udeleženci narisali in ali so primerno oblekli dečka/deklico na risbi.
- Vodja nato otroke odpelje na dvorišče vrtca in jih prosi, naj si izberejo prostor, kjer se bodo lahko igrali v času visokih temperatur.
- Nato jim ponudi didaktično neoblikovan material za izdelavo lastnega senčnika.
- Sledi razprava o varnem vedenju med izpostavljenostjo visokim temperaturam.

Vprašanja za razpravo

Kakšna oblačila nosite na risbi? Kaj je treba nositi na glavi, ko zunaj pripeka sonce? Zakaj nosimo pokrivalo, ko je sonce močno? Kje se smete igrati, ko zunaj sije močno sonce? Kaj je treba vzeti s seboj v poletni vročini? Zakaj je pomembno imeti s seboj vodo? Kaj je treba nanesti na kožo, preden gremo na sonce, in zakaj? V katerem času dneva je v poletnih mesecih priporočljivo biti zunaj?

Med razpravo je bistveno poudariti:

- Ko je zunaj zelo vroče, ne hodite na sonce.
- Ko je zunaj zelo vroče, vedno nosite pokrivalo in se namažite s kremo za sončenje.
- Ko je zunaj zelo vroče, morate piti veliko tekočine.
- Ko je zunaj zelo vroče, se je najbolje igrati v senci.

Opomba

Pripravite zadostno število delovnih listov in barvic glede na število udeležencev.

Če menite, da je treba vsebino
om dodatno pojasniti,
evanjem delovnega
z načini varnega
čenja v poletnih

[Vremenska napoved]

Teme

Prevzemanje odgovornosti za lastno zdravje, vremenske razmere, načini zaščite.

Cilj

Otroci bodo analizirali predlagani delovni list in razumeli, kako se obleči in kaj delati glede na vremenske razmere.

Metoda

Samostojno delo, pogovor

Material

- Priloga – delovni list "Vremenska napoved"
- Barvice
- Svinčniki

Postopek

- Vodja otrokom razdeli delovne liste "Vremenska napoved".
- Otroci izpolnijo delovne liste tako, da povežejo ustrezne pojme s ponujenimi slikami.
- Vodja otrokom razloži, da morajo stvari na risbah ustrezno uskladiti s ponujenimi vremenskimi razmerami.
- Po opravljeni nalogi sledi pogovor o pomenu vedenja in oblačenja v skladu z vremenskimi razmerami.
- Za nagrado lahko otroci do konca pobarvajo delovni list.

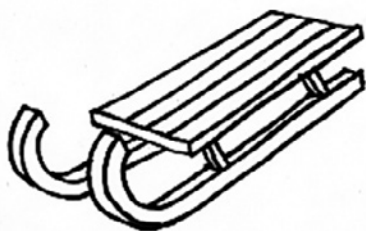
Vprašanja za razpravo

Ste se z lahkoto odločili, kaj je treba s čim združiti? Kaj ste povezali s hišo, v kateri je narisano sonce? Kaj lahko delate, ko je zunaj sončno in vroče? Kako se moramo obleči, ko je zunaj vroče? Kaj oblečete, ko sneži? Zakaj nosite kapo, šal, rokavice? Kaj lahko delamo na snegu? In ko dežuje? Kaj se lahko zgodi, če se igrate v dežju? Če morate res nekam iti, ko dežuje, kaj je pametno obleči?

Delovni list: "Vremenska napoved"

SANI

**GUMIJASTI
ŠKORNJI**

DEŽNIK

**JAPONKE IN
SONČNA OČALA**

**DEŽNIK IN
LEŽALNIK**

KAPA IN ŠAL

Foto: Vrtec "Sunce", Zagreb

"Poleti je najbolje nositi japonke, da se noge ne potijo; imamo sončna očala, ker te sonce lahko zaslepi."

MARKO, Vrtec "Sunce"

"Najbolj mi je všeč sneg, ker grem po hribu navzdol, moti pa me debela jakna, zato oblečem telovnik."

MATEO, Vrtec "Sunce"

[Dobro in zdravo]

Teme

Prevzemanje odgovornosti za lastno zdravje, prehrana.

Cilj

Otroci bodo poimenovali in razlikovali, katera živila lahko uživajo dnevno in katera le občasno.

Metoda

Skupinsko, individualno delo, razprava.

Material

- Slike hrane in pijače, ki jo lahko dnevno uživamo (zelenjava, sadje, voda itd.)
- Slike hrane in pijače, ki se lahko uživata občasno (čips, piškoti, sokovi itd.)
- Lepilo
- Papir velikega formata

Postopek

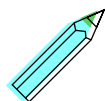
- Vodja otrokom ponudi slike hrane, izrezane iz revij.
- Vsak otrok izbere eno sliko, ki prikazuje hrano ali pijačo, ki jo smemo uživati vedno, in eno sliko hrane ali pijače, ki jo smemo uživati občasno.
- Vsak otrok posebej gre pred skupino in pokaže izbrane slike ter jih razporedi na papir velikega formata, ki je razdeljen na rdeč in zelen del (dela skupaj tvorita plakat o vrstah hrane in pijače, ki ju smemo uživati vedno ali le včasih).
- Sledi pogovor o uravnoteženi prehrani in zakaj nekatera živila lahko jemo vedno in zakaj nekatera le včasih.

Vprašanja za razpravo

Katera živila lahko uživamo dnevno in zakaj? Poimenuj vsa živila, za katera smo označili, da jih lahko jemo vsak dan. Ali smemo vsak dan pojesti veliko sladkarij? Katerih živil ne smemo jesti vsak dan in zakaj? Ali je pomembno, koliko hrane pojemo? Zakaj je pomembno piti veliko vode? Koliko vode moramo popiti na dan? Kaj uporabljamo za žvečenje hrane? Ali to, kar jemo, vpliva na naše zdravje? Ali to vpliva tudi na zdravje naših zob? Otroke ozaveščajte o vlogi zob.

Opomba

Iz revij vnaprej izrežite slike hrane in papir velikega formata razdelite na dva dela. En del naj bo označen z zeleno barvo in na ta del bodo otroci nalepili slike hrane, ki jo lahko vedno jemo. Drugi del naj bo označen z rdečo barvo in na ta del bodo otroci nalepili slike hrane ali pijače, ki jo smemo uživati le včasih. Izdelan plakat razobesite v sobi v vrtcu.

"Foto: Vrtec "Sunce", Zagreb

"Korenje je zelo zdravo, ker je zelenjava in zelenjava ne poškoduje zob!"

LUCIJA, Vrtec "Sunce"

[Naša restavracija]

Teme

Prevzemanje odgovornosti za lastno zdravje, prehrana.

Cilj

Otroci bodo izbirali in povezovali živila z vrstami obrokov ter privzeli pravilno in uravnoteženo prehrano.

Metoda

Skupinsko delo, razprava.

Material

- Papir v obliki krožnikov z oznako "zajtrk", "kosilo", "večerja" in "malica"
- Slike različnih vrst hrane

Postopek

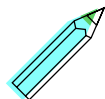
- Vodja razdeli otroke v skupine po štiri do pet udeležencev.
- Otroci imajo nalogo oblikovati zajtrk, kosilo, večerjo in malico, ki bi jo postregli v svoji restavraciji in jo lahko sestavijo iz predlaganih slik hrane. (Otroke motivirajte za nalogo tako, da jih spomnite, kaj za navedene obroke jedo doma ali v vrtcu).
- Vsaka skupina predstavi, kaj bi postregla in skuša prepričati druge otroke, da pridejo v njihovo restavracijo. Vodja spodbudi druge otroke, da povedo, ali bi jedli v tej restavraciji, in navedejo razloge.
- Otroci pripravljene obroke odložijo na vnaprej določeno mesto (mizo).
- Po vseh predstavitvah se otroci zberejo za mizo z vsemi razstavljenimi jedmi; sledi pogovor o tem, katera živila so izbrali za posamezni obrok.

Vprašanja za razpravo

Kaj najraje jeste? Je to na kakšnem meniju? Kateri obrok vam je bilo najtežje/najlažje oblikovati? Bi jedli v svoji restavraciji? Kateri obrok od predlaganih jedi vam je bil najbolj všeč? Ali vam je bilo težko zamisliti si štiri obroke in če je odgovor pritrdilen, zakaj? Kateri obrok imate najmanj radi in zakaj? Je pri vsakem obroku nekaj, kar vam ni všeč? Ali imate pri vsakem obroku nekaj radi? Kaj na jedilniku v našem vrtcu najraje jeste? Katero živilo/hrano bi dodali na jedilnik? Koliko skupnih obrokov bi morali imeti na dan? (trije glavni in dva manjša obroka: zajtrk, kosilo, malica in večerja).

Opomba

Pripravite papir v obliki krožnikov glede na število udeležencev. Pripravite različne slike hrane.

Za pripravo delavnice in čim bolj kakovostne slike različne hrane, ki sestavljajo posamezne obroke, priporočamo uporabo Vučemilović Lj.; Vujić Šisler Lj. (ur.) - Prehranski standard za načrtovanje prehrane otrok v vrtcu - jedilniki in normativi, Priporočila in smernice za strokovnjake, ki delajo na načrtovanju in pripravi prehrane otrok v vrtcu, Zagreb 2007, stran 19.

Udeležencem lahko daste več časa, da se domislijo imena restavracije in sestavijo meni. Iz predlaganih jedilnikov ustvarite majhne kuharske knjige.

Izvedite vikend delavnice na temo pravilne prehrane z otroki in starši.

[Žalostni ohrovt]

Teme

Prevzemanje odgovornosti za lastno zdravje, pravilna prehrana.

Cilj

Otroci bodo pripravili in izvedli predstavo ter ozavestili pomen uživanja vseh vrst hrane in pravilne prehrane nasploh.

Metoda

Predstava, razprava

Material

- Fotografija zajca in korenčka, po-barvanega z belo barvo
- Kartonska škatla
- Didaktični neoblikovani material (kolaž papir, palčke, volna, vata, gumbi ipd.)
- Besedilo igrice "Žalostni ohrovt" Ljerke Puček

Postopek

Vodja skupaj z otroki vnaprej izdelava zaslon za igro iz kartonske škatle.

Vodja z otroki izdeluje lutke gosenice in ohrovta (če nimate časa za izdelavo lutk, pripravite fotografiji gosenice in ohrovta in ju nalepite na palčko). Vodja z otroki izdeluje lutke zajčka in korenčka (če nimate časa za izdelavo lutk, pripravite fotografiji zajčka in korenčka in ju nalepite na palčko).

Vodja prebere/zaigra igro in ponudi otrokom, da jo zaigrajo še sami.

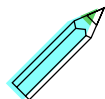
Sledi pogovor o dogajanju v predstavi, kaj se lahko iz igre naučimo in kako pomembna je pravilna prehrana.

Vprašanja za razpravo

Kaj se je zgodilo v predstavi? Zakaj je ohrovt žalosten? Kdo ga tolaži in kako? Kaj so o ohrovту povedali otroci v predstavi? Kdo od vas ima rad ohrovt? Kdo ga ne mara? Bi se trudili jesti ohrovt, če bi vedeli, da je žalosten, ker ga nihče ne mara? Kaj bo storila gosénica, ko se bo spremenila v metulja? Mislite, da bodo potem otroci v šoli spet želeli poskusiti ohrovt? Kaj radi jeste? Kaj vam ni všeč? Zakaj je pomembno jesti zelenjavo? Boste druge spodbujali k zdravi hrani?

Opomba

Predstavo lahko pripravite skupaj z otroki. Otroci lahko izdelajo zaslon za igrice in lutke ter igrice zaigrajo.

"Vsem svojim prijateljem bom rekla, naj jedo ohrovt, pa tudi špinačo, ker je zelena, zato je morda tudi žalostna."

MAK, Vrtec "Sonce"

Foto: Vrtec "Sonce", Zagreb

ŽALOSTNI OHROVT

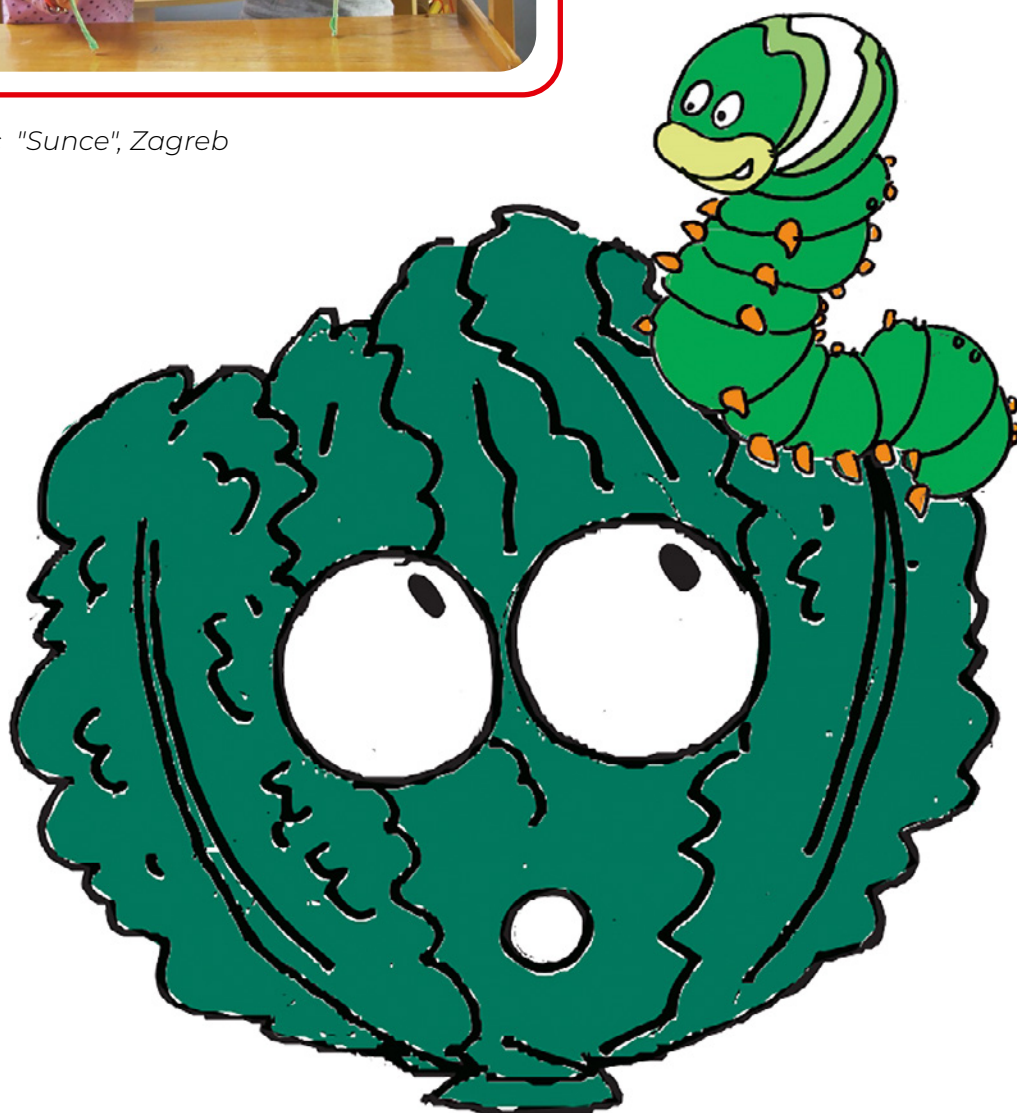
- Gosenica:** Hej, ohrovt, kaj se skriva na tvojem obrazu? Rosne kapljice ali dve solzi?
- Ohrovt:** Danes sem žalosten. Oj, oj! To so moje solze. Malo sem jokal.
- Gosenica:** Kdo te je tako razžalostil? Tako si postal še bolj zelen!
- Ohrovt:** Vrabec mi je povedal, da so otroci iz vrtca in šole rekli, da sem samo navadna trava in da me sploh ne marajo!
- Gosenica:** Ampak jaz te imam tako rada, dragi ohrovt. Izpolni mi eno željo. Rada bi ugriznila samo v en tvoj list. Obljubim ti, da ne bo bolelo.
- Ohrovt:** Ko me tako lepo prosiš, me kar ugrizni. In hvala, ker me imaš rada.
- Gosenica:** (*ugrizne list ohrovta*) Ohrovt, to pa je res krivično! Ti si okusna zelenjava, ne nekakšna trava. Ko se bom spremenila v metulja, bom poletela k otrokom in jim povedala, kako slasten si.
- Ohrovt:** Moje srce na vrtu ni več mirno. Povej mi, ali se boš kmalu spremenila v metulja?
- Gosenica:** Bom, bom! Samo ugrizniti moram še malo redkvice in priti do zelja. Na svidenje, žalostni ohrovt!

Ljerka Pukec, Vrtec "Milana Sachsa"

Foto: Vrtec "Sunce", Zagreb

[Sadna solata]

Teme

Zdravje, telesna aktivnost.

Cilj

Z igranjem igrice "Sadna solata" bodo otroci ozavestili pomen vsakodnevnega gibanja.

Metoda

Igra, razprava

Material

- Priloga "Sadna solata" – kartončki z risbami: 2 posodi, jagode, banane, kivi, jabolko, hruška, sliva.

Postopek

- Vodja na mizo položi kartončke z risbami, vendar tako, da se vidi hrbtna stran (izrezati je treba dve posodi in toliko sadja, da vsak otrok dobi en kartonček).
- Ko vsi vzamejo en kartonček, vodja razloži, da morajo tisti, ki so dobili kartonček z risbo skled, v svojo skledo ujeti čim več sadja (ostali otroci so dobili kartončke z risbami sadja).
- Zmagovalec je tisti, ki ima največ sadja. Če so v svoje sklede ujeli enako število sadja, je zmagovalec tisti, ki ima v svoji skledi več vrst sadja.
- Igro lahko večkrat ponovite.
- Igri sledi kratek pogovor o pomenu gibanja in telesne dejavnosti.

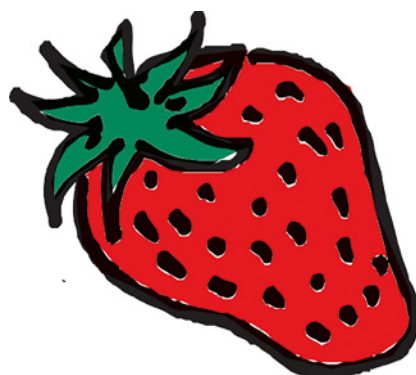
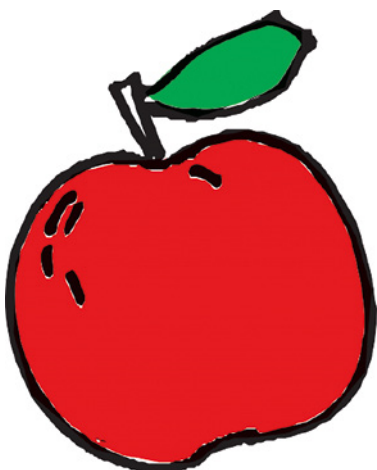
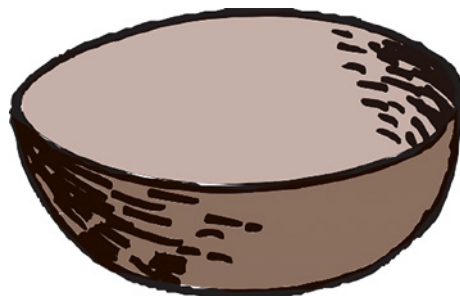
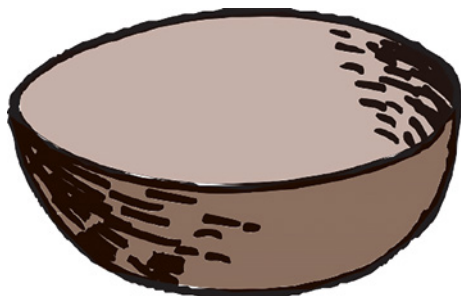

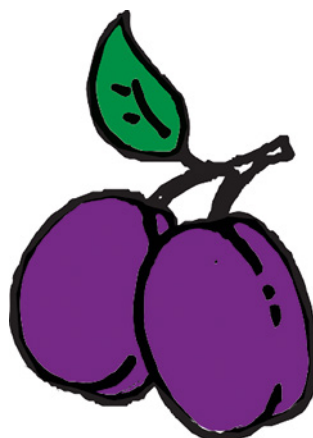
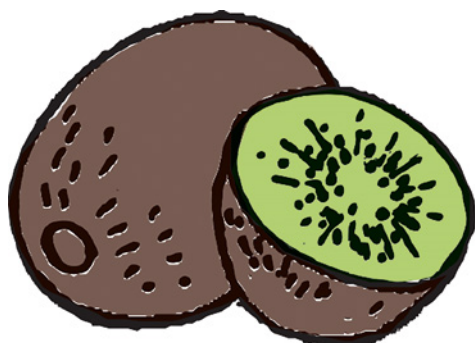
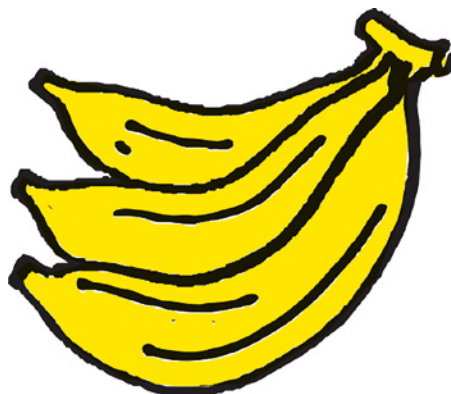
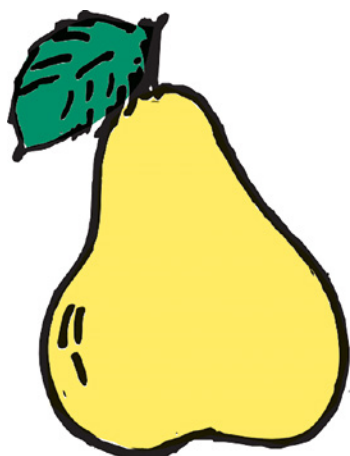
Vprašanja za razpravo

Kaj smo delali med igro? Tekli? Zakaj menite, da sta tek ali kakšna druga aktivnost pomembna? Kaj vse se razvija, ko tečemo? Kako telesna dejavnost vpliva na naše zdravje? Ali lahko s tekom shujšamo? Ali se razvijajo naše mišice? Kdo mi bo pokazal mišice na roki? Kako si jih dobil? Ali bolje spite, ko ste utrujeni od teka in igre? Ali so ljudje, ki se redno ukvarjajo s telesno aktivnostjo, bolj zdravi?

Priloga: "Sadna solata"

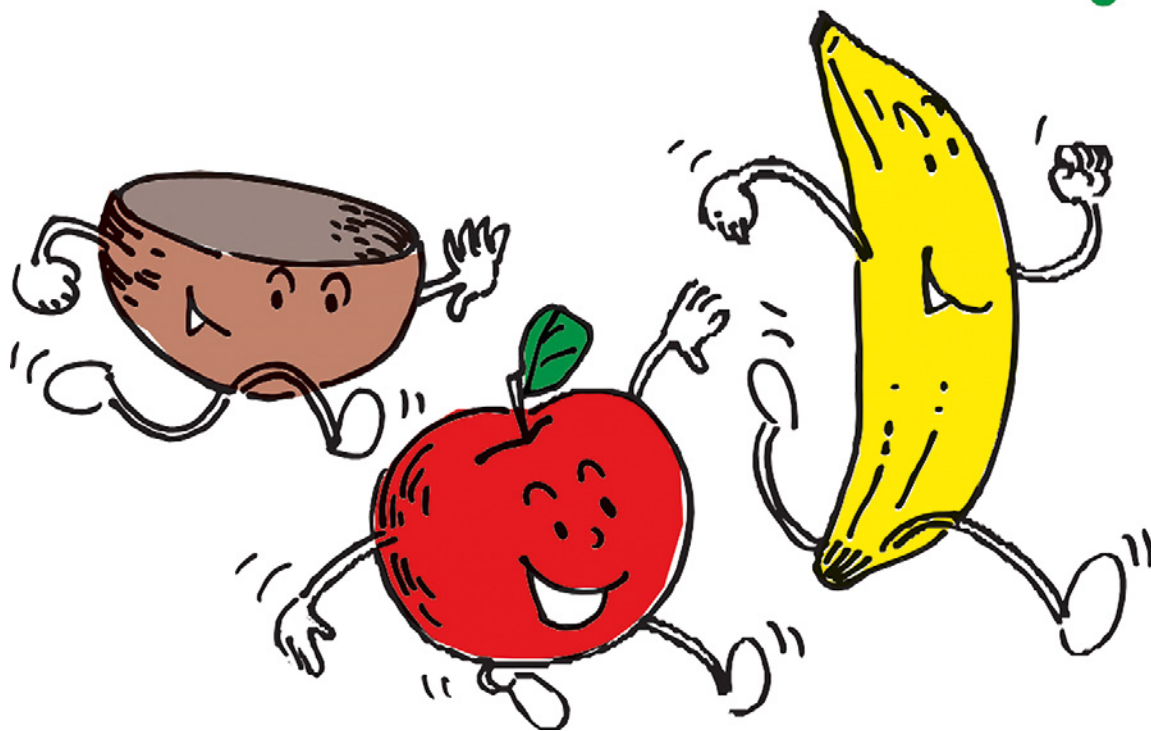

"Všeč mi je bilo, da smo dobili
sličice. Vsak otrok je bil sadež,
jaz sem bila pa banana!
Banano rada jem! Tisti, ki je
bil 'posoda', je moral naložiti
veliko sadja. Zmagal je Ivan,
ker je ujel največ sadja v
posodo."

MARTA, Vrtec "Sonce"

Foto: Vrtec "Sunce", Zagreb

[Umij zobe, umij zobe]

Teme

Prezemanje odgovornosti za lastno zdravje, osebno higieno.

Cilj

Otroci bodo izdelovali zobovje, se pogovarjali o pomenu vzdrževanja zobne higiene ter vadili pravilno umivanje zob.

Metoda

Individualno delo, skupinsko delo, razprava.

Material

- Multimedijsko gradivo ali fotografije zobovja ali model zobovja
- Didaktični neoblikovani material (kartonska embalaža, karton, papir, lepilo, barvice, plastenke), material in pripomočki za papirni maše
- Zobna ščetka, zobna pasta, voda
- Priloga – delovni list "Nasmeh"

Postopek

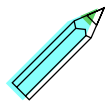
- Vodja otrokom razloži, da bo v centru za izražanje in ustvarjanje izvajal likovno dejavnost na temo zob.
- Vodja otrokom pokaže multimedijско gradivo ali fotografije zobovja.
- Vodja nato otroke spodbudi k izdelavi modelov zobovja s ponujenim didaktičnim neoblikovanim materialom in "velikega" zoba iz plastenk v tehniki papirnega mašeja.
- Ko otroci naredijo zobovje, jih vodja pozove, naj si ga ogledajo in skupaj komentirajo. Sledi razprava o zobni higieni.
- Po pogovoru vodja predstavi pravilno umivanje zob, pri čemer opredeli korake umivanja zob; sledi praktična vaja.
- Vodja vajo pedagoško zaključi s ponujenim delovnim listom "Nasmeh", da preveri, ali otroci lahko risbe, prikazane na delovnem listu, povežejo v vzročno-posledično razmerje.
- **Zobe si moramo umivati vsaj dvakrat na dan s krožnimi gibi po tri minute.**
- **Zobje nam služijo za žvečenje, govorjenje in lep nasmeh.**

Vprašanja za razpravo

Ali so vsa zobovja enaka? (Otrokom razložite, da je vsako zobovje edinstveno). Kakšne barve so zobje vašega zobovja? Ali obstajajo zobje, ki niso beli? Zakaj nekateri zobje niso beli? Kdo je bil že pri zobozdravniku? Kako pogosto ga obiskujete? Kaj dela zobozdravnik? Čemu služijo naši zobje? Katera hrana povzroča kvarjenje naših zob? Kakšne zobe bomo imeli, če si bomo zobe redno umivali in obiskovali zobozdravnika? Ali kdo pozna pravilen postopek umivanja zob? S kakšnimi gibi in kako dolgo naj si umivamo zobe? Nam želi kdo pokazati?

Opomba

Lahko izberete ali si skupaj z otroki izmisлите triminutno pesmico, ki jim jo boste predvajali/peli, ko si bodo umivali zobe z navodilom, da si morajo zobe umivati do konca pesmi.

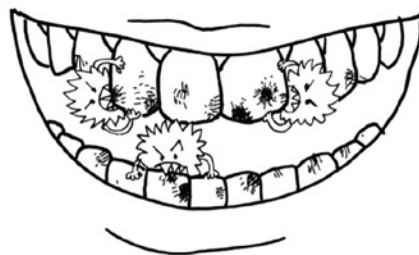
Dejavnost izdelave modelov zob je zasnoval strokovni tim Vrtca "Sunce".

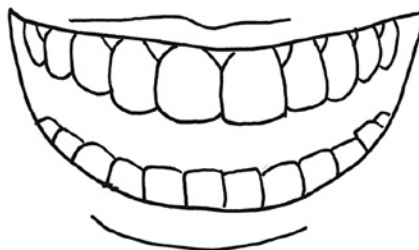
Priloga: "Nasmeh"

ZOBE SI UMIVAM ZJUTRAJ IN ZVEČER

UMIVAM SI ZOBE, KO ME MAMA SILI

**KAJ JE ZOBNA ŠČETKA IN ČEMU
JE NAMENJENA?**

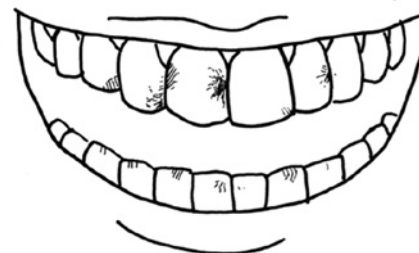

Foto: Vrtec "Sunce", Zagreb

"Hrana ostane na zobeh in pokvari zob. Pojé ga. Potem je tvoj zob črn. Imam že tri takšne luknje. Ena je majhna, ena srednja in ena velika."

JURE, Vrtec "Sonce"

Foto: Vrtec "Tiči", Vrsar

[112, izvolite]

Teme

Številke urgentnih služb, varovanje zdravja, odgovornost do sebe in do drugih.

Cilj

Otroci bodo izdelovali modele števil 112 in si z vajo zapomnili številko dežurne službe ter kako se pogovarjati z operaterjem.

Metoda

Skupinsko delo, igra vlog, razprava.

Material

- Karton
- Suhe ali vodene barvice, flomastri, barvne krede
- Model številke 1 (2 kosa)
- Model številke 2
- Karton

Postopek

- Skupaj z otroki vodja pripravi velike modele števil 1, 1, 2.
- Vodja razdeli otroke v skupine po tri udeležence.
- Vsaka skupina dobi dva modela številka 1 in en model številka 2. Vodja jih prosi, da dobljene modele uredijo v številko dežurne službe.
- Ko vsi končajo, vodja vsako skupino prosi, naj pokaže, katero številko je sestavila, in jim razloži, katera številka je pravilna.
- Vodja pozove prostovoljca, da ponazori pogovor pred celotno skupino, vodja pa igra operaterja, ki se oglasi na telefon v enotnem komunikacijskem centru za vse nujne primere.
- Sledi razprava o tem, kako je potekala ponazoritev pogovora. Vodja učencem razloži, zakaj je pomembno povedati podatke, po katerih je vprašal operater.

Vprašanja operaterja

Dober dan. Kako vam lahko pomagam?

Kako vam je ime? Na katerem naslovu ste? Katera je vaša številka? Povejte, kaj se je zgodilo.

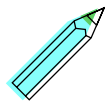
Po pogovoru je pomembno, da ODLOŽITE TELEFON, OSTANETE MIRNI IN SLEDITE PREJETIM NAVODILOM.

Vprašanja za razpravo

Zakaj je pomembno poznati številko za klic sili? Zakaj je pomembno, da navedete svoje ime, priimek, naslov in telefonsko številko? Zakaj je pomembno razložiti, kaj se je zgodilo, kje se je zgodilo, kako se je zgodilo in zakaj potrebujete pomoč? Zakaj je pomembno, da med pogovorom pozorno poslušamo in ostanemo mirni?

Opomba

Pripravite zadostno število modelov števil 1 in 2. Če vaja pokaže, da večina otrok ne pozna lastnega naslova in telefonske številke, jih spodbudite, da si ju zapomnijo. Tudi med pogovorom poudarite, da je pri pogovoru z operaterjem pomembno navesti naslov, s katerega kličete.

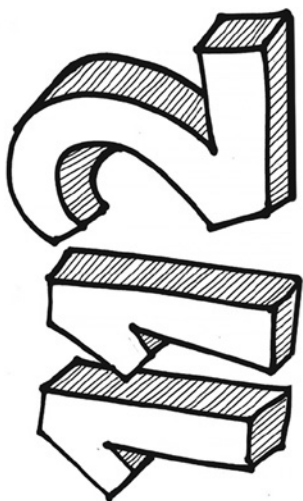

Foto: Vrtec "Osijek", Osijek

[Smeš se igrati, ne dotikaj se]

Teme

Varovanje zdravja, preprečevanje poškodb, odgovorno vedenje.

Cilj

Otroci bodo ozavestili možne nevarnosti poškodb v vsakdanjem okolju in znali naštetati nevarne predmete.

Metoda

Samostojno delo, pogovor

Material

- Priloga – oznake "Ne dotikajte se" in "Lahko se igraš"
- Slike predmetov ali predmeti, ki jih uporabljamo vsak dan in so lahko potencialno nevarni (npr. plastična vrečka, steklena skodelica, škarje, nož, rob mize itd.), in nenevarnih predmetov (npr. baloni, plastični krožnik, nogavica, trak za lase itd.)

Postopek

- Vodja otrokom razdeli oznake "Ne dotikaj se" in "Lahko se igraš".
- Vodja otrokom pokaže predmete ali slike različnih predmetov, ki so ali niso nevarni.
- Ko vodja pokaže potencialno nevaren predmet, morajo otroci dvigniti oznako in reči "Ne dotikaj se", ko pa voditelj pokaže neškodljiv predmet, morajo otroci dvigniti oznako in reči "Lahko se igraš".
- Potem ko vsi pokažejo risbe, sledi pogovor o tem, kaj storiti v primeru stika z nevarnimi predmeti.

Vprašanja za razpravo

Se spomnite še kakšnega nevarnega predmeta? Kateri so? In nekaj nenevarnih? Naštejte jih nekaj. Katere nevarne predmete lahko uporabljate pod nadzorom odrasle osebe? S katerimi predmeti v rokah ne smete teči? Kaj se ti lahko zgodi, če tečete s škarjami v rokah? Kaj se lahko zgodi, če se spotaknete ob kakšen predmet? Ali je ta predmet lahko nenevaren ali je lahko nevaren?

Opomba

Izberite predmete, ki spodbujajo razpravo, na primer papir (ki sicer ni nevaren, a vas vseeno lahko poreže). Med razpravo je pomembno poudariti, da so lahko/postanejo nevarni tudi potencialno nenevarni predmeti. Otrokom razložite, da so nekateri nevarni predmeti potrebni za življenje (npr. nož), vendar otrokom ne smejo biti dostopni brez nadzora odrasle osebe.

Če želite, lahko otrokom daste nalogo, da označijo nevarne in nenevarne predmete v prostoru.

**Povzeto in prirejeno iz First Aid and Children: Resource Guide, Mednarodna federacija društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca. Ženeva, 2016.*

Priloga: "Ne dotikaj se" in "Lahko se igraš"

SMIJEŠ
SE
IGRATI

NE
DIRAJ

[Prva pomoč, na pomoč!]

Teme

Varovanje zdravja, prva pomoč, odgovornost do sebe in drugih.

Cilj

Otroci bodo izvajali in opazovali dane situacije ter predlagali postopke prve pomoči. Otroci se bodo spomnili osnov prve pomoči v predlaganih problemskih situacijah.

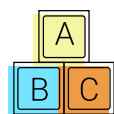
Metoda

Skupinsko delo, igra vlog, razprava

Material

- Priloga "Prva pomoč, na pomoč!" – kartonček s situacijami: Oseba, ki krvavi iz nosu, Oseba, ki se je udarila, Oseba, ki se je opraskala, Oseba, ki si je zlomila roko ali nogo
- Dodatek "Navodila za prvo pomoč"

Postopek

- Vodja razdeli otroke v štiri skupine in vsaki skupini dodeli eno situacijo. Vodja otrokom razloži situacije s kartončkov.

- Vodja otrokom naroči, naj ugotovijo, kako je do te situacije prišlo, pa tudi naj odigrajo, kaj bi storili v predstavljeni situaciji.
- Vsaki predstavitvi sledi razprava o tem, kaj je najbolje narediti.

Vprašanja za razpravo za vsako situacijo

Oseba, ki krvavi iz nosu

Kaj mislite, kaj je treba storiti, če nekdo krvavi iz nosu? Vas kri prestraši? Zakaj da ali zakaj ne? Kakšne barve je kri? (Pojasnite, da je kri rdeča tekočina, ki teče po našem telesu skozi tanke, a dolge tunele, tj. krvne žile, ki jih je veliko in se včasih lahko poškodujejo, kar povzroči uhajanje krvi. Nimajo razloga, da bi se bali krvi, a ko jo vidijo, naj se ustrezno odzovejo). Lahko damo glavo nazaj? V kakšen položaj naj damo glavo in zgornji del telesa? Se lahko držimo za nos?

Na kateri del nosu naj pritismo in kako potem dihamo? Kako dolgo naj stiskamo in ali se smemo dotikati nosu, ko se krvavitev ustavi? Ko ste z otroki določili pravilen postopek, jih vprašajte, ali ga želijo prikazati.

Oseba, ki se je udarila

Kam ste se udarili? Se vam je že kdaj zgodilo kaj podobnega? Kaj ste storili v tej situaciji? Kako bi lahko bilo videti mesto, kjer ste udarili? Kakšne barve je mesto udarca, rdeče ali modre? Ali kdo ve, kaj je modrica? Ali je modrica lahko različnih barv? (Otrokom razložite, da je modrica sprememba barve kože na mestu udarca. Lahko se vrnete k zgodbi o rahlo poškodovanih žilah – tunelih. Barva kože na mestu udarca je lahko rdeča, modra, rumena, zelenkasta.) Se lahko dotikate in pritisnete na mesto udarca? Ali lahko mesto udarca ohladite s curkom hladne vode? Koga lahko pokličete na pomoč? Kaj bi še naredili, če bi se udarili? Kaj lahko občutite, če se udarite v glavo (bolečina, vrtoglavica, slabost, zaspanost)?

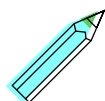
Oseba, ki se je opraskala

Kako se lahko opraskate? Ali vas peče, ko se opraskate? Ali se smemo praske dotikati z rokami? Če ne, zakaj? Ali naj prasko operemo? Kaj lahko damo na prasko? Koga lahko pokličete na pomoč? Ali bi morali poklicati 112, ko se opraskate?

Oseba, ki si je zlomila roko ali nogo

V katerih situacijah si lahko zlomite roko ali nogo? Kaj bi naredili v tej situaciji? Ste se že kdaj znašli v takšni situaciji? Kako veste, da je nekaj zlomljeno? Kaj storite, če mislite,

da ste si zlomili roko? Kaj storite, če mislite, da ste si zlomili nogo? Koga lahko pokličete na pomoč? Bi morali iti v bolnišnico, če si kaj zlomite?

Opomba

Če je v skupini premalo otrok za štiri predstave, lahko ena skupina prikaže dve poškodbi.

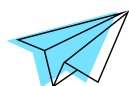
"Na nos si dajte čist robček in ga stisnite."

JURE, Vrtec "Sonce"

Foto: Vrtec "Sunce", Zagreb

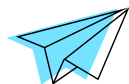
OSEBA, KI KRVAVI IZ NOSU

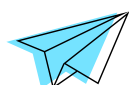
NE BOJTE SE, ČE VAM ALI KOMU V VAŠI BLIŽINI TEČE KRI IZ NOSU.

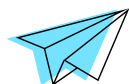
OSEBA S KRVAVITVIJO IZ NOSU MORA UPOGNITI GLAVO IN ZGORNJI DEL TELESNA NAPREJ.

OSEBA, KI JI TEČE KRI IZ NOSU, NAJ Z ROKAMI STISNE MEHKI DEL NOSU IN GA DRŽI 10 DO 15 MINUT, DOKLER SE KRVAVITEV NE USTAVI, V TEM ČASU PA DIHA SKOZI USTA.

ČE SE KRVAVITEV USTAVI, SE NOSU NE DOTIKAJTE IN GA NE IZPIHUJTE.

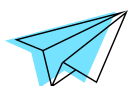

ČE SE NE USTAVI, POSTOPEK PONAVLJAJTE DO 30 MINUT.

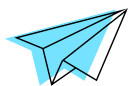

ČE TUDI TAKRAT NE PRENEHA, SE OBRNEMO NA NUJNO MEDICINSKO POMOČ.

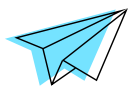
OSEBA, KI SE JE UDARILA

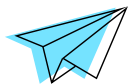
NE BOJTE SE, ČE SE UDARITE ALI SE UDARI KDO DRUG.

MESTO UDARCA LAHKO OHLADITE POD CURKOM VODE.

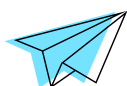

*NA MESTO UDARCA LAHKO POLOŽITE HLADEN
OBKLADEK.*

ČE SE UDARITE V GLAVO, POVEJTE ODRASLI OSEBI.

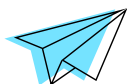
OSEBA, KI SE JE OPRASKALA

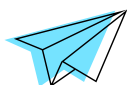
NE BOJTE SE, ČE SE OPRASKATE
SAMI ALI KDO DRUG.

PRASKA VAS LAHKO
RAHLO ZBADA.

PRASKE SE NE SMETE DOTIKATI Z ROKAMI,
KER SO ROKE LAHKO UMAZANE!

PRASKO LAHKO SPERETE
S TOPLO VODO IN MILOM.

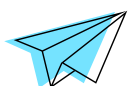
NA POMOČ POKLIČITE
ODRASLO OSEBO.

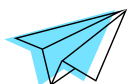
SKUPAJ LAHKO NA PRASKO
POLOŽITE GAZO ALI OBLIŽ.

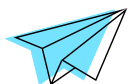
OSEBA, KI SI JE ZLOMILA ROKO ALI NOGO

NE BOJTE SE, ČE STE SI KAJ ZLOMILI
ALI SI JE NEKAJ ZLOMIL KDO DRUG.

ČE JE NEKDO HUDO POŠKODOVAN IN NE MORE PREMIKATI
DOLOČENEGA DELA TELESA, SI JE MORDA KAJ ZLOMIL.

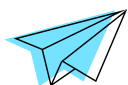
TISTEGA DELA TELESA, KI ZELO BOLI,
NE SMEMO PREMIKATI.

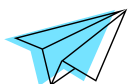
POŠKODOVANI DEL TELESA LAHKO OTEČE, JE LAHKO
IZKRIVLJEN IN LAHKO SE SLIŠI ŠKRIPAJOČ ZVOK.

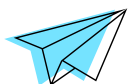
ČE NE MOREŠ HODITI, OSTANI KJER SI.

NE SILITE DRUGE OSEBE, KI NE MORE HODITI, DA VSTANE.

NE PREMIKAJTE DELA TELESA DRUGE OSEBE,
KI JO ZELO BOLI.

GLASNO VPIJ NA POMOČ!

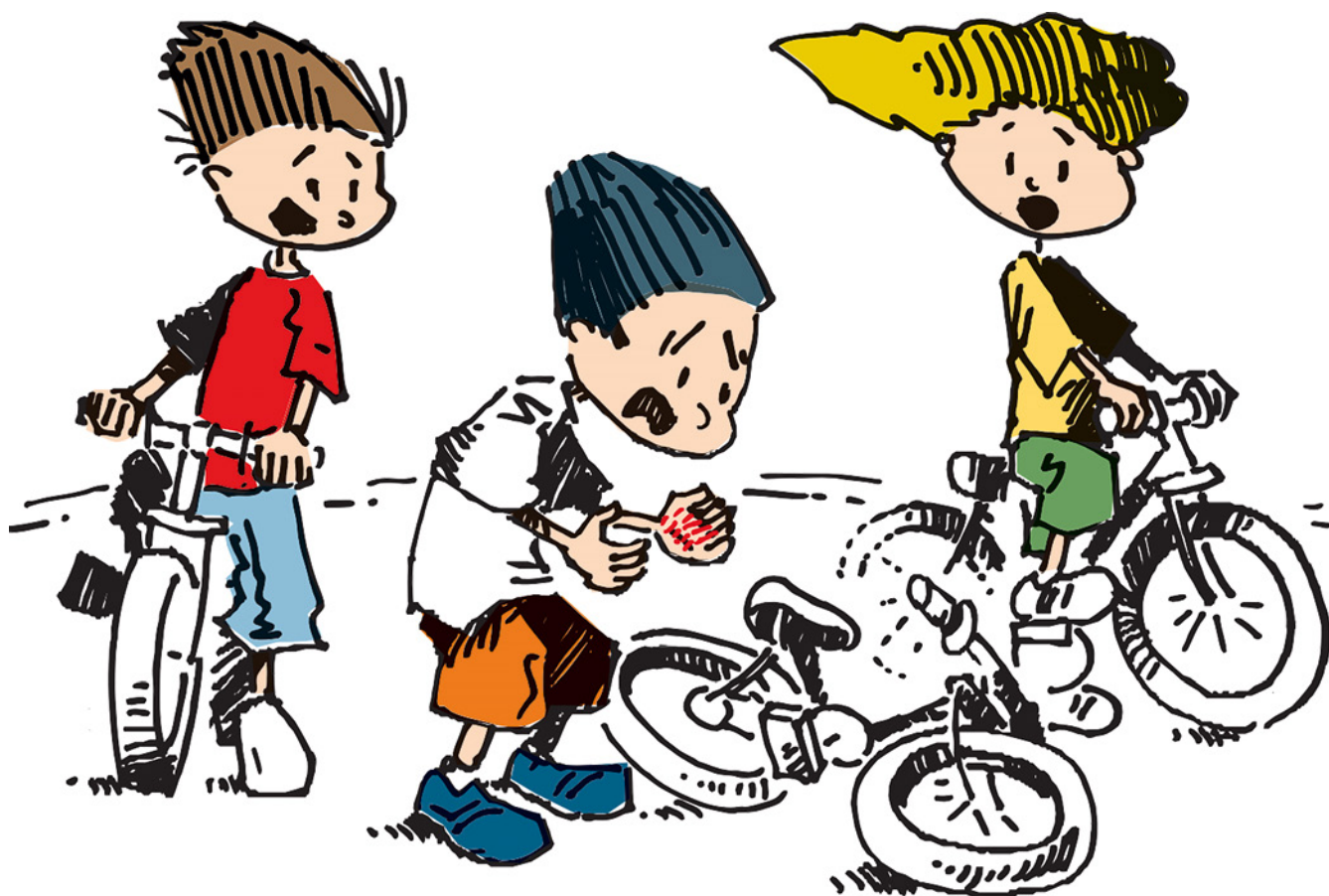
OSEBA, KI KRVAVI IZ NOSU

OSEBA, KI SE JE UDARILA

OSEBA, KI SE JE OPRASKALA

OSEBA, KI SI JE ZLOMILA ROKO ALI NOGO

PRIPRAVA NA IZREDNE RAZMERE – POTRES

Cilj

Otroci bodo razumeli pomen pripravljenosti na izredne razmere in se naučili pravilnega ravnanja pred, med in po potresu z namenom zmanjšanja negativnih posledic.

Starost otrok

Predšolsko obdobje.

"Poudarjamo, da so v priročniku predlagane delavnice za otroke poučne, zabavne in preproste za uporabo. Vzgojiteljem priročnik ponuja veliko idej in primerov za načrtovanje in izvedbo delavnic z otroki, od ustvarjalnosti vzgojiteljev pa je odvisno, kako se bodo predlagane vrednote in pripravljenost na izredne razmere razvile pri posameznem otroku.

Menimo, da je priročnik, ki ga je pripravil Rdeči križ Hrvaške, pomemben prispevek k pedagoški praksi, ki bo izboljšal kakovost vzgojno-izobraževalnega dela z otroki zgodnje in predšolske starosti." Jadranka Barač, pedagoginja Vrtca "Maksimir"

Uvod v temo

Rdeči križ Hrvaške ima pomembno vlogo tako pri pripravi državljanov kot tudi pri pripravi otrok za ukrepanje v izrednih razmerah.

V skladu s Statutom (Ur. list 56/16) in Zakonom o Rdečem križu Hrvaške (Ur. list 71/10) je ena od nalog Rdečega križa Hrvaške na ozemlju Republike Hrvaške priprava prebivalstva na ukrepanje ob množičnih nesrečah in katastrofah ter za ukrepanje pri zmanjševanju in odpravljanju posledic množičnih nesreč in nesreč. Rdeči križ Hrvaške je odgovoren za pripravo, izobraževanje in opremljanje za ukrepanje ob nesrečah in drugih izrednih razmerah.

Na žalost svet, v katerem živimo, prizadene vse več izrednih dogodkov in nesreč. Podnebne spremembe kot eden od perečih globalnih problemov današnjega časa lahko pomembno vplivajo na povečanje števila izrednih razmer, zato je odgovornost Rdečega križa Hrvaške v skladu s "Strategijo 2020 Mednarodne federacije društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca Družbe" reševati življenja, varovati osnovne pogoje za življenje in prispevati k okrevanju po nesrečah in kriznih razmerah.

Izredne razmere so lahko naravne (poplave, potresi, suše, sneženje, žled, toča, neurja ali orkani in požari), tehnično-tehnološke ali pa so posledice vojnega delovanja. Ne glede na vzrok izredne razmere ogrožajo človeške in materialne dobrine, zato se je treba nanje čim bolj pripraviti, da ohranimo človeška življenja in zmanjšamo škodljive posledice.

Namen tega poglavja je preprečevanje katastrofalnih posledic izrednih razmer in ohranjanje človeških življenj.

V priročniku predlagamo vrsto delavnic in vaj, s katerimi lahko vzgojitelji otroke naučimo čim bolj varnega ravnanja v izrednih razmerah, predvsem potresih! Na delavnicah je bila poudarjena pomembna vloga vzgojiteljev v procesu doseganja rezultatov državljanske vzgoje.

Učinkovita zaščita pred škodljivimi učinki potresa je usmerjena predvsem v preventivne ukrepe kot edino zanesljivo zaščito, ki se dosega s stalnim izobraževanjem, ki vključuje izobraževanje otrok že od predšolske starosti.

Notranje vznemirjenje, povezano z zunanjim dražljajem (v tem primeru potres), povzroči telesne spremembe in sproži določena vedenja, torej občutke, ki so pogonsko gorivo za delovanje. V okviru vedenja ljudi iz bližnjega okolja otrok posnema način in intenzivnost čustvenega izražanja, saj je glavni mehanizem učenja posnemanje bližnjih odraslih. Zato kontinuirane vaje ravnanja v izrednih razmerah omogočajo vzgojiteljem in otrokom, da v trenutku dejanske izredne situacije ravna po navodilih.

Rdeči križ Hrvaške s tem delom priročnika omogoča pridobivanje znanja in veščin za učinkovito in varno ravnanje v izrednih razmerah – potresih, vpliva na razvoj zavesti prevzemanja odgovornosti za lastno življenje, hkrati pa je tudi nekakšna psihološka priprava, ki daje otrokom in vzgojiteljem možnost, da se počutijo varnejši.

[Ringa ringa raja, potres!]

Teme

Potres, varnost.

Cilj

Otroci bodo znali opisati in pokazati, kaj storiti v primeru potresa.

Metoda

Skupinsko delo, razprava.

Postopek

- Vodja pozove otroke, naj se postavijo v krog in začnejo skupaj peti znano otroško pesmico Ringa, ringa raja, vendar pove, da bodo namesto besed "na tla pomeče" zapeli "potres" in da morajo vsi počepniti in si pokriti obraz z rokami.
- Pesem zapojejo večkrat, dokler si vsi hkrati ne zakrijejo obraza in počepnejo.
- Sledi razprava o tem, kaj so naredili, ko so slišali besedo "potres".

Vprašanja za razpravo

Kaj ste morali narediti, ko ste slišali besedo potres? Zakaj mislite, da ste morali počepniti, ko ste slišali besedo "potres"? Kaj se lahko zgodi, ko pride do potresa? Zakaj ste si morali zakriti obraz z rokami? Pred čim vas ščiti roka na obrazu? Kam bi se bilo varno zateči v primeru potresa in zakaj?

"Potres je, ko se nekaj trese. Potres čutiš, vidiš pa ga ne."

PATRIK, Vrtec "Dubrovnik"

Foto: Vrtec "Maksimir", Zagreb

[Varno mesto v vrtcu]

Teme

Potres, varno mesto v zaprtem prostoru.

Cilj

Otroci bodo znali prepoznati, katera so varna mesta v zaprtem prostoru in kako pravilno ravnati ob potresu.

Metoda

Skupinsko delo, individualno delo, razprava, praktična izvedba.

Material

- Priloga – "Kaj storiti ob potresu"
- Priloga – delovni list "Varno mesto v vrtcu"

Postopek

- Vodja prosi otroke, naj v primeru potresa naredijo, kar mislijo, da je prav, ko vodja ploskne z rokami in zavpije: "Potres!".
- Ko vsak naredi, kar misli, da je prav, sledi pogovor najprej o tem, kaj je potres, kaj se zgodi ob potresu in kaj je treba narediti v primeru potresa.
- Vodja nato razloži varnostni postopek in ga prikaže.
- Sledi praktična vaja, pri kateri vodja pozove otroke, naj se vsi poskušajo postaviti v varen položaj, kot jim je predhodno pokazal, ko tleskne z rokami in reče "Potres!".
- Sledi druga razprava o varnostnem postopku.
- Po vaji ponudite otrokom, da narišejo, kaj so delali pri vaji, ali pa na pedagoški način uporabite ponujen delovni list, da otroci dodatno usvojijo in si zapomnijo varnostni postopek.

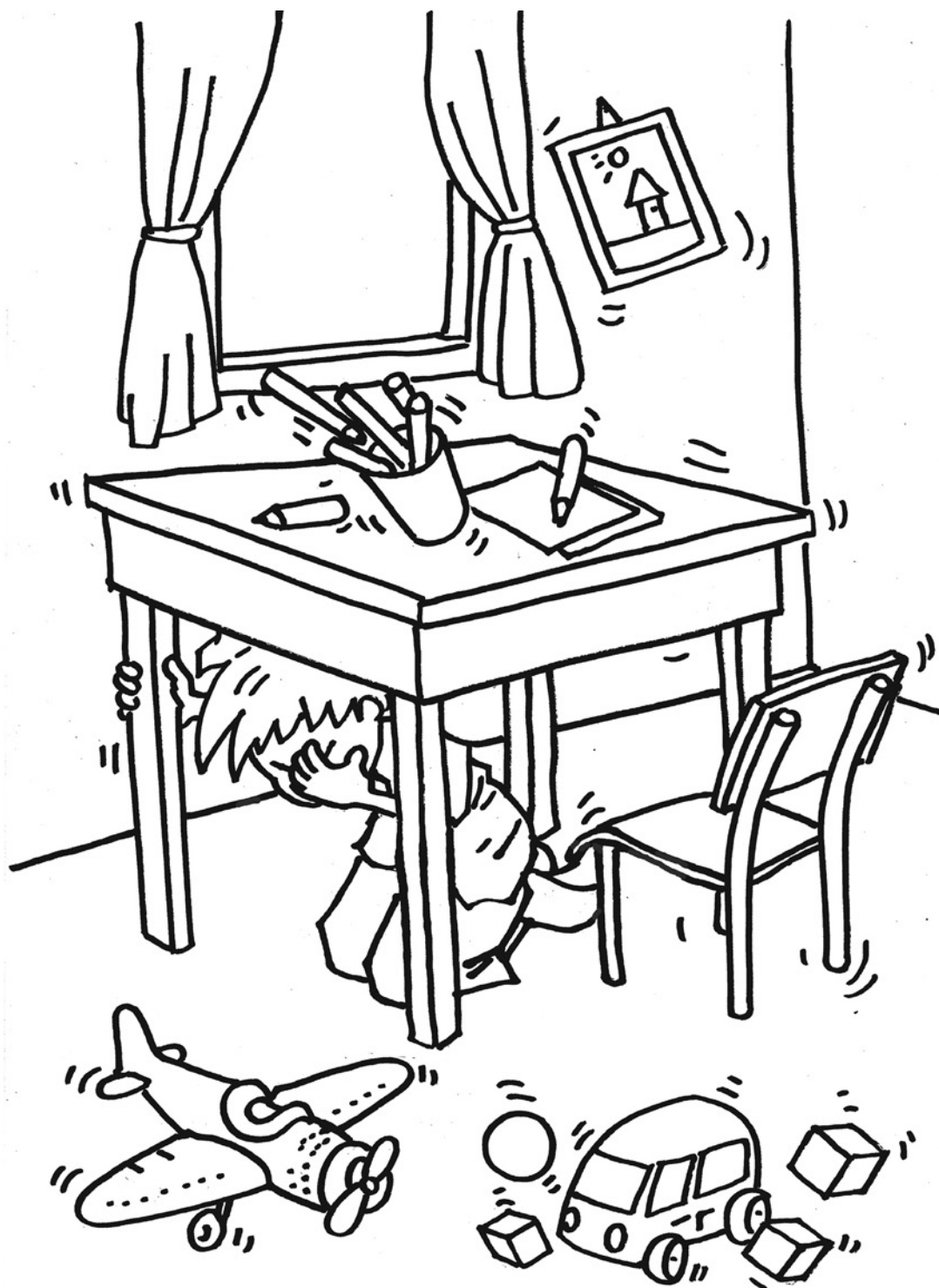
Vprašanja za razpravo

Prva razprava: Kje ste stali in kaj ste storili, ko sem rekel "Potres!"? Zakaj ste stali točno na tem mestu? Ali kdo ve, kaj je potres? Kaj se dogaja, ko pride do potresa? (Če lahko, uporabite kocke v gradbenem kotičku, da z otroki simulirate, kaj se zgodi v primeru potresa). Kaj se nam lahko zgodi, če se ne zatečemo na varno?

Druga razprava: Ste si zapomnili, kateri je varen položaj? Kaj storiti v primeru potresa? Zakaj je to varno mesto? Kaj se vam lahko zgodi, če si pozabite pokriti obraz z roko in ste ob potresu blizu okna? Vam bo ob potresu uspelo, da boste zavzeli varen položaj?

Priloga: "Varno mesto v vrtcu"

Priloga: "Kaj storiti med potresom"

KAJ STORITI MED POTRESOM

Ostanite mirni!

Če ste na prostem

- Ostanite tam.
- Odmaknite se od zgradb, dreves, uličnih luči, oken, vseh steklenih površin in vsega, kar bi lahko padlo na vas.

Če ste v zaprtem prostoru

- Ostanite notri! Večina poškodb med potresom se zgodi pri vstopu ali izstopu iz zgradb.
- Če potrebujete pomoč, pokličite reševalce (112) in upoštevajte njihova navodila.
- Poiščite najvarnejše mesto zase in za druge.
- Skrijte se pod trdno mizo, klop ali ob nosilno steno in ostanite v tem položaju do konca potresa.
- Če ste pod klopjo, z eno roko pokrijte glavo, z drugo pa se držite za nogo mize.
- Če v bližini ni mize, pokrijte obraz in glavo z rokami ter ostanite stisnjeni v kotu sobe.
- Ne približujte se steklu, oknom, predelnim stenam, visokim kosom pohištva in vsemu drugemu, kar bi lahko padlo (kot je npr. lestene).
- Zavedajte se, da se lahko sprožijo alarmi, vendar naj vas zvok ne prestraši.
- Ne uporabljajte stopnic.
- Ne skačite skozi okno.
- Ne uporabljajte dvigal.
- Če vas zbudi potres, poskušajte ostati mirni in pojdite na najbližje varno mesto.
- Če ste med potresom v postelji, ostanite tam, razen če ste pod težkim lestencem, ki bi lahko padel. V tem primeru pojdite na najbližje varno mesto. Zaščitite obraz z blazino.
- Poslušajte lokalno radijsko postajo in upoštevajte varnostna navodila.
- Če znotraj stavbe ni varno, pojdite ven in ostanite zunaj.
- Če lahko to naredite hitro in če je varno, vzemite s seboj komplet za nujne primere in hišne ljubljence.

[Skloni se, pokrij in se drži za ...]

Tema

Varnost, potres.

Cilj

Otroci bodo prepoznali, kaj storiti med potresom v zaprtih prostorih. Otroci bodo ponujene kartončke povezali s praznimi mesti v povedi.

Metoda

Skupinsko delo, individualno delo, razprava

Material

- Priloga "Skloni se, pokrij in se drži za ..." - kartončki s slikami mize, noge in obraza

Postopek

- Vodja otrokom razdeli kartončke iz priloge "Skloni se, pokrij in primi za ..." s slikami mize, noge in obraza.
- Nato vodja prebere besedilo priloge in ko se ustavi, morajo otroci nadaljevati stavek tako, da dvignejo v zrak kartonček z ustrezno risbo.
- Ko vsi končajo, vodja še enkrat prebere besedilo in otroke prosi, naj v en glas zakričijo manjkajočo besedo.
- Vodja razloži varnostni postopek in vodi razpravo o varnem položaju.

Vprašanja za razpravo

Ste si zapomnili, kaj storiti v primeru potresa? Pod kaj bi se morali skriti? Ali veste zakaj? Kaj si morate pokriti? Kaj se vam lahko zgodi, če si pozabite pokriti obraz z roko in ste ob potresu blizu okna? Česa se morate oprijeti? Zakaj se morate držati za nogo mize? Ste si zapomnili, kateri je varen položaj? Vam bo ob potresu uspelo, da boste zavzeli varen položaj? Prosim prostovoljce, ki ste si zapomnili, da se oglasite in vsem še enkrat pokažete, kaj je varen položaj.

Opomba

Vnaprej pripravite zadostno število kartončkov glede na število otrok v skupini. Vsak otrok mora dobiti vse tri kartončke.

*"Potres je, ko se hiše
lahko zrušijo ... ko se vse
trese in trese."*

TONI, Vrtec "Dubrovnik"

Foto: Vrtec "Maksimir", Zagreb

Foto: Vrtec "Dubrovnik", Dubrovnik

Priloga: "Skloni se, pokrij in se drži za ..."

KAJ STORITI MED POTRESOM V ZAPRTEM PROSTORU

Če ste med potresom v zaprtem prostoru,

se skrijte pod _____,

pokrijte z eno roko _____,

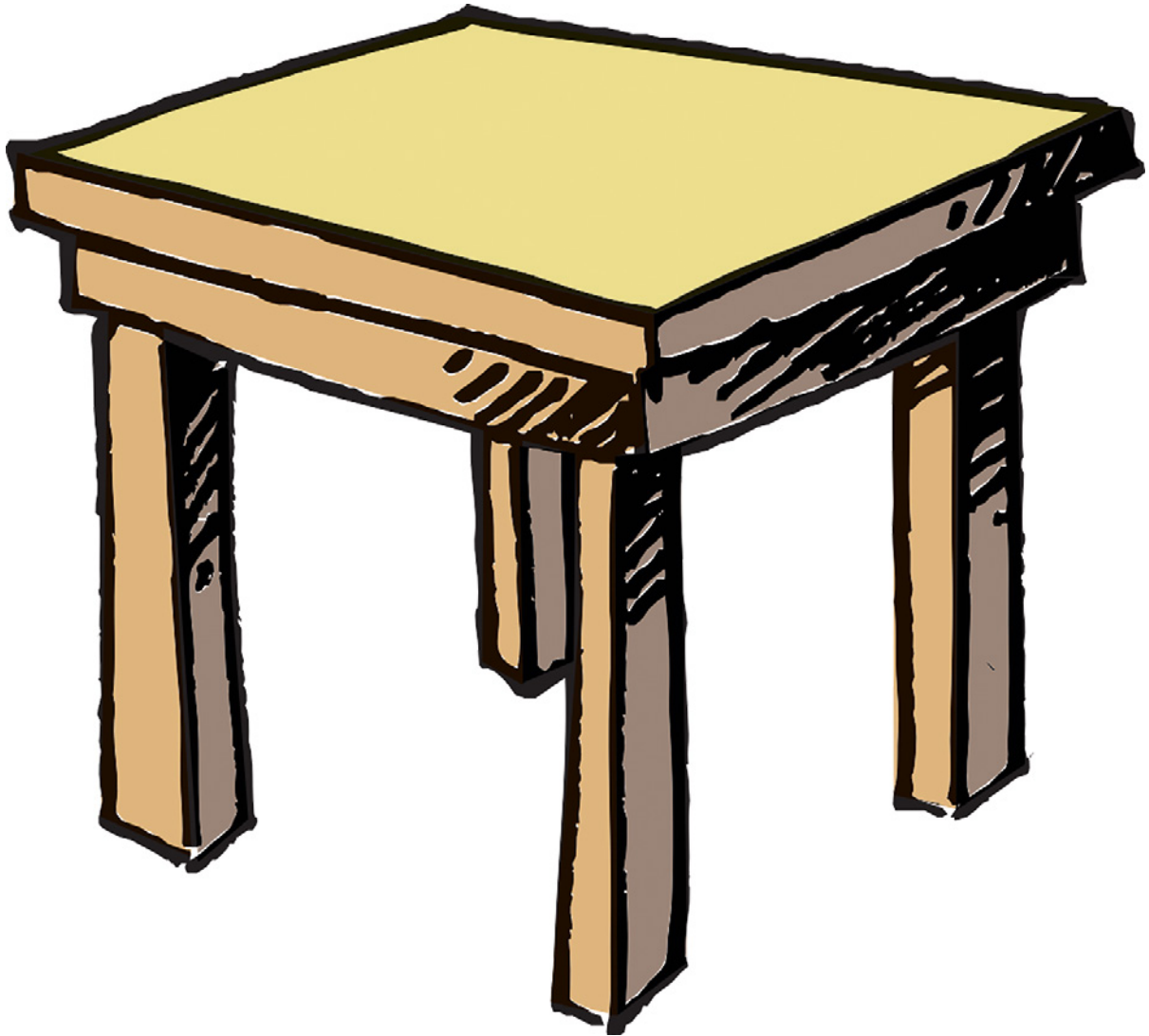
z drugo pa se močno držite za _____.

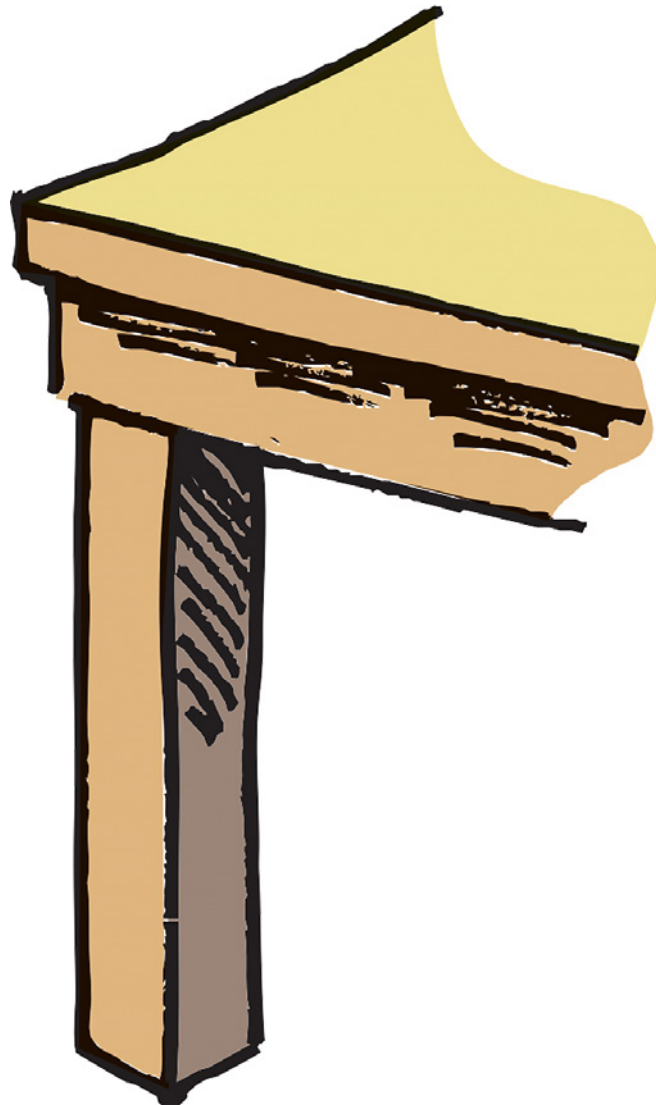
... OBRAZ

... MIZO

... NOGO MIZE

[Varno mesto, ko ste zunaj]

Teme

Potres, varno mesto na prostem.

Cilj

Otroci bodo prepoznali, katera so varna mesta na odprtem prostoru ob potresu in morebitne ovire za doseg varnega mesta. Izdelali bodo oznako za varno mesto in ga označili na dvorišču vrtca.

Metoda

Skupinsko delo, individualno delo, razprava, praktična izvedba.

Material

- Priloga "Kaj storiti med potresom"
- Delovni list "Varno mesto, ko ste zunaj"
- Fotografije in multimedijско gradivo na temo potresa
- Didaktično neoblikovan material
- Barvice, flomaster, škarje, lepilo

Postopek

- Vodja otroke uvede v temo s pogovorom o potresu, otrokom pokaže primerno multimedijско gradivo na temo potresa. Kot uvod v temo lahko vodje na pedagoško sprejemljiv način uporabijo tudi predlagani delovni list "Varno mesto, ko si zunaj".
- Vodja otrokom napove, da bo čez dan, ko bodo zunaj, z otroki izvedel vajo na svežem zraku na temo potresa in varnega mesta.
- Ko vodja zavpije "Potres!", se morajo vsi postaviti na mesto, za katerega menijo, da je najvarnejše. Vaji sledi pogovor o tem, kaj so otroci naredili in kako so se odzvali.
- Ko med razpravo spoznajo varno mesto, jih vodja prosi, naj ponovijo vajo.
- Po vaji imajo otroci možnost izdelati skupno oznako, ki jo bodo postavili na varno mesto na dvorišču vrtca.

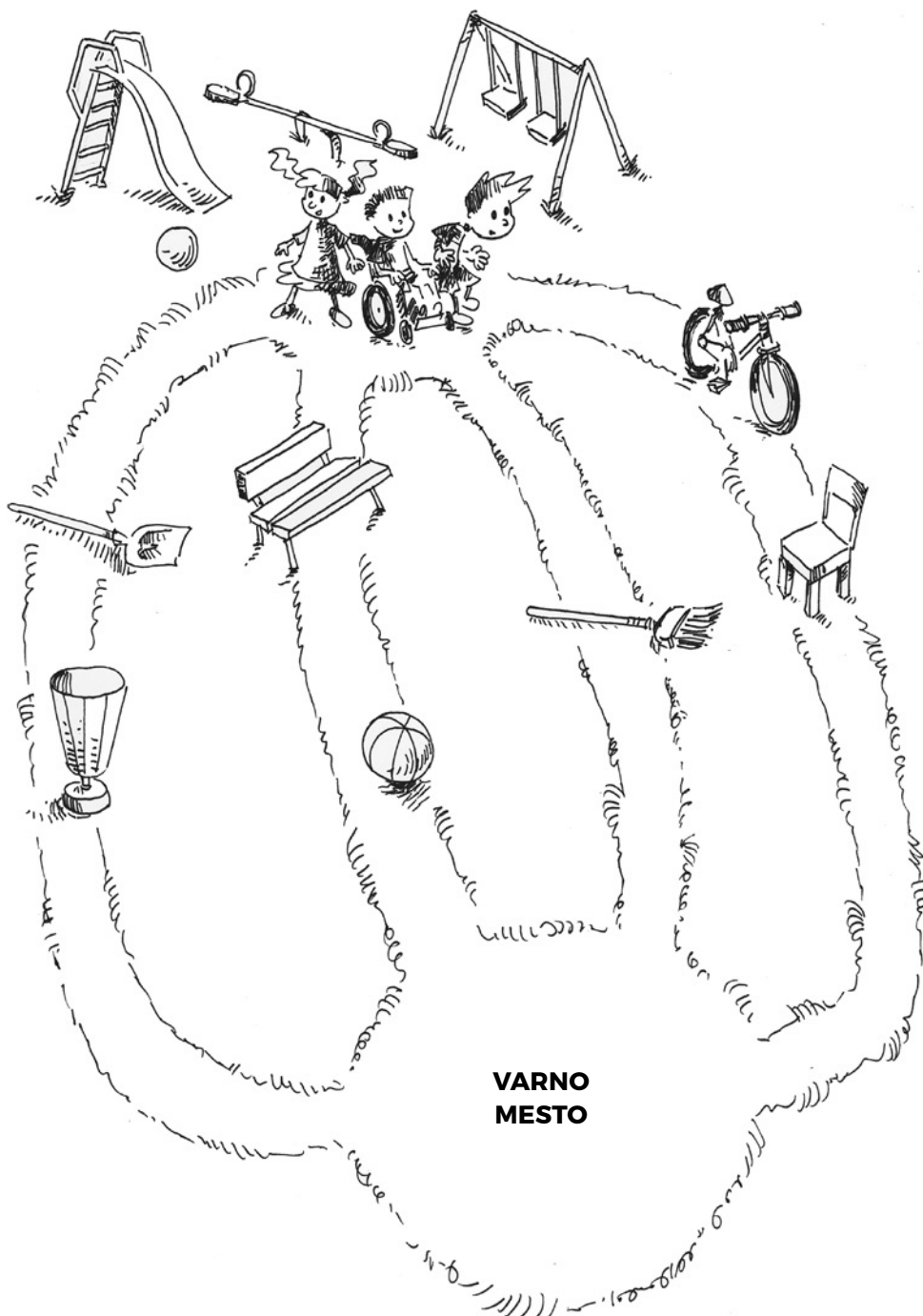
Vprašanja za razpravo

Kje ste stali, ko sem zavpil "Potres!" in zakaj ste izbrali ravno to mesto? Če je nekdo stal pod drevesom, vodja vpraša, kaj lahko pade na otroke, če stojijo pod drevesom, in tako naprej za vsako izbrano mesto. Vodja pokaže mesto, kjer je najvarneje stati, če nihče od otrok ni izbral prav tega mesta. Zakaj mislite, da je najvarneje stati na odprtem prostoru? Kaj se vam lahko zgodi, če zelo hitite na varno? Ali so bile na poti do varnega

mesta kakšne ovire in katere? Katere stvari bi odstranili ali premaknili, da vas ne bi ovirale na varni poti? Ali je pomembno pomagati komu, ki sam ne more priti na varno? Če na dvorišču vrtca označimo varno mesto, si bomo v primeru potresa lažje zapomnili, da se moramo postaviti tja. Da se nam ne bi zgodilo kaj hudega, je pomembno, da se v takih situacijah naučimo pravilno odzvati! Ponovimo (Ponovimo navodila iz priloge "Kaj storiti ob potresu").

Delovni list: "Varno mesto, ko ste zunaj"

"Moramo biti nekje, kjer na nas nič ne more pasti."

PAULA, Vrtec "Maksimir"

Foto: Vrtec "Maksimir", Zagreb

[1, 2, 3, potres!]

Teme

Potres, varnost.

Cilj

Otroci bodo prepoznali, ocenili in izbrali, katera so varna mesta v vrtcu v primeru potresa in prikazali varen položaj v primeru potresa.

Metoda

Skupinsko delo, individualno delo, razprava, praktična izvedba

Material

- Priloga "Kaj storiti med potresom"
- Rdeči in zeleni krogi

Postopek

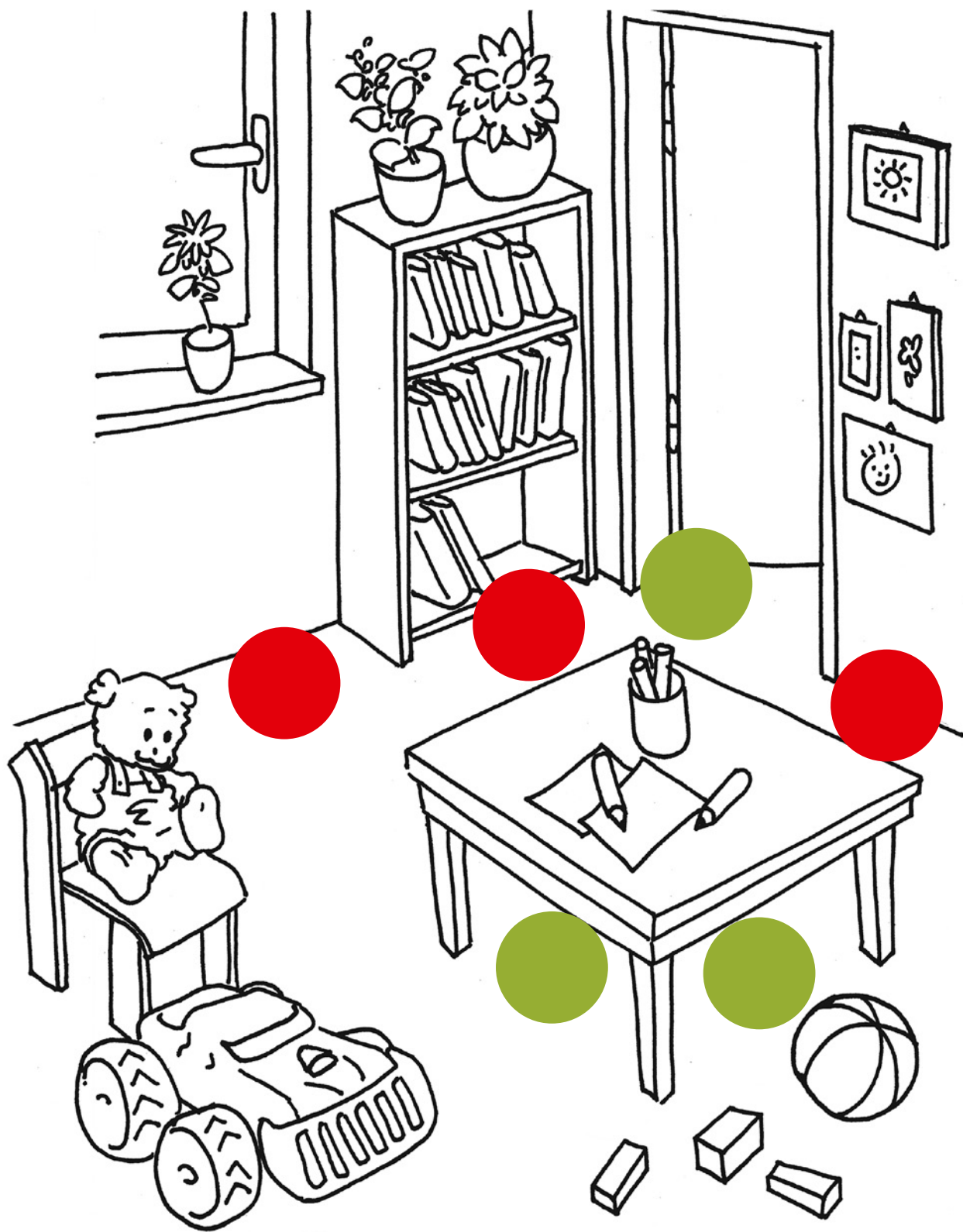
- Otroci imajo nalogo pokazati, kako ravnati v primeru potresa. Vodja otrokom pokaže varen položaj.
- Ko vodja zavpije "Potres!", se morajo otroci postaviti v varen položaj.
- Sledi pogovor, v katerem vodja otrokom razloži zaželeno vedenje v primeru potresa.
- Po pogovoru vodja v sobi z otroki označi z rdečimi krogi mesta, kjer je ob potresu nevarno stati, z zelenimi pa mesta, kjer je najvarneje stati.
- Sledi kratek zaključek, kje v prostoru je najbolj varno stati v primeru potresa.

Vprašanja za razpravo

Kako ste se počutili med vajo? Kaj menite, da vam je med vajo uspelo narediti dobro? Kaj mislite, da ste naredili narobe med vajo? Ali je varno stati blizu okna? Kaj se lahko zgodi s steklom med potresom? Ali je varno stati pod lestencem in zakaj ne? Ali menite, da boste bolje pripravljeni na potres, če to vajo ponovite večkrat? Ste si zapomnili, kje je najvarneje stati v primeru potresa? Kje je najbolj nevarno stati v primeru potresa?

[Komplet za izredne razmere]

Teme

Izredne razmere, varnost.

Cilj

Otroci bodo našli vsebino kompleta za izredne razmere, izdelali svoj zasilni komplet ter opisali in razlikovali funkcijo posameznih elementov kompleta za izredne razmere.

Metoda

Skupinsko delo, individualno delo, razprava, praktična izvedba.

Material

- Priloga "Komplet za izredne razmere" – kartončki s slikami
- Priloga "Izredne razmere"
- Papir velikega formata, izrezan v obliki torbe

Postopek

- Na začetku delavnice vodja vpraša otroke, ali vedo, kaj mora vsebovati komplet za izredne razmere (otrokom na primerih razloži pojem izrednih razmer).
- Vodja razdeli otroke v štiri skupine. Vsaka skupina prejme kartončke "Komplet za izredne razmere" in papir velikega formata, izrezan v obliki torbe.
- Naloga vsake skupine je izdelati svoj komplet za izredne razmere.
- Vsaka skupina izbere predstavnika, ki predstavi vsebino njihovega kompleta za izredne razmere.
- Ko vsi končajo, sledi pogovor, v katerem voditelj razloži, zakaj so ravno te stvari del kompleta za izredne razmere.

Vprašanja za razpravo

Lahko naštejete nekaj izrednih razmer? Kaj se zgodi v izrednih razmerah? Kaj vse ste izbrali za svoj komplet? Zakaj morajo biti te stvari del kompleta za izredne razmere? Za kaj je vsaka od teh stvari dobra? Zakaj je pomembno, da se pripravimo na izredne razmere? Ali je treba občasno preverjati vsebino kompleta za izredne razmere? Zakaj? Ali boste vi in vaši starši pripravili vaš komplet za izredne razmere?

Opomba

Namesto prikazanih slik lahko pripravite fotografije omenjenih pojmov ali prave predmete.

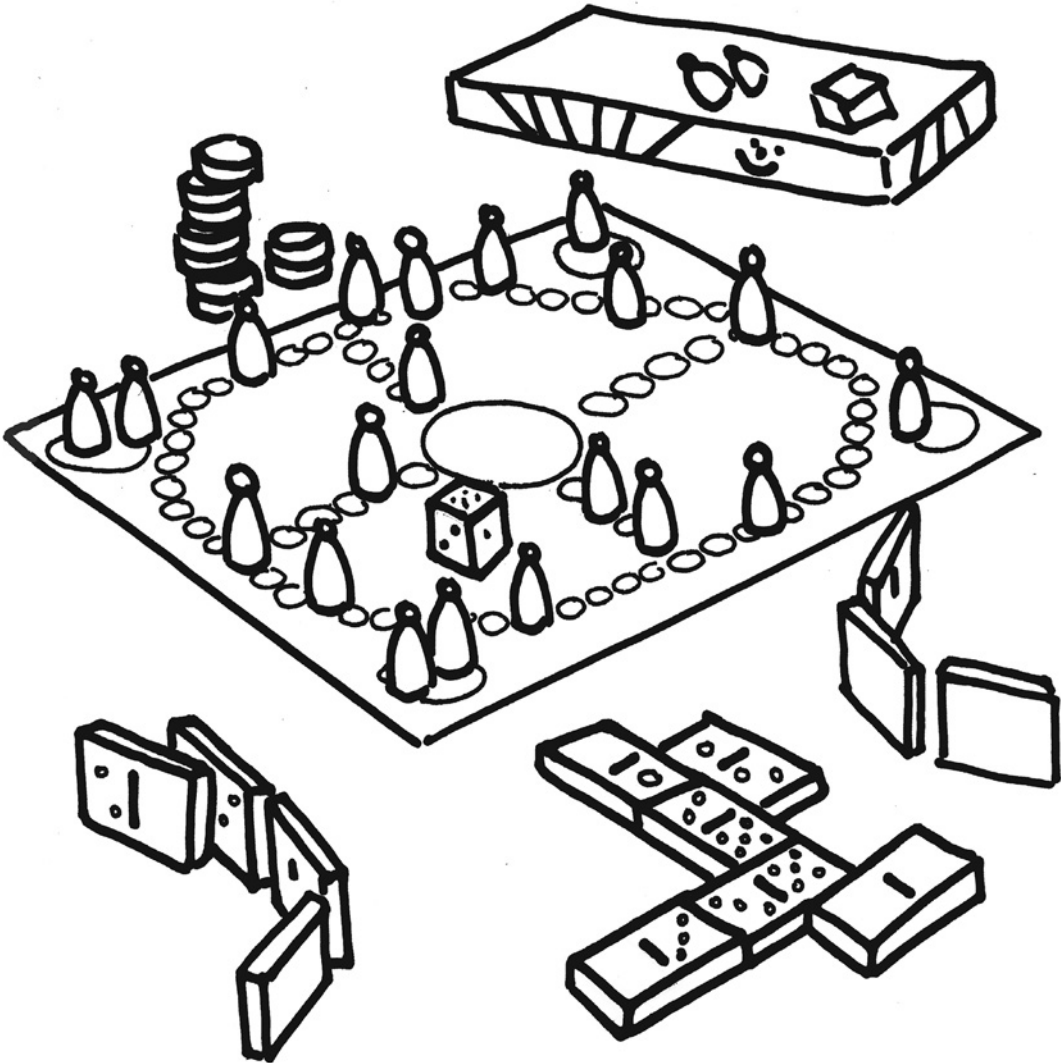
Foto: Vrtec "Maksimir", Zagreb

"Komplet za katastrofo? Tega moja mama nima!"

LUCIJA, Vrtec "Dubrovnik"

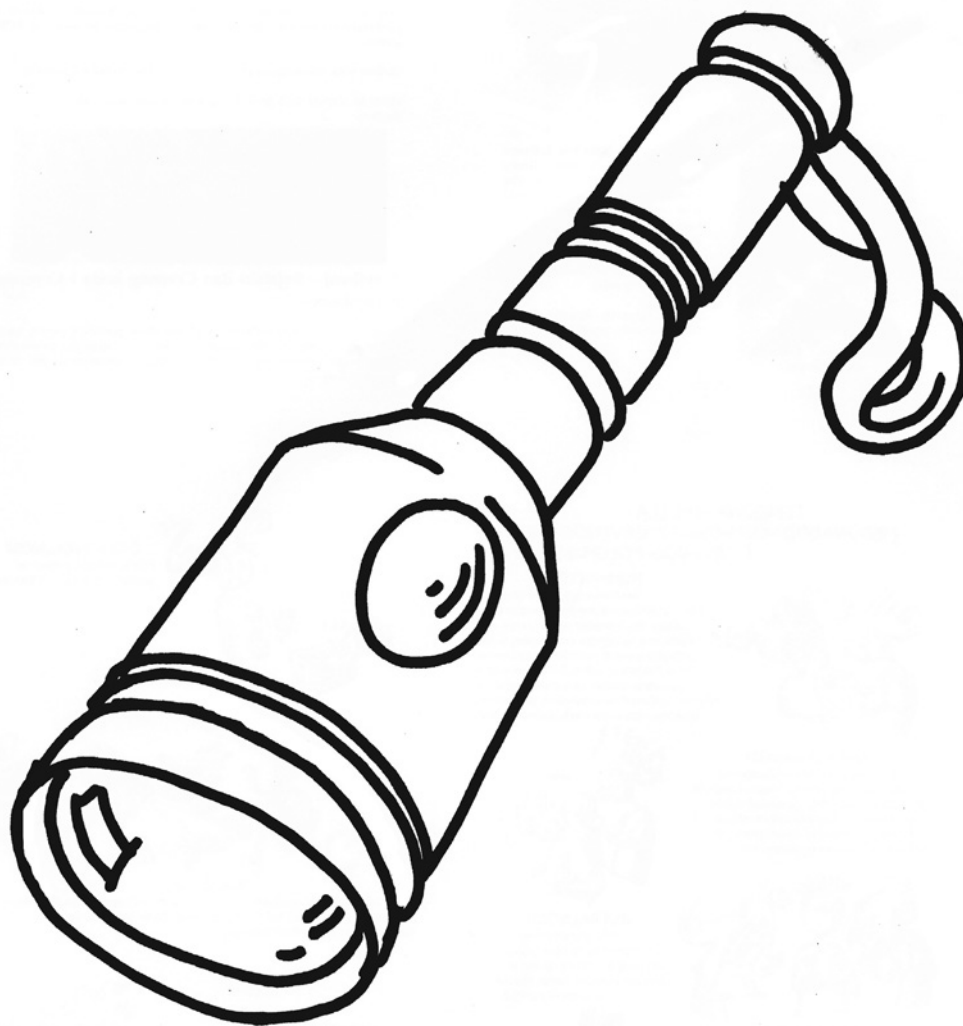

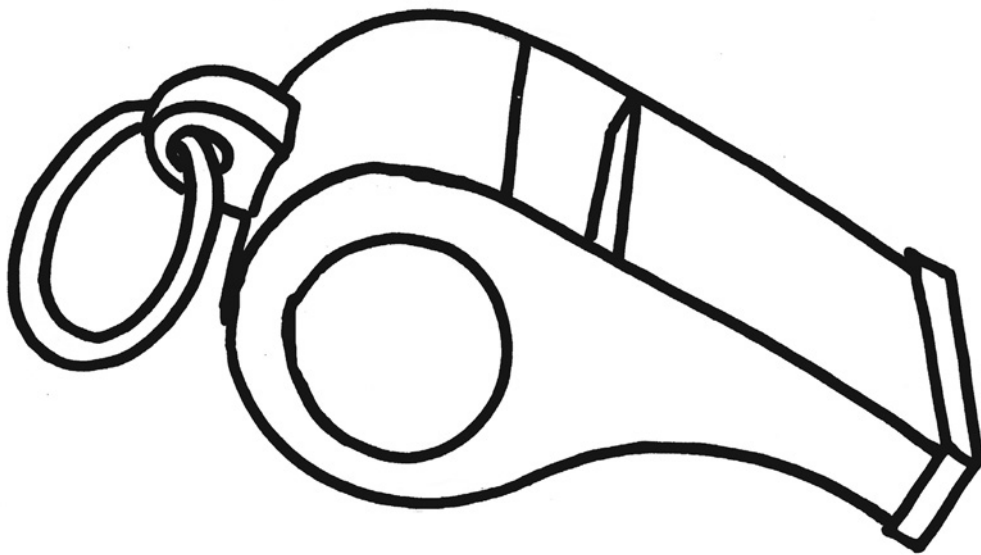
Priloga: Komplet za izredne razmere

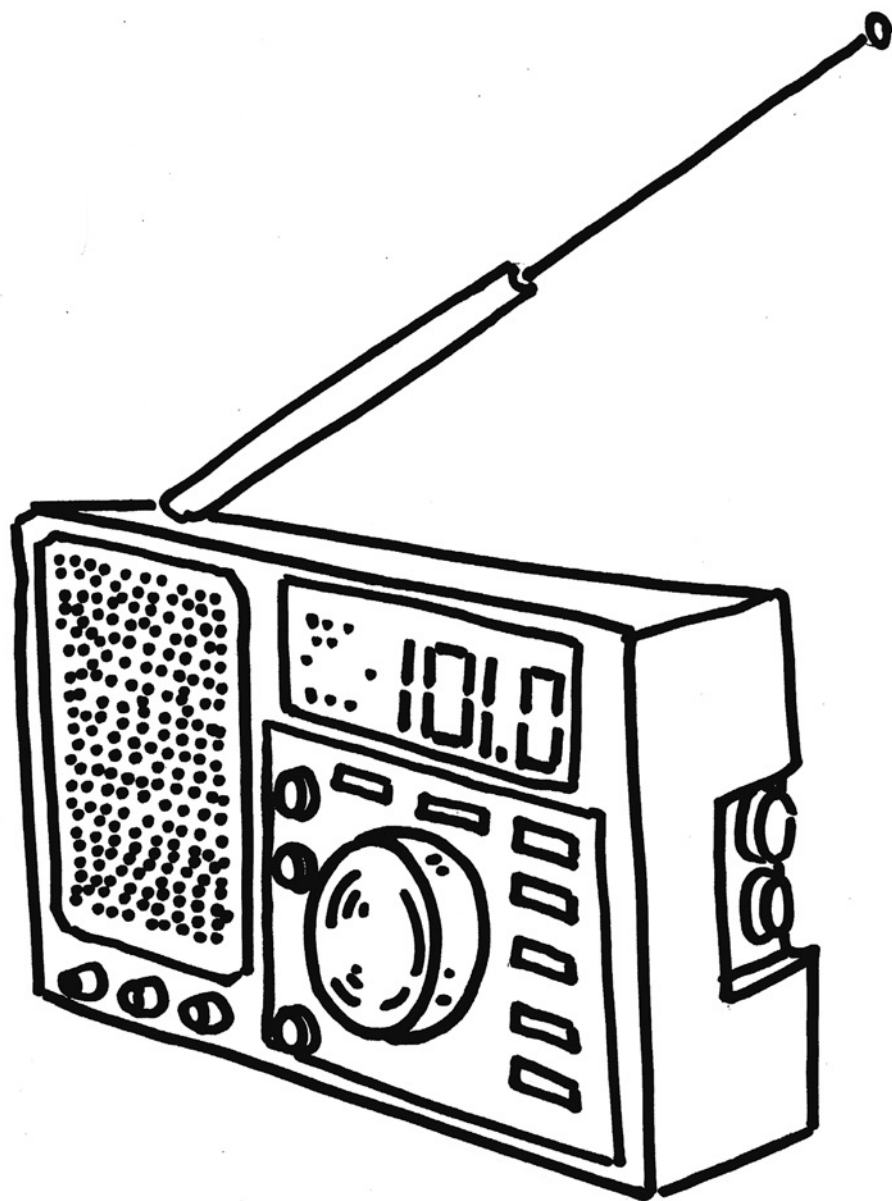

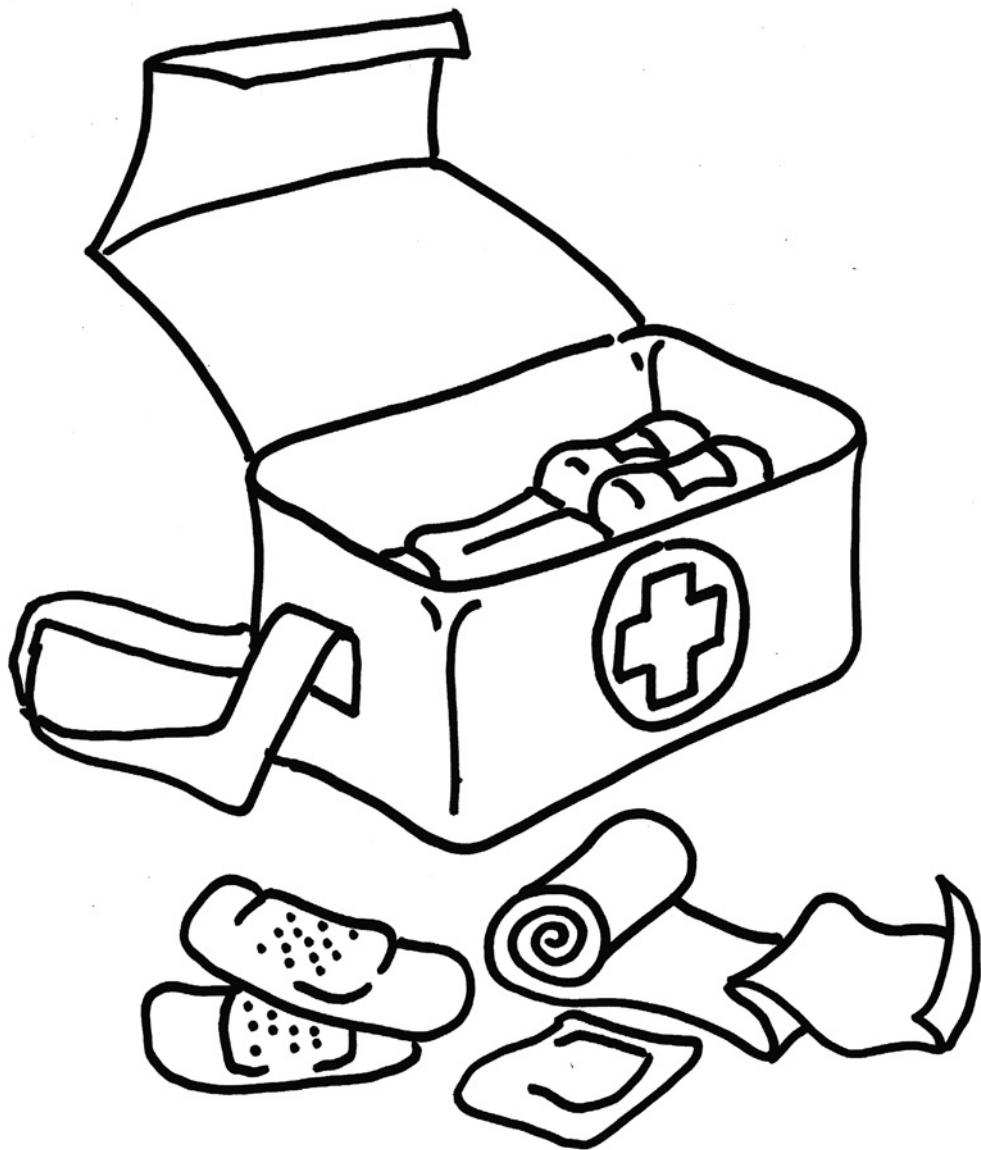

Priloga: "Izredne razmere"

10

pomembnih nasvetov za pripravljenost na izredne razmere

- za izredne razmere naredite **osebni načrt**
- kjer koli ste, se seznanite z možnimi nevarnostmi in varnostnimi načrti
- uredite načine komuniciranja z družinskimi člani in prijatelji
- z družinskimi člani in prijatelji se dogovorite mesto srečanja
- izberite kontaktno osebo izven vaše regije
- izpolnite **osebni načrt** za izredne razmere, ga imejte ves čas pri sebi in spodbujajte druge, da storijo enako
- pozorno poslušajte lokalno radijsko postajo in se naučite, kako v gospodinjstvu izklopiti elektriko, plin in vodo
- sestavite **komplet za izredne razmere** in ga imejte na doseg roke
- če jih imate, redno vzdržujte javljalnike požara
- naučite se prve pomoči

10

pomembnih nasvetov za ravnanje v izrednih razmerah

- po potrebi pokličite nujno službo (112) in upoštevajte njihova navodila
- s svojimi najdražjimi ostanite na varnem kraju
- nudite prvo pomoč in pokličite pomoč
- če znotraj zgradbe ni varno, pojdite ven in ostanite zunaj
- če je varno, vzemite s seboj **komplet za izredne razmere** in hišne ljubljence
- če je varno, izklopite plin, elektriko in vodo ter zaklenite objekt
- če je varno, vstopite v stavbo in ostanite tam
- poslušajte lokalno radijsko postajo in upoštevajte varnostna navodila
- pogledajte, če lahko pomagata svojim sosedom
- sledite svojemu **osebnemu načrtu za izredne razmere**

VSEBINA KOMPLETA ZA IZREDNE RAZMERE

Komplet za izredne razmere mora vsebovati osnovne podatke in stvari. Moral bi biti manjše velikosti, izdelan iz nepremočljivega materiala. Hranite ga na varnem in lahko dostopnem mestu.

Komplet za izredne razmere mora vsebovati:

- pomembne telefonske številke
- komplet za prvo pomoč
- svetilko z rezervnimi baterijami
- radio z rezervnimi baterijami
- seznam zdravil za kronične bolnike
- rezervna očala ali leče
- ustekleničeno vodo
- živila in sladkarije z dolgim rokom trajanja
- kopije pomembnih dokumentov, osebne izkaznice in zavarovalnih polic
- mobilni telefon in polnilec
- rezervne ključe od doma in avtomobila
- predmete za osebno higieno
- pisalo in blok papirja
- žepni nož in piščalko

Po potrebi lahko s seboj vzamete:

- otroško hrano
- zdravila
- odeje in rezervna oblačila
- otroške igrače
- hišne ljubljence, če jih lahko vzamete, ne da bi ogrožali sebe
- denar

10 obrazov čustev

Teme

Občutki v izrednih razmerah.

Cilj

Otroci bodo prepoznali različne občutke, ki se lahko pojavijo med in po potresu ter kako se z njimi spoprijeti.

Metoda

Samostojno delo, pogovor

Material

- Izrezki obrazov ljudi iz revije, ki prikazujejo naslednja čustva: zmedenost, jezo, mirnost, prestrašenost, zaskrbljenost, nepotrpežljivost, presenečenje, žalost, ali uporabite prilogo "Čustva"
- Bel papir
- Lepilo.

Postopek

- Vodja otrokom razdeli dva prazna lista papirja in vnaprej pripravljen material, ki prikazuje različna čustva.
- Vodja prosi otroke, naj izberejo obraze, ki prikazujejo občutke, ki bi se lahko pojavili med potresom, in jih nalepijo na prvi prazen papir.
- Ko vsi končajo, vsak otrok pove občutke, ki jih je izbral. Sledi razprava o občutkih, ki se pojavijo med potresom.
- Po pogovoru o občutkih, ki se lahko pojavijo med potresom, bodo otroci na drug prazen list papirja narisali vsaj tri obraze z občutki, ki se lahko pojavijo po potresu.
- Ko končajo, vsi povedo, katere občutke so narisali in zakaj.
- Sledi razprava o tem, kakšni občutki se lahko pojavijo po potresu in kako se z njimi spopasti.

"Sem čisto presenečen, ker nikoli ne vem, kdaj bo potres prišel."

DOMINIK, Vrtec "Dubrovnik"

Vprašanja za razpravo o občutkih, ki se pojavi med potresom

Kakšni občutki se lahko pojavijo med potresom? Kaj mislite, zakaj se med potresom v nas pojavijo ti občutki? Ali se vsi ljudje med potresom počutijo enako? Ali so vsi ljudje videti enako, ko so prestrašeni? Kako vse so lahko videti? Želi kdo pokazati vsak občutek, ki ste ga navedli? Med razpravo je pomembno razložiti vsak občutek. Če bi lahko izbirali, kako bi se počutili med potresom in zakaj? Če se nobeden od otrok ne odloči, da bi ostal miren, predlagajte to in pojasnite, zakaj je pomembno, da ostanemo mirni.

Foto: Vrtec "Dubrovnik", Dubrovnik

Vprašanja za razpravo o občutkih, ki se pojavi po potresu

Kakšen občutek je narisala večina in zakaj? Ali se vsi ljudje v isti situaciji odzovejo enako? Pomembno je poudariti, da se ljudje različno odzivamo na izredne razmere. Kaj lahko storite, da bi spoštovali čustva drugih ljudi (npr. če nekdo joče ali se smeji)? Kako lahko pomagате paničnim prijateljem? Zakaj misliš, da imajo ljudje različne reakcije na isti dogodek?

ZMEDEN

JEZEN

MIREN

PRESTRAŠEN

ZASKRBLJEN

NESTRPEN

ŽALOSTEN

PRESENEČEN

VRTEC

POHVALA

za pridobitev znanja, veščin, vrednot in odnosov
s področja **Humanih vrednot** v okviru programa
"Vzgoja za humanost od malih nog"

Datum/Kraj

Vzgojitelji

VRTEC

POHVALA

za pridobitev znanja, veščin, vrednot in odnosov
s področja **Preprečevanje trgovine z ljudmi** v okviru programa
"Vzgoja za humanost od malih nog"

Datum/Kraj

Vzgojitelji

VRTEC

POHVALA

za pridobitev znanja, veščin, vrednot in odnosov
s področja **Varovanje zdravja** v okviru programa
"Vzgoja za humanost od malih nog"

Datum/Kraj

Vzgojitelji

VRTEC

POHIVALA

za pridobitev znanja, veščin, vrednot in odnosov
s področja **Priprava na izredne razmere** v okviru programa
"Vzgoja za humanost od malih nog"

Datum/Kraj

Vzgojitelji

Literatura

KNJIGE IN ČLANKI:

Ajduković M., Pečnik N. (1994.): *Nenasilno rješavanje sukoba*. Zagreb. Alinea. Bičanić, J. (2004.): *Vježbanje životnih vještina*. Alinea. Zagreb.

Brajša-Žganec, A. et al. (2014.): *Analiza stanja prava djece u Hrvatskoj*. Ured UNICEF-a za Hrvatsku. Zagreb.

Brander, P. et al. (2004.): *Kompas - priručnik o odgoju i obrazovanju mladih za ljudska prava*. Europski dom Slavonski Brod. Slavonski Brod. Čorkalo Biruški, D. (2009.): *Zašto ih sve ne volimo – stavovi i ponašanja među grupama*.

Čorkalo Biruški, D. (ur.): *Primijenjena psihologija – pitanja i odgovori*. Školska knjiga. Zagreb.

Fischer, M. et al. (2007.): *Projekt građanin PRIRUČNIK ZA NASTAVNIKE I. razina*. Agencija za odgoj i obrazovanje. Zagreb.

Flowers, N. (2007.): *Kompasito - priručnik o odgoju i obrazovanju djece za ljudska prava*. Europski dom Slavonski Brod. Slavonski Brod. Gasser, J. (2004.): *Istraživanje humanitarnog prava*. Međunarodni Odbor Crvenog križa. Zagreb.

Gollob, R., Krapf, P. (2009.): *EDC/HRE Volume VI: Teaching democracy - A collection of models for democratic citizenship and human rights education*. Council of Europe Publishing

Janković J., Bunčić K., Penava A., Ivković Đ. (2007.): *Igrom do sebe*. Alinea. Zagreb. Janković J. (2007.): *Sukob ili suradnja*. Alineja. Zagreb.

Jasprica-Hrelec, V. (2007.): *Hitna medicinska pomoć u izvanbolničkim uvjetima*. JASPRA. Zagreb.

Juul, J. (2008.): *Vaše kompetentno dijete - prema novim temeljnim vrijednostima obitelji*. Naklada Pelago. Zagreb.

Kolucki, B., Lemish, D. (2013.): *Kako komunicirati s djecom: Načela i prakse za podršku, nadahnuće, poticaj, obrazovanje i iscjeljenje*. Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF), Ured za Hrvatsku. Zagreb.

Lončarić Jelačić, N. (ur.) (2011). *Pravedni medvjedići uče o pravednosti, Priručnik o osnovama demokracije*. Agencija za odgoj i obrazovanje. Zagreb.

Lončarić-Jelačić, N. i sur. (2012.): *Smotra projekata iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo 2012*. Agencija za odgoj i obrazovanje. Zagreb

Lončarić-Jelačić, N. i sur. (2006.): *Smotra projekata iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo*. Agencija za odgoj i obrazovanje. Zagreb.

Lončarić-Jelačić, N. i sur.(2006.): *Smotra projekata iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo*. Agencija za odgoj i obrazovanje. Zagreb.

Ljubetić, M. (2009.): *Vrtić po mjeri djeteta*. Školske novine. Zagreb.

Ljubetić, M. (2014.): *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice*. Element d. o. o. Zagreb.

Maleš, D., Stričević, I. (2003.): *Mi poznajemo i živimo svoja prava - priručnik za odgoj i obrazovanje o pravima djeteta u osnovnoj školi*. Školska knjiga. Zagreb.

Maleš, D., Matijević, M., Spajić-Vrkaš, V., Stričević, I. (2004.): *Poučavati prava i slobode*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.

Maleš, D., Milanović, M., Stričević I. (2003.): *Živjeti i učiti prava - Odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.

Matthews, G., Zeidner, M., Roberts, R.D. (2002.): *Emotional Intelligence: Science and Myth*. Massachusetts Institute of Technology. Miljak, A. (1996.): *Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja*. Persona. Velika Gorica.

Miljak, A. (2005.): *Su-konstrukcija kurikuluma i teorije (ranog odgoja) obrazovanja - Pedagogijska istraživanja, 2 (2)*. 235-250.

Miljak, A. (2007.): *Teorijski okvir sukonstrukcije kurikuluma ranog odgoja*. V: Previšić V.(ur.), Kurikulum teorije - metodologija - sadržaj - struktura. Zavod za pedagogiju. Školska knjiga. str. 351-383. Zagreb.

Miljak, A. (2009.): *Življenje djece u vrtiću – Novi pristupi u shvaćanju, istraživanju i organiziranju odgojno-obrazovnog procesa u dječjim vrtićima*. SM Naklada d.o.o. Zagreb.

Morin, E. (2002.): *Odgoj za budućnost*. Educa. Zagreb.

Petrović-Sočo, B. (2007.): *Kontekst ustanove za rani odgoj i obrazovanje - holistički pristup*. Mali profesor. Zagreb. Pevec, E. (2001.): *Potresi*. Ekscentar, Vol. No. 4. Zagreb.

Rolf Gollob i Peter Krapf (2007.): *EDC/HRE Volume V: Exploring Children's Rights - Nine short projects for primary level*. Council of Europe Publishing.

Rolf Gollob i Peter Krapf (2007.): *Poučavajući demokraciju, Zbirka modela odgoja i obrazovanja za demokratsko građanstvo i ljudska prava*. Knjiga VI. U serijalu od I. do VI: knjige odgoja i obrazovanja za demokratsko građanstvo i ljudska prava u školskoj praksi. Nastavne jedinice, koncepti, metode i modeli. Izdavaštvo Vijeća Europe

Sedlić, B. (2000.): *Svi različiti, svi jednaki (obrazovni paket)*. Europski klub Slavonski Brod. Slavonski Brod.

Slunjski, E. (2006.): *Stvaranje predškolskog kurikuluma u vrtiću organizaciji koja uči*. Mali profesor. Visoka učiteljska škola u Čakovcu. Čakovec. Slunjski, E. (2008.): *Dječji vrtić, zajednica koja uči*. Spektar media. Zagreb.

Slunjski E. et al. (2015.): *Izvan okvira- kvalitetni iskoraci u shvaćanju i oblikovanju predškolskog kurikuluma*. Oki. Zagreb. Šagud, M. (2006.): *Odgajatelj kao reflektivni praktičar*. Visoka učiteljska škola u Petrinji. Petrinja

Uzelac, M. (2008): *Za Damire i Nemire: Vrata prema nenasilju*. Mali korak - Centar za kulturu mira i nenasilja. Zagreb.

Vučemilović, Lj., Vujić Šisler, Lj.(ur.) (2007.): *Prehrambeni standardi za planiranje prehrane djece u dječjem vrtiću – jelovnici i normativi*.

Preporuke i smjernice za stručnjake koji rade na planiranju i pripremanju prehrane djece u dječjem vrtiću. Zagreb.

Morin, E. (2002.): *Odgoj za budućnost*. Educa. Zagreb.

Petrović-Sočo, B. (2007.): *Kontekst ustanove za rani odgoj i obrazovanje - holistički pristup*. Mali profesor. Zagreb. Pevec, E. (2001.): *Potresi*. Ekscentar, Vol. No. 4. Zagreb.

Rolf Gollob i Peter Krapf (2007.): *EDC/HRE Volume V: Exploring Children's Rights - Nine short projects for primary level*. Council of Europe Publishing.

Rolf Gollob i Peter Krapf (2007.): *Poučavajući demokraciju, Zbirka modela odgoja i obrazovanja za demokratsko građanstvo i ljudska prava*. Knjiga VI. U serijalu od I. do VI: knjige odgoja i obrazovanja za demokratsko građanstvo i ljudska prava u školskoj praksi. Nastavne jedinice, koncepti, metode i modeli. Izdavaštvo Vijeća Europe

Sedlić, B. (2000.): *Svi različiti, svi jednaki (obrazovni paket)*. Europski klub Slavonski Brod. Slavonski Brod.

Slunjski, E. (2006.): *Stvaranje predškolskog kurikuluma u vrtiću organizaciji koja uči*. Mali profesor. Visoka učiteljska škola u Čakovcu. Čakovec. Slunjski, E. (2008.): *Dječji vrtić, zajednica koja uči*. Spektar media. Zagreb.

Slunjski E. et al. (2015.): *Izvan okvira- kvalitetni iskoraci u shvaćanju i oblikovanju predškolskog kurikuluma*. Oki. Zagreb. Šagud, M. (2006.): *Odgajatelj kao reflektivni praktičar*. Visoka učiteljska škola u Petrinji. Petrinja

Uzelac, M. (2008): *Za Damire i Nemire: Vrata prema nenasilju*. Mali korak - Centar za kulturu mira i nenasilja. Zagreb.

Vučemilović, Lj., Vujić Šisler, Lj.(ur.) (2007.): *Prehrambeni standardi za planiranje prehrane djece u dječjem vrtiću – jelovnici i normativi*.

Preporuke i smjernice za stručnjake koji rade na planiranju i pripremanju prehrane djece u dječjem vrtiću. Zagreb.

PUBLIKACIJE RDEČEGA KRIŽA HRVAŠKE:

Dodig, D., Mihić, I. (2015.): *Volontiranje s ranjivim skupinama*.

Lalić Novak, G., Kraljević, R. (2014.): *Priručnik za edukatore, Zaštita izbjeglica i ranjivih skupina migranata*.

Nuždić, S., Petrić, A., Turk, M., Vudrić, N. (2008.): *Neću biti rob(a) 2. Priručnik za rad s djecom od 6 do 10 godina na temu trgovanja ljudima*.

Vudrić, N., Golubović, S., Pupačić, S. (2007.): *Neću biti rob(a)! Priručnik dobre prakse na temu prevencije trgovanja ljudima*.

(2001.) *Humane vrednote - odgoj za humanost: Priručnik za učitelje i radni materijali za učenike*

(2011.) *Prijevod 9. revidiranog izdanja priručnika "Prva pomoć"*

(2016.) *Prva pomoć - Priručnik za kandidate za vozače i sve sudionike u prometu*

(1995.) *Priručnik za voditelje mladih Hrvatskog Crvenog križa*

(2009.) *ABCrveni križ - Ženevske konvencije*

(2006.) *ABCrveni križ - za početnike*

(2007.) *ABCrveni križ - sjećanje na Solferino* (2008.) *ABCrveni križ - kako postati COOL* (2007.) *Pomozi medi Jurici - na putu do škole*

(2006.) *Pomozi medi Jurici - proljetno čišćenje dvorišta*

(2015.) *Savjeti mede Jurice - bojanka za usvajanje zdravih navika i učenje osnova prve pomoći*

(2009.) *Mišica Milica - Mišje (ne)zgode u parku*

OSTALI VIRI:

Deklaracija o pravima djeteta (engl. Declaration of Children's Rights) - Deklaracija o pravima djeteta (1990.). V: Ljudska prava - osnovni međunarodni dokumenti. Zagreb: Školska knjiga.

Konvencija o pravima djeteta (2001.). Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži. Zakon o Hrvatskom Crvenom križu ("Narodne novine", 71/2010)

Statut Hrvatskog Crvenog križa ("Narodne novine", 56/2016)

Opća deklaracija o ljudskim pravima ("Narodne novine", 12/2009)

The European Convention On Human Rights, Council of Europe, 1996, Belgium

Svjetska deklaracija i plan djelovanja sa svjetskog sastanka na vrhu posvećenog djeci: Konvencija o pravima djeteta, Unicef, 1990 Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava, 1999., Vlada RH

Republika Hrvatska državna uprava za zaštitu i spašavanje, Procjena ugroženosti Republike Hrvatske od prirodnih i tehničko-tehnoloških katastrofa i velikih nesreća, Zagreb, ožujak 2013. godine

Nacrt prijedloga nacionalna strategije za prava djece u Republici Hrvatskoj od 2014. do 2020. godine. Radna skupina za stručnu analizu i izradu Konačnog nacrta prijedloga Nacionalne strategije za prava djece u Republici Hrvatskoj u sastavu prof. dr. sc. Marina Ajduković (voditeljica), Gorana Hitrec, dr. sc. Marijana Kletečki Radović, dr. med. sc. Marina Kuzman, doc. dr. sc. Maja Laklija, dr. sc. Arijana Mataga Tintor, dr. sc. Bruna Profaca, doc. dr. sc. Neven Ricijaš; Zagreb, travanj 2014.

Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i obrazovanja ("Narodne novine", 63/2008 i 90/2010.)

Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja djece predškolske dobi, Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture, br. 7/8, od 18. lipnja 1991.

Temeljni međunarodni dokumenti iz područja odgoja i obrazovanja za ljudska prava. (1999). Zagreb, Vlada Republike Hrvatske, Nacionalni odbor za obrazovanje o ljudskim pravima.

Obiteljski zakon ("Narodne novine", 61/11)

Ustavni zakon o ljudskim pravima ("Narodne novine" 065/1991.)

Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju ("Narodne novine", 10/1997., 107/2007. i 94/2013) Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje ("Narodne novine", 5/2015)

Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe ("Narodne novine", broj 63/2008 i 90/2010) Pravilniku o sadržaju i trajanju programa predškole ("Narodne novine", 107/2014)

Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju, Zbirka međunarodnih i domaćih dokumenata. Uredila:

Vedrana Spajić-Vrkaš, Hrvatsko povjerenstvo za UNESCO Zagreb, 2001.

(2012.) Be a hero: Youth emergency preparedness, For grades 1-2, FEMA

(1999.) FEMA 159, Tremor Troop: Earthquakes – A Teacher's Package for K-6. Revised Edition

(2016.) First Aid and Children: Resource Guide, Međunarodna federacija društava Rdečega križa in Rdečega polmeseca. Ženeva. (1995.) First aid for children, British Red Cross

(2009.) Guidelines on Hand Hygiene in Health Care, WHO

(2003.) Global lines - a citizenship teaching resource for secondary schools, British Red Cross.

(2015.) Handbook for a School-based Risk Reduction Initiative, Međunarodna federacija društava Crvenog križa i Crvenog polumjeseca. Ženeva.

(2016.) International first aid and resuscitation guidelines 2016, For National Society first aid programme managers, scientific advisory groups, first aid instructors and first responders

(2007.) Sesame Workshop Healthy Habits for Life Resource Kit

(2000.) Ženevske konvencije za zaštitu žrtava rata iz 1949. i Dopunski protokoli. Odjel za promidžbu i suradnju Međunarodnog Odbora Crvenog križa. Zagreb.

(2009.) Youth as Agents of Behavioural Change toolkit - YABC. Međunarodna federacija društava Crvenog križa i Crvenog polumjeseca. Ženeva.

